

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, fél-
évre 4 K, negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Amen.*

Válasz egy levélre.

A közelmúltban az egyik budapesti napilap „saját tudósítója“ nagycímű riportban számolt be arról a szenzációról, hogy a csendőröknek kevés a fizetésük.

Eloolvasta ezt a cikket „két csendőr altiszt“ és levelet írtak az illető lapba, amelyben ráduplázva a cikkben foglaltakra, a maguk részéről is sürgetik a magasabb fizetést.

Névtelen „két csendőr altiszt“ barátunkkal — megvalljuk őszintén — nem szívesen foglalkozunk, mert gyűlöljük a fegyelmetlenséget, aminek pedig mind a ketten kétségbevonhatatlan bizonyosságát adták. Levelüket azért mégsem hagyjuk szó nélkül, nehogy elhiggyék maguknak, hogy igazuk volt.

Nem hisszük, hogy lenne ebben az országban ember, aki el nem ismerné, hogy a csendőröknek tényleg kevés a fizetésük. Tudja ezt nagyon jól mindenki, tudják az előljáróink, tudja és elismeri maga a kormány is. Mindenki tisztában van azzal, hogy a helyzeten segíteni kell. Teljesen fölösleges volt tehát ennyire közismert dolgot ujságba tenni annál kevésbé, mert hiszen az az ujság is nagyon jól tudja, hogy a csendőrség tagjai gyengén vannak ugyan fizetve, de egy fillérrel sem rosszabbul, mint a honvédség, vagy a vámórség, vagy az állami rendőrség egyénei. Sőt a csendőrség tagjai a csendőrségi pótdíj révén még „előnyösebb“ helyzetben is vannak amazoknál. Azután tudja az az ujság azt is nagyon jól, hogy minden becsületes kormány az állami alkalmazottak fizetését az ország teherbíró képességéhez kell szabnia, mégis nyugodtan közzéteszi a „két csendőr altiszt“ levelét és nyugodt lelkiismerettel háborodik fel a csendőrség fizetése miatt, mert így kívánja, nem annyira a csendőrség érdeke, mint inkább — a politika.

De lehet, hogy az illető ujságot tényleg a csendőrség iránti jóindulat vezette, amikor cikkét és a „két csendőr altiszt“ levelét közzétette. Ha ez így van, akkor — nagyon kérjük — írja meg máskor az ilyen „két csendőr altiszt“-eknek a következőket:

Az ország beteg. Ezt mindenkinek be kell látnia és el kell ismernie. A gazdasági viszonyok rosszak. Nem az a hibás, aki az országot keserű orvossággal akarja meggyógyítani, hanem az, aki beteggé tette. Adót, vámot emelni lehetetlen, mert az ország polgárai nem bírnak többet fizetni, kötelességünk tehát egyelőre annyival megelégedni,

amennyit az ország nekünk nyújthat. Sorsunk az ország sorsával van összekötve: amíg az ország szegény lesz, mi is szegények maradunk. Levelekkel nem lehet ezen segíteni; szegény gazdának sovány a tehene. Nincsen a világnak olyan tisztességes pénzügyminisztere, aki az állam alkalmazottainak többet tudjon fizetni, mint amennyit az ország polgárain be lehet hajtani.

Ma mindenki nehezen él. Nemcsak az, aki az állam kenyerét eszi, hanem a gazda, az iparos és a kereskedő is, természetes tehát, hogy mi is nélkülözünk. De vajjon segítünk-e a helyzeten azzal, hogy panaszos leveleket írunk? Nem. Sőt, ellenkezőleg, magunk alatt vágjuk a fát vele. Mert aki azt a levelet elolvassa, mindenki fegyelmetlennek bélyegzi meg a testületet és nem rokonszenvet, hanem ellenszenvet érez velünk szemben, mert a követelőző ember sohasem rokonszenves az előtt, akitől valamit követel. Már pedig mi csak az országtól követelhetünk.

Egészen nyugodt lehet afelől a csendőrség minden tagja, hogy abban a pillanatban, amint az ország helyzete meg fogja engedni, a kormány első sorban fog rólunk gondoskodni. De nem úgy ám, hogy nyakra-főre nyomatni fogja a papirosbankót, és hogy színültig fogja tömni a zsebünket olyan pénzzel, amiért mindennap kevesebb kenyeret kapunk, hanem úgy, hogy csak annyit fog adni, amennyit tud, de az legalább jó lesz.

Igaz, hogy már nagyon régen nélkülözünk. Igaz, hogy belefáradtunk, igaz, hogy energiánk utolsó maradékára van szükségünk ahhoz, hogy ki-tartsunk. De ki kell tartanunk, ha nem akarunk visszazuhanni oda, ahonnan mostanáig nagy nehezen felkapaszkodtunk, mert a visszazuhanás most már visszavonhatatlanul teljes és végleges megsemmisülésünket jelentené. Önmagának és hazájának ellensége, aki mást beszél.

És még egyet. A fizetés és a fegyelem semmiképpen sem függenek össze egymással. Azon a címen, hogy kevés a fizetés, le lehet esetleg szerezni, ha lejárt a kötelező, de nem lehet fegyelmetlenkedni. Aki mégis megteszi, az még azt a keveset sem érdemli meg, amit kap, annál kevésbé azt a többet, amit kér.

Igy bizony, kedves „két csendőr altiszt“ (vagy talán csak *egy* csendőr altiszt) barátunk! Nagyon nagy kár volt azt a levelet megírni. Kár volt a testületet az ujságba hurcolni, kár volt kitenni magadat annak, hogy mindenki, aki a leveledet olvasta, fejcsóválva csodálkozzék azon, hogy: „Hát már a csendőrök is ide jutottak!“

Pedig nem is igaz, mert a testületből eddig még senki nem jutott idáig, csak Te egyedül és egész bizonyosan Te sem a legjavából.

A csendőrlegénység kiképzése karhatalmi feladatok harszerű megoldásában.

Irta: vitéz DAMASY FARKAS, százados.

A Csendőrségi Lapok 14-ik számában Szopkó Győző alezredes úr igen érdekes cikket írt a csendőrség karhatalmi alkalmazásáról és ebben való kiképzéséről. A cikk lényege az, hogy a karhatalmi szolgálatból nemcsak a törvényekben és utasításokban lefektetett eljárási szabályokat és előírásokat kell oktatni, hanem a legénységet — elsősorban természetesen az őrsparancsnokokat — kisebb karhatalmi feladatok harszerű megoldására gyakorlatilag is ki kell képezni.

A „Szabályzat a karhatalmi szolgálat ellátására” című szolgálati könyv, valamint az ezt módosító, a „Katonai karhatalom igénybevétele és alkalmazása” tárgyában kiadott honvédelmi miniszteri rendelet csak általános elveket tartalmaznak. Igaz ugyan, hogy ezek a Gy. Gy. Sz.-al együttesen teljes útmutatást adnak az egyes esetekben követendő eljárásra nézve, mégsem tartanám feleslegesnek ezekből a szabályzatokból röviden csak annyit összefoglalni, amennyire az őrsparancsnoknak szüksége van ahhoz, hogy kisebb feladatokat önállóan, tehát tiszti vezetés nélkül is, meg tudjon oldani. A csendőrség szétszórt elhelyezése mellett nagyobb mérvű, de lokális jellegű rendzavarásoknál, különösen az első, de többnyire legveszélyesebb órákban az őrsnek nem lehet kilátása arra, hogy nagyobb erőhöz vagy tiszti vezetéshez jusson, nemcsak a közbiztonságnak, hanem magának a csendőrlegénységnek is érdeke tehát, hogy annyi gyakorlati tapasztalattal és harcászati érzékkel rendelkezzen, hogy a helyzetnek ura tudjon maradni.

Ezt a kiképzést szolgálná a Szopkó alezredes úr által említett vezérfonal. Addig is azonban, amíg az megjelenik, a kiképzésnek, főleg azonban az önképzésnek igen hathatós segédeszközei volnának olyan kisebb feladatok, amelyek egyes, az őrs vagy a járőr szolgálatában előfordulható esetekben a legkisebb részletekig

menő útmutatással szolgálnának. Nemesak tanulságosak az ilyen feladatok, hanem érdekesek is, csak fel kell tudni kelteni irántuk az érdeklődést.

Az őrsparancsnoktól nem lehet azt kívánni, hogy amúgy is nagy elfoglaltsága mellett a Gyakorlati Szabályzat és a Harcászati Szabályzat összes vaskos kötetét megtanulja, a legegyszerűbb alapelvek el-sajátítása azonban már nem olyan nehéz dolog és mégis teljesen elegendő.

Igaz ugyan, hogy a tanfolyamokon a legénység a karhatalmi harcászati feladatokban is kiképzést nyer, mégis üdvösnek tartanám, ha e lap hasábjain minél gyakrabban jelennének meg ilyen megbeszélészerű, egyszerű feladatok, amelyek lehetővé tennék, hogy a legénység a tanfolyamokon tanultakat az őrsön is ismétlje. Eleinte természetesen a legkisebb egységeket, esetleg csak egy járőrt kell alapul venni, később azután már át lehetne térni raj- és szakaszkötelékekben megoldandó feladatokra is, amelyek a vonatkozó szabályzatokban való eligazodást is igen megkönnyítenék.

Az alábbiak keretében egy helyi jellegű lázadásnak egy 12 főből álló gyalogőrs által való letörését dolgoztam ki, felölelve a H. Sz., a Gy. Gy. Sz. és a Katonai Sportutasítás idevonatkozó pontjait. A következő számban egy csendőrszolgálat vadászokkal szemben követendő magatartását fogom kidolgozni.

Lapunk szerkesztőségétől vett értesülés szerint a lap ilyen irányú dolgozatokat mindenkitől szívesen fogad és azokat mindig a legnagyobb készséggel fogja közölni.

I. FELADAT.

Tárgy: Egy helyi jellegű lázadás leküzdése.

Feltevés.

A m...-i 12 főből álló gyalogőrs parancsnokságának délelőtt 10 órakor tudomására jut, hogy az x...-i gépgyárban dolgozó munkások közül 120 munkás fel-lázadt, a gyár igazgatóját agyonverték, a jobb érzésű munkásokat elzavarták, felfegyverkezve az igazgató-sági épületet megszállották s a tisztviselők ellen erőszakoskodni készülnek.

A tér másik oldalán áll a régi török erődítmény, a Kásbah, jelenleg francia katonasággal megtömve. Az óriási zord épületoport egyetlen nagyon szép épít-ménye a XIII. századból való Kasbah-mecset, gyönyörű minarettel. A Kasbah különben a város legmagasabb pontja, honnan élvezetes kilátás nyílik a fehér Tuniszra és vidékére.

Feltűnő, hogy mily kevés asszonnal találkozik az ember a tuniszi utcákon. Reggeltájban, a bevásárlás idején, lehet ugyan nőket látni a bazároknak, de különben itt még a szigorú mozlím felfogás uralkodik, amely megtiltja a szegény, a háremekben valószínűleg halálosan unatkozó asszonyoknak a sétálást. Alexandriában és Algírban a mohamedán hölgyek a temetőknél valósgos zsúrokat rendeznek, sőt a gazdagabbak ki is kocsikáznak. Tuniszban nagyon kevés mohamedán úri-hölgyet láttam az utcán, ezeket is szolgálta néhány lépés távolságra. Különben is sűrűen le voltak fátyolozva.

Különös, de feledhetetlen benyomást tesznek az emberre a csendes, szűk utcák, a vas, vagy farással védett kevés ablak, az örökké zárt kapuk, a lefátyolozott asszonyok, az egész milliónek rezervált, titokzatos hangulata. Mi lehet a sötét csukott kapuk és ablakok mögött, micsoda élet folyhatik ezekben a házaknak nevezett, fehérre meszelt zord várakban, amelyek kívülről nézve semmi nyomát nem árulják el annak, hogy valaki lakik bennük, kivéve a magas ablakok rácsozata mögött kikandikáló, asszonykéz által odarakott virágokat? Akárhány muzulmán házban megfordultam, csak a szobákat, az udvart, a kertet, szóval csak a tárgyakat, a berendezést mutatták meg, de a komoly és udvarias házigazdán és egy-két gyereken kívül senkit sem láttam, a házak élete mindig titok maradt. Megdönthetetlen szabály, hogy az asszonyok valamennyien eltűnnek addig, míg a hitetlen vendég a házban tartózkodik. Azokban az arab magán-házakban pedig, melyekbe bevonult a korrupció, ahol a híres, vagyis inkább hirhedt hastáncosnók mutogat-

Gyere pajtás:

*Gyere pajtás, ferd a kardod
Nem törött, csak csorbult,
Penge lapja rozsdafoltos
Hogy rá sok könyv csordult.
Arcunkról a szegény pírját
Mossa le a vérünk,
Szabad magyar legyen újra
Minden rab testvérünk!*

*Gyere pajtás, fogd a kardod
Sok az ellenségünk,
Lángoljon fel újra a mi
Régi dicsőségünk;
Ne tűrjük, hogy a jussunkat
Bitangok orozzák,
Legyen megint hős a magyar
És nagy — Magyarország!*

Barénji Ferenc.

Tunisz.

Irta: dezséri BACHÓ LÁSZLÓ ny. tüzérszázados.

(3. közlemény.)

A bazárok tarka labirintusából kijövet a Kasbah-téren feltűnik egy nagy épülettömb, az úgynevezett Dar-el-Bey. Előtte katonai őrszem áll. Ebben vannak a városháza és a közigazgatási hatóságok irodái. Ide szokott naponta eljönni az árnyfejedelem, a bey is, hogy az ügyek menetét személyesen ellenőrizze és alattvalóival szóval is érintkezzen. Az épület előtt csakúgy hemzseg a sok írástudó, amely tudomány itt az ügyvédségre is képesít, lévén a lakosság tekintélyes százaléka analfabéta s így kénytelen az írásbeli beadványok megszerkesztésénél, ami az utcán vagy valamelyik kávéházban történik, az utcai fiskálisok segítségét igénybevenni.

(Megjegyzés: Idő derült, a gépgyár 3 km. távolságra van az őrsállomástól. „K” és „L” csendőrök az 1 km.-re levő szomszéd községben külszolgálatban állanak, 2 csendőr pedig fenti hír vételekor helyi szolgálatból bevonult. A helységben a lakosság megbízható. Az őrsparancsnok az őrsön tartózkodik.)

1. MOZZANAT.

Az őrsparancsnok elhatározása ezen hír vétele után és intézkedései.

A legénységet riadóztatja.

(A kertben, udvarban tartózkodó csendőrök a „RIADÓ”-t egymásnak kiáltják, majd felszerelés végett a legénységi szobába futnak. Laktanyaügyeletes „RIADÓ” után puskával felszerelve, a községben lakó nős csendőrök lakására siet, azokat bevonulásra utasítja.)

Tartaléklőszert kiosztja.

Két főből álló felderítő-járórt (fejőrt) a helyzet megállapítására kiküld.

A külszolgálatban álló járórt polgári küldőnccel bevonultatja.

Jelentést tesz a helyzetről a szárnyparancsnokságnak telefonon vagy táviratilag, ennek hiányában írásbelileg megbízható polgári küldőnccel.

Összeköttetés megszervezésére egy csendőrt a laktanyában visszahagy.

Parancs.

„T” törzsőrmester és „Sz” csendőrnek felszerelés után a laktanyaudvarban 10 óra 10 perckor személyesen szóval:

„T” törzsőrmester és „Sz” csendőr felderítő-járór. Az x...-i gépgyárban 120 munkás fellázadt, az igazgatót agyonverték, felfegyverkezve az igazgatósági épületet megszállták s a tisztviselők ellen is erőszakoskodni készülnek.

Feladatuk a gépgyárban történeteket megállapítani. Tudni akarom, hogy hány ember, milyen fegyverekkel van felfegyverkezve.

Menetvonal: a m...-i műúton az x...-i gép-

gár. Tanúsítson óvatos magatartást, a harcot lehetőleg kerülje.

Jelentéseit az útvonalra várom, én az őrs legénységével ütközetmenetben a gépgyár felé előnyomulok a lázadás letörésére. Végeztem!”

A külszolgálatban álló járőr részére írásbelileg, polgári küldőnccel elküldve:

A helyzet rövid ismertetése után: „A járőr vonuljon a x...-i gépgyárhoz, az őrs legénységével a lázadás letörésére elindultam. Alóírás.”

A kiküldött felderítő-járőr magatartása.

Miután a lázadókkal való találkozás rövidesen lehetséges, mert azok is előnyomulhattak, — fokozott figyelem mellett — csupán terepszakaszról-terepszakaszra, lehet előnyomulni.

A gépgyárt a járőr megközelíti s ott figyelő állást vesz fel. (A gépgyárt úgy kell megközelíteni, hogy a járőr azt láthassa, de onnan a járórt ne láthassák.) A gépgyárból menekülő embereket kikérdezi, az esetleg önként jelentkező polgári egyéneket a helyzet kikémlelésére oda kell küldeni.

Szem előtt tartandó, hogy menekülők rendszerint duplán látnak, így azok állításait csak fentartással lehet elfogadni.

Jelentések visszaküldésére egy megbízható polgári küldőnccel gondoskodik.

2. MOZZANAT.

Helyzetmérlegelés.

Az őrsparancsnok a helyzet megállapítására egy felderítő-járórt már előre küldött. Annak elhatározására, hogy az őrs legénységével a kiküldött felderítő-járór után azonnal elinduljon-e, avagy a laktanyában megvárja a fejőr jelentését, a következőképen mérlegeli a helyzetet:

Ha a lázadás híre való, úgy gyors beavatkozás szükséges. Ha a felderítő-járőr megerősíti a vett hírt, úgy — ha az őrsparancsnok az őrs legénységével felszerelés után elindult — beavatkozhatik, ha azonban a fejőr azt állapítja meg, hogy a hír nem felel meg a valóságnak,

Vezetőm mondja, hogy ez a tiszteletreméltó aggastyán a mesemondó, aki itt Afrikában a regényeket és folyóiratokat helyettesíti. A másik utca sarkán egy öreg úr levelet diktál az íródiákjának. Ez ügyvéd. Ezzel már a bey udvarán is találkoztunk. A kliensek mellette ülnek a földön, kávéznak és cigarettáznak. Szinte csodálatos, elégszen nyugalommal törénik mindez. Az arabok különben is rendkívül udvariasak egymással szemben is, a nálunk szokásos kávéházi zsivaj az itteni kávéházakban ismeretlen. Azt hinné az ember, hogy nem is szórakozóhelyen, hanem templomban van. Méltóságteljes nyugalma csak akkor hagyja el az arabot, ha fényképező géppel állanak eléje. Az arab babona szerint ugyanis az aki embertársáról képet csinál, egyúttal hatalmat is nyer felette. Láttam egy öreg arab bácsit, aki egy öt lefényképezni akaró angliussal olyan patáliát csinált, hogy az angol jónak látta gyorsan kerekelt oldani. Az öreg muzulmán csakúgy tajtékzott a dühtől, mely, krákogó torokhangon, hadonászva szidta az angolt s valószínűleg egész Európát. E jelenet után méltán csodálkoztam azon, hogy azokat, akik a házakról vagy bazárokról vázlatokat készítettek, szívesen megbámulták.

Vannak Tuniszbán utcák, melyekben óraszámra el lehet gyönyörködni. A Rue Tourbet-el-Bey utcáról a délspanyol városok utcái jutottak eszembe, annyira meglepett a hasonlatosság. Valószínű, hogy ez az utca is ugyanazon időben épült fel, mikor az arabok Andaluziában uralkodtak.

Egész más a kép hangulata a Hara-ban, a zsidók által lakott, borzasztóan túlszűfolt gettóban. Innen visszavágyunk az arab utcák csendjébe, mert itt rettenetes a lármá, a veszekedés. A méltóságteljes és udvarias arabok helyett itt zsivajgó, gesztikuláló zsidókat találunk s a Teleki-tér jut az eszünkbe. Az öreg zsidók még mindig a hagyományos kék turbánt és a kék vagy sűrű ruhát hordják, de a fiatalok, különösen a vagyonosabbak, nem a mór ruhát viselik, hanem európai módra vannak öltözve. A kapuk tárva-

ják művészetüket, csak a millió afrikai, az élet maga már nem az, mert az igazi, a családi élet intimitásait oly féltékenyen őrző átlagmuzulmán nem ismeri a szemérmertlenséget. A hastáncot több afrikai városban, így Tuniszbán is megnéztem, de mondhatom, örülnék, ha nem láttam volna, mert csak az illúzióval lettem szegényebb. Az arab módon berendezett, gyéren világított teremben lenge öltözötű arab leányok (összes öltözötük: egy fátyol) lejtik ezt a furesza táncot, melyeket sokan érdekesnek találnak, utána pedig oly féktelenül isznak és dorbézolnak, hogy a legmélyebbre sülyedt európai kokottok sem különben. Elképzelhető, hogy nem a táneban való gyönyörködés hozta ide a kizárólag európaiakból álló vendégeket.

A házak belseje, különösen a régiebb épületeké, igen szép. Az elmaradhatatlan patio (udvar) érdekessége a legtöbbször valóban remek árkaodos folyosó, az udvar közepén a medencés kút és az emeletre vezető masszív márványlépcső. A szobák tele szőnyegekkel, vánkossokkal, faragott ládákkal, szép ötvösmunkákkal, függő lámpákkal, fegyverekkel. Nagy kár, hogy az érdekes tárgyak harmonikus összehatását gyakran elrontja a folyosókon és a szobák falain éktelenkedő sok olajnyomat.

A tuniszi óváros érdekesebb épületei közül fel-említem még a Dzsana-Dzsedid és a sokkupolás Sidi-Mahrez mecseteket és az új mórstíliú igazságügyi palotát. A temérdek mecseten kívül vannak itt még más, az ájtatosságnak szolgáló helyek is, az úgynevezett kubbák. Ezek a marabu-k, vagyis a szentéletű mohamedánok sírjai, amelyek felé a muzulmánok apró, mecsetszerű kápolnákat emeltek. Ezek a kubbák leginkább apró kis temetőkkben vannak; a sírok kőlapokkal vannak fedve, a nálunk szokásos fejfa, azaz kereszt helyett pedig turbánokkal díszített kőlapokat alkalmaznak.

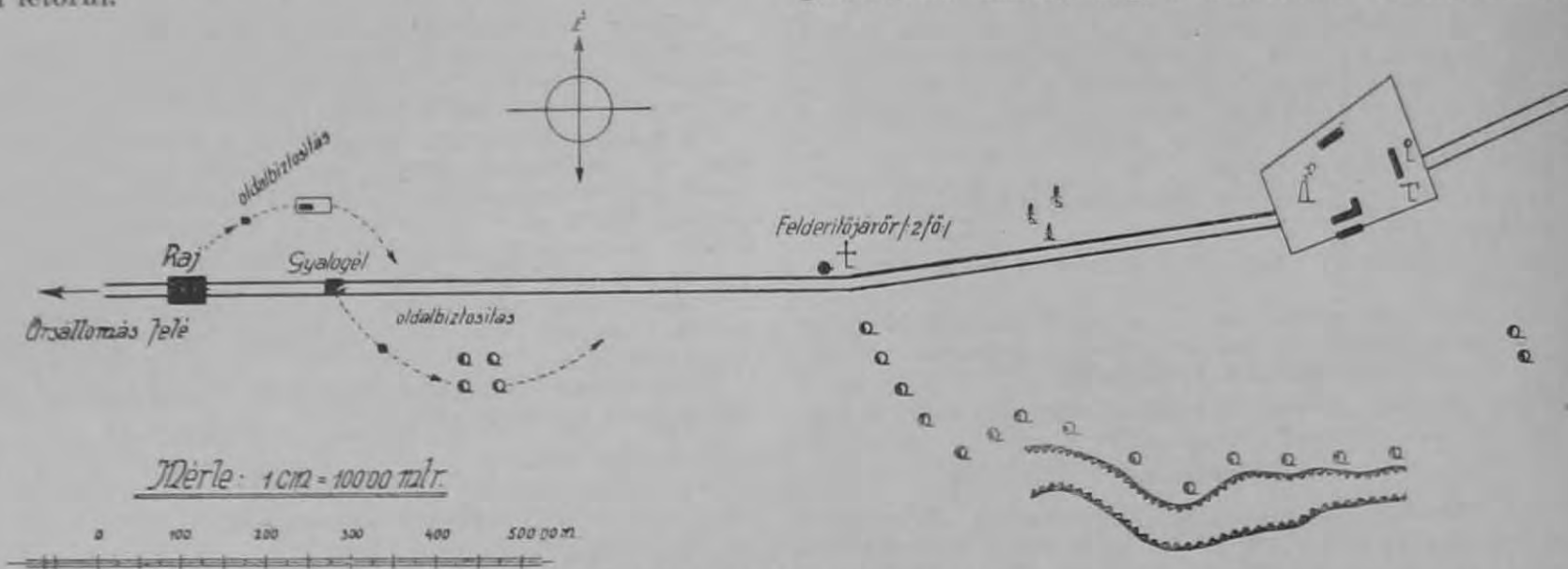
Sohasem lehet megenni az arab utcákon való barangolást, mert mindenütt új dolgot lát az idegen. Egy sarkon egy öreg bácsi ül a szőnyegen és a körülötte siri esőndben bámészkodó tömegnek beszél valamit.

az őrsg legénysége az azonnali elindulással felesleges utat tett meg.

Mínthogy azonban valószínűbb, hogy a hírnök alapja van, célszerűbb az őrsg legénységével a fejőr jelentésének beérkezése előtt elindulni annál is inkább, mert a fejörnek megtámadtatása esetén segítségre lesz szüksége.

Elhatározás.

A lázadás továbbterjedésének meggátítása végett csakékvőleg fellépni, a lázadást a rendelkezésre álló erővel letörni.

1. ábra: A raj ütközetmenetben.

Ha az őrsgparancsnok szükségét érzi, telefonon, ha így nem lehet, megbízható polgári küldönccel a szomszéd őrsgokról segítséget kér, esetleg a község lakosai közül az erre vállalkozó és legalább is vadászpuskával rendelkező embereket a lázadók letörésére igénybe veszi.

Az őrsg legénységével az x...-i géppárat ütközetmenetben megközelíteni. (H. Sz. I. R., 1. füzet, 271. pont.)

Végrehajtás, parancs.

A helyzetről és a szándékról való tájékoztatás után az őrsg legénységének a laktanyaudvaron személyesen, szóval 10 óra 10 perckor:

„Tölteni!” „Tölts!” „Ütközetmenet a m...-i műúton az x...-i géppárat. „F” és „G” csendőrök gyalogél, a raj zöme parancsnokságom alatt látótávolságra követi a gyalogélt. Gyalogél megindulni!”

(Megjegyzés: A raj ütközetmenetben halad a műúton. Időnként a gyalogél, de a rajparancsnok is oldalbiztosításról gondoskodik azáltal, hogy a menetvonal mentén levő közeli

tereptárgyak átkutatására egyes csendőröket kiküld, akik a menetvonalra vonulnak be.

Ütközetmenetben az oldal- és hátbiztosításról is gondoskodni kell, mínthogy azonban az őrsgparancsnok a csekély létszám miatt e célból külön járőröket nem rendelhet ki, egyes csendőröket kijelöl, akik előre, oldalt és hátra figyelnek.)

nyitva vannak mindenütt, az asszonyok, gyerekek az utcán. A keleti élet zárkózottságának itt teljesen vége, különben a kép nagyon is keleti. Mínth minden ember az utcán volna, olyan a zshivaj és a lökdösődés. Az itteni zsidókon nincs semmi különös, épen olyanok, mint a lembergi vagy akár budapesti zsidók, turbánban és kék bugyogóban. De a zsidó asszonyok (Uram bocsá!) ilyen kövér monstrumokat nem látott még emberfia! Mielőtt a tuniszi zsidónő férjhez megy, valóságos hizlalókurát kell végigcsinálnia. Addig etetik a sok édességgel és más hizlaló eledellel, míg a kívánt térfogatot és súlyt el nem éri. Úgy látszik, itt kilóval, azaz mázsával mérik a szépséget. Pedig így felhizlalva, nem valami kívánatosan néznek ki. A leányokat arról lehet megismerni, hogy nicsenek ily rettenetesen kihizlalva, no meg arról, hogy a leányok kendőt, az asszonyok pedig óriási, cukorsüveg alakú főveget viselnek. Bő selyemnadrágjukban kétszer oly kövéreknek látszanak, mint amilyenek a valóságban. Blúzaik vagy mellénykéik tarkák. A zsidónegyed képe tehát szintén elég színes.

A zsidók társadalmi helyzete a francia invázió óta folyton javul. Régen csak megvetett és túrt páriák voltak, ma már urak, a virágzó kereskedelem javarésze itt is a kezeikben van, akárcsak a többi, nem keleti országokban.

Külön negyedben laknak a maltaiak és olaszok is, ahol szintén fülsiketítő láрма uralkodik. A negyed utcáinak képe hasonlít Messina vagy Cataniának a lumpenproletáriátus által lakott utcáihoz. Nem is beszélve az utcára szarítani kiakasztott fehérmőről és makaróniról, még a pizok és búz is ugyanaz, mint odaát Szicíliában. Az itt lakó szedett-vedett olasz csöcselék különben a legveszedelmesebb elem egész Északafrikában. Olaszországnak összes, a hatóságoktól üldözött esavargói és szökött fegyencei Tuniszban találtak menedéket és itt megtelepedve, a dologtalan proletáriátus legveszedelmesebb fajtáját teremtték meg. Az csakugyan bizonyos, hogy annyi briganti-

arcot az egész Calabriában nem lehet látni, mint itt, ezen a kis helyen. Szinte fellélekzik az ember, ha ezekből a gyanús utcákból valahogyan kivergődik. Említenem sem kell talán, hogy az olasz városrész egyszerű smind a legaljasabb prostitúció tanyája is.

Olaszország azonban értékes elemeket is küldött Afrikába. Tudvalevő, hogy Itália hivatalosan is Tunisz felé irányította a kivándorlást azon hátsógondolattal, hogy Afrika északi részein olyan nagy olasz kolóniát létesítsen, mely azután később az országnak katonai és politikai megszállását is indokolta teszi. Reményeiben csalódott Olaszország, mert az Algír felől déli és nyugati és keleti irányban folyton terjeszkedő franciák átláttak a szítán s míg mielőtt Olaszország megmozdulhatott volna, ennek nem kis meglepetésére és bosszúságára váratlanul megszállották Tuniszt. Itália azután a török birodalom egy másik gyarmatával, Tripolisszal kárpótolta magát az afrikai kontinensen. Tunisz új urai, a franciák, az olaszokat sokáig mint nem kívánatos elemet kezelték, bevándorlásukat Tunéziába meg is tiltották mindaddig, míg a közben bevándorolt franciák az olaszokkal a versenyt eredményesen fel nem vehették.

A tuniszi óvárosból nem marad már hátra más látnivaló, mint a Halfaouine-tér. Ez csupa kávéházból áll és ez a sok kávéház mindig tömve van semmittevő, kockázó, kávézó, cigarettázó emberekkel. Boldog város ez, ahol a lakosság tekintélyes százaléka állandóan a kávéházban lebzsel munka helyett. Mesemondók, kigyóbüvölők és mezítlábos szent papok, marabuk tarkítják a pompás afrikai képet, melyen valami esodálatos nyugalom, harmónia ömlik el. Ezt az életet látva, rögtön megérti az ember, hogy miért oly hosszú-életűek itt az emberek. Hiszek ezek nem is annyira élnek, mint inkább kávézva, cigarettázva álmodják végig az egész földi életet azon boldog tudatban, hogy ez csak a küszöb egy szebb paradicsomba, ahol nem

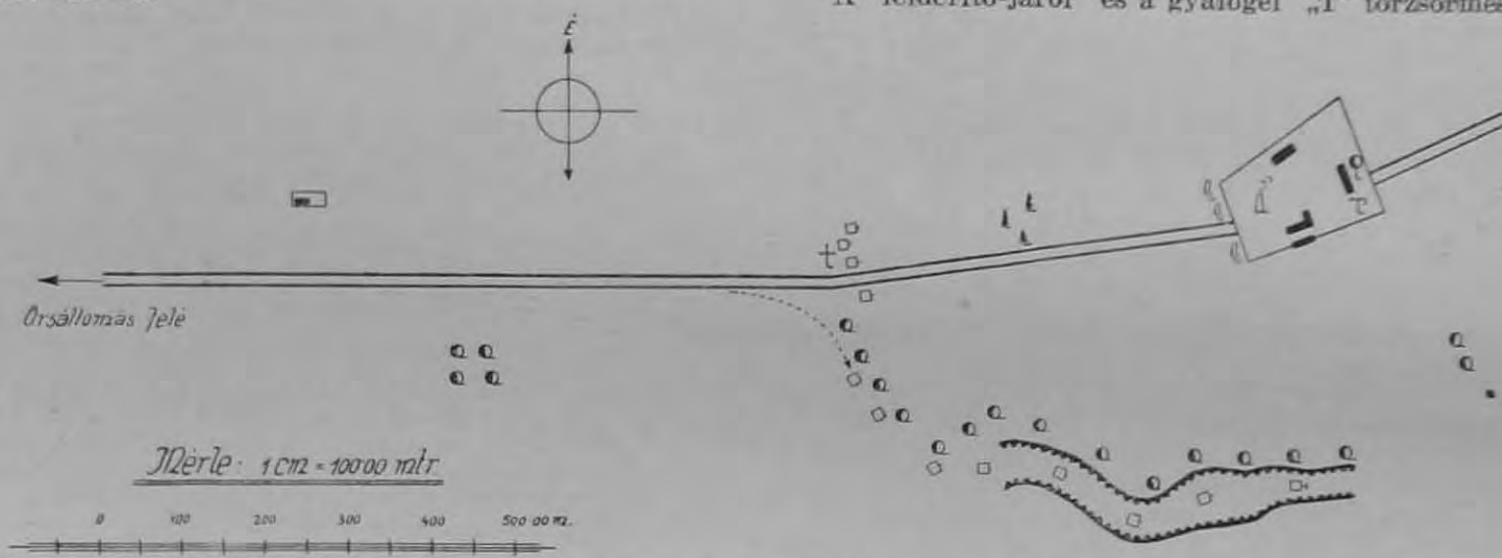
3. MOZZANAT.

Helyzet.

Menetközben a rajparancsnok egy polgári egyén útján a felderítő-járórtól a következő jelentést kapja:

„Az x . . .-i gépgyárban kb. 80–90 lázadó fosztogat, ezek közül kb. 20-an vannak lőfegyverekkel felszerelve, azt a járőr feltűnésekor használták, sebesülés nem történt.

A járőr a m . . .-i műúton a keresztnél álló figyelő-állást vett fel.”

2. ábra. A raj gyülekezése az átkaroló támadáshoz.

Elhatározás.

Fokozottabb figyelem mellett a menetet folytatni.

Parancs.

Nem szükséges, csupán a legénységet tájékoztatja.

4. MOZZANAT.

Helyzet.

A gyalogél a felderítő-járórhoz a kereszthez érkezik,

tesznek gyaurok, akik megkeserítsék a jóra való mozlim boldog semmittevésének óráit.

A vásárok is, hol a háziállatokat és a gabonát árulják, oly esendések, kedélyesek. A vad kiabálás, lárma, káromkodás és lökdösődés, ami a mi városainkat jellemzi, itt teljesen ismeretlen. Pedig hát a vásártéren egész antropológiai kiállítást lehetne összeállítani az összesereglett nagy tömegből. Néger és beduin asszonyok hozzák a búzát és kukoricát, berberék hajlják fel az állatokat Tunézia különböző részeiről, apró szamarakat, kecskéket, tevéket, lovakat. Csupa eleven színből áll ez a kép, festő legyen a talpán, aki utánózni tudja! Az Afrikában eleinte legjobban megbámult, fehér arab burnuszokon kívül itt már barnaszínű burnuszba burkolt arabokat is látunk, teveszörkötényes négereket, cifraruhás törököket, aranyhímzéses mellényben, piros, kék és sárga bugyogókban, turbános és fezes alakokat, mezítláb és cifra papucsekben, a bazároknak vásárolt cifra holmival megrakott öszvéreket, tevéket, az állatok és tárgyak ezerszínű sokaságát, amelynek háttérét egy kert hófehérre meszelt falkerítése és a mögötte kimagasló fák zöldje képezi. A vásárnak meg vannak a maga lacikonyhái is, melyekben minden népfaj és törzs megtalálja a maga eledelét. A vásártér mellett táboroznak a karavánok, a tevék a földön fekvé pihennek s míg rakományukat a piacon árulják, körülöttük sötétszínű s mint a malac, oly piszkos kis gyerekek hancuroznak a porban. Patriarchális, kedves látvány ez: szomorúan pislogó fáradt tevék — ki tudja, hány mérföldet tettek meg idáig a sivatagban — és a porban hangosan játszadozó apró gyerekek.

Bár vezetöm, ki még szívesen elidőzött volna a vásárban, arról biztosított, hogy az óvárosban sok volna a látnivaló (amit különben el is hittem neki), elbúcsúztam a helytől, melynek falait eddig kis eredménnyel döngéti az európai civilizáció. Egy kapun átmenve, egy egészen más világban találtam magamat.

itt lefekszik. Az őrsparancsnok a rajt lefektetve, a gyalogélhez előrejőve, észleli, hogy a lázadók a gépgyár előtti sövény vonalát megszállották; egyes emberek a gépgyár épületei között szaladgálnak.

(Megjegyzés: A külszolgálatba vezényelt járőr bevonult, jelentkezett az őrsparancsnoknál.)

Elhatározás.

A felderítő-járőr és a gyalogél „T” törzsörmester

parancsnoksága alatt arcbán, az őrs legénységének zömével súlypontot jobbról képezve, a gépgyárhoz vezető fasor és árok felhasználásával a lázadókat átkarolólag megtámadja. (H. sz. I. füzet, 511. pont.)

Parancs.

„T” törzsörmester arccsoportjának:

„Támadás! Irány a gépgyár kéménye, 30 méteres esatárlánc!

A Quartier Franc, Tunisz európai városrésze, teljesen a falakon kívül fekszik. Szép, széles, rendezett boulevardok, tiszta utcák mindenütt. Ha az utcákon nem látna az ember annyi arabot, nem is hinné, hogy Afrikában van.

Természetes, hogy itt a látnivaló, az új dolog is kevesebb. Ennek a városrésznél sem történelmi nevezetességei, sem más ékességei nincsenek. Ez a dolgozó erősen fejlődő városrésze, telve pezsgő európai élettel. Főutcája, az Avenue Jules Ferry, a nagy francia államférfi szobrával, akinek nevéhez Tunisz katonai megszállása fűződik. A rendkívül széles, szépen befásított utca bármely európai városnak is becsületére válhatnék. Folytatása a „Place de la République”. Ez a város középpontja, hol a francia helytartó és az új-mór izlésű katolikus székesegyház állanak. Többi utcáiról, melyek az egyes európai országokról vannak elnevezve, a legjobb akarat mellett sem lehet semmiféle érdekes dolgot mondani, egyforma valamennyi. A halpiac és a kikötői élet egyedüli dolgok, amik az ember figyelmét kissé lekötik.

Úgy élnek itt a franciák, akár odahaza, a tenger másik partján. Pedig Tunisz megszállásakor megígérték a tuniszi fejedelemlennek, hogy öfelsége szuverenitását tiszteletben fogják tartani... Azt meg kell hagyni, hogy ezen ígéret dacára jól berendezkedtek Tuniszban s ma már minden tuniszi mozlím tisztában van azzal, hogy a bey öfelsége a francia köztársaságnak csak megtűrt és igen kevés hatáskörrel rendelkező vazallusa. Minden intézmény a franciák vezetése vagy felügyelete alatt áll, a vallásos jellegű intézmények kivételével. Úgy Tunisz maga, mint az egész tartomány tömve van francia katonasággal. A mozlímok esendően türik a megszállást s a város falain belül meg a távoli pusztákon élnek a maguk külön keleti életét, amely minden erre vetődő utazónak oly feledhetetlen gyönyörűséget szerez.

(Vége.)

Ha a támadás a fenyőfacsoporthig előre jutott, ott kitart, míg az átkaroló támadásom érvényesül, annak rohamához a fenyőfacsoporthól tűzoltalmat ad." (Gy. Gy. Sz. 2. füzet, 256., 296. pont.)

Az átkaroló-csoportnak (mintán a rajparanesnok intésére az út árkában a keresztig előrejött):

"A fasor mentén az árokba egyesével gyülekezés!"
"N" csendőr indulj!" (Gy. Gy. Sz. 2. füzet, 187. pont.)

(Elsőnek az őrsparanesnok (rajparanesnok) megy, az egyes embereket helyettese indítja s a helyettes megy utoljára. (Gy. Gy. Sz. 2. füzet, 185. pont.)

Majd:

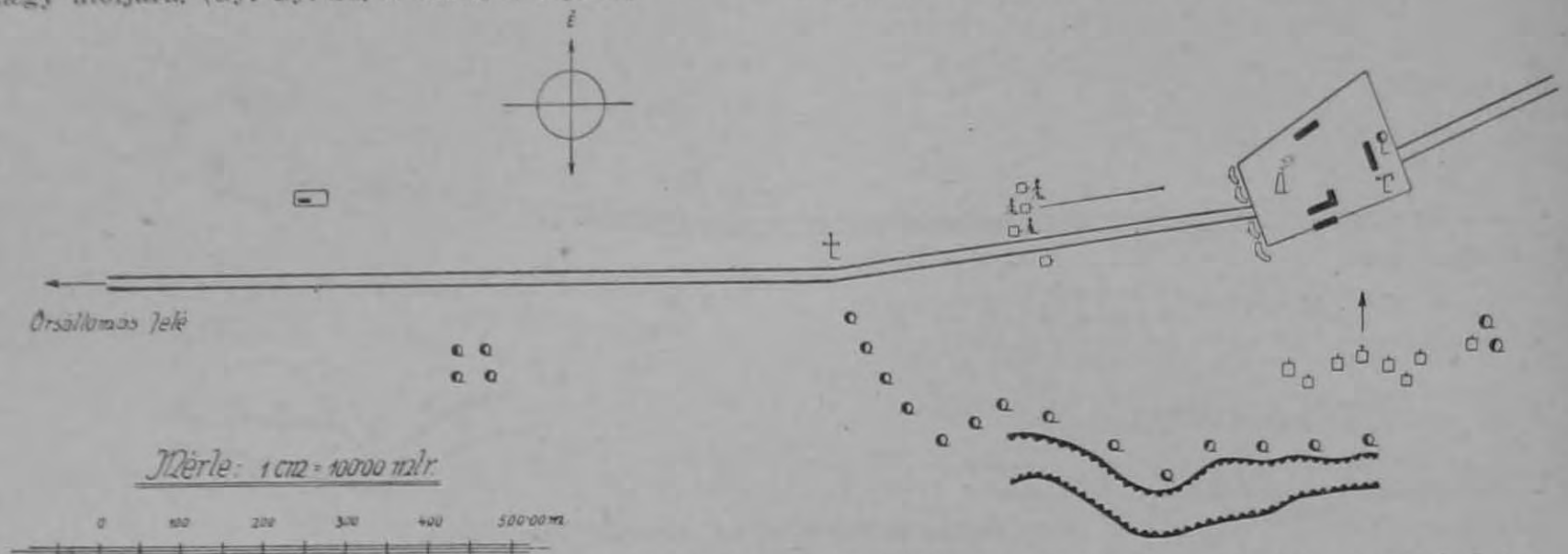
"... vonaláig (pl. a zöld vetés széléig), szökélés egyenkint! „K” csendőr, indulj!"

(Ez a vonal a rohamtávolság legyen. Gy. Gy. Sz. 2. füzet, 256. pont.)

6. MOZZANAT.

Helyzet.

Átkaroló-csoport a rohamtávolságig előre küzdötte magát, arcsoport a fenyőfacsoporthnál.

3. ábra. A raj csatárlánoban támad. (A raj kiterjedése mérlén felül van rajzolva, hogy az egyes csatárok helyzetét jobban ki lehessen venni.)

5. MOZZANAT.

Helyzet.

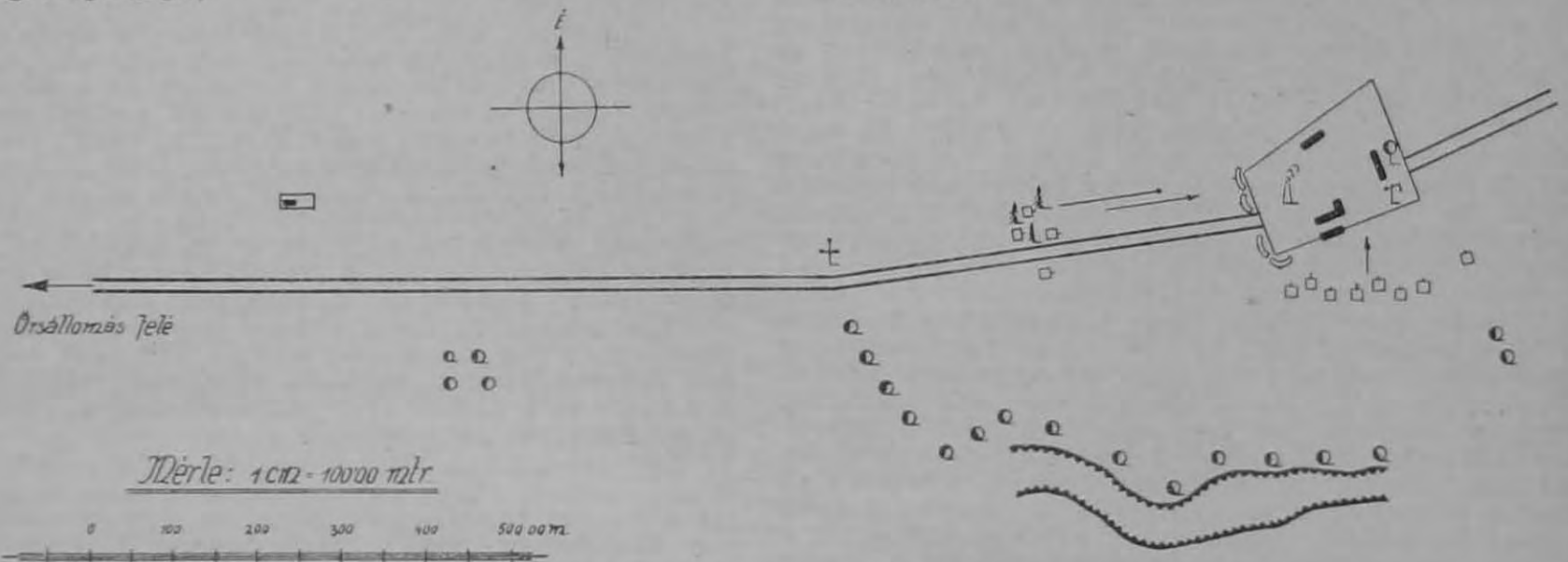
Az átkaroló-csoport az árokban előre gyülekezett és a vízmosásban van.

Elhatározás.

Támadást megindítani.

Parancs.

"Támadás! Irány a pirostetejű ház. Csatárlánc (Végrehajtási jel)."

4. ábra. A raj harcalakzata a roham megindításakor.

Elhatározás.

Rohamot megindítja.

Parancs.

"Roham!"

(Feltételezve, hogy kézigránát is van és a távolság 60 méternél kevesebb.)

"Összdobáshoz kész!"

"Hajrá!" (Kb. 35 méter távolságon.)

"Dobás!"

"Hajrá!" (Gy. Gy. Sz. 2. füzet, 231. pont.)

Kézitusa.

Az arcsoport paranesnoka, "T" törzsörmester, látva a raj előretörését, vezényli:

"Gyorsan tüzelj!"

(Ezáltal adja meg az átkaroló résznek a tűzoltalmat. Gy. Gy. Sz. 2. füzet, 240. pont, utolsó bekezdés.)

Őrsparanesnok (rajparanesnok) paranesa a csatárlánc megalakítása után:

"Tüzelőállás!" (Mutatja kezével a helyet.)

"Vezetett tűz 200, lázadók a gépgyár előtti sövény vonalában. Gyorsan tüzelj!"

Rohamhoz a tűzoltalom megadása végett az arcsoport paranesnoka, "T" törzsörmester vezényli:

"Gyorsan tüzelj!"

Ha az átkaroló-csoport rohama sikerült:

"Szökélés a gépgyárig előre!"

7. MOZZANAT.

Helyzet.

Roham sikerült, a lázadók visszafutnak a műút mentén keleti irányban.

Elhatározás.

A visszafutó lázadókat üldözni. (Gy. Gy. Sz. 2. füzet, 260. pont.)

Az őrsparancsnok (rajparancsnok) törekvése a gépgyár áttisztítása után annak keleti szegélyét elérni. Ha a visszafutók még láthatók, tüzzel üldözi.

Parancs.

„Csatártüz! Gyorsan tüzelj!”

A lázadók eltűnése után az őrsparancsnok embereit rendezzi, majd a gépgyár fontosabb, jó kilátást nyújtó pontjait megszállja.

Kiadandó parancs:

„A” csendőr a kúthoz, megfigyelési területe a kazaltól a bokorig, „B” őrmester az igazgatói épület mellett levő fára! figyel a lombos fától a sárga vetésig, „C” csendőr a kazalhoz, megfigyelési területe a virágzó bokortól a búzatábláig, mint őrszem, feladatuk az előteret megfigyelni. F. őrmester, E. és F. csendőrök az igazgatósági irodában mint tartalék. Végeztem!” (A megfigyelési terület kereszteződjék.)

Őrsparancsnok további teendői.

A felderítést kiegészíti azáltal, hogy terepkutatókat küld előre, megjelölve az irányt. Jelentést küld, ha lehet, telefonon, ha telefon nincsen, úgy küldőnccel, az őrsön visszahagyott csendőrrel a szárnyparancsnoksághoz, a helyszínen eszközölt rövid kikérdezés által tájékozódva a lázadás okairól, megállapítja a vezető- és felbujtó egyéneket.

Az elfogottakat személymotoszás után egy zárható helyiségben elhelyezi, fogolyöröket kirendeli.

Az önként jelentkező, esetleg a kirendelt egyének segítségével, a sebesülteket első segélyben részesíti, ezeket egy helyiségben elhelyezteti, gondoskodik azok ápolásáról.

Fentiek megtétele után az elfutott többi lázadó és a vezetők elfogása végett, előnyomulását folytatja.

(Megjegyzés: A fentiekben egy 12 főből álló őrsöt vettem alapul, ha azonban az őrsparancsnok kisebb létszám felett rendelkezik, úgy természetesen az erőelosztás is változást fog szenvedni. Főleg a tűzoltalom megszervezésére és a súlypont képzésére akartam rámutatni, megjegyezve, hogy súlypontot már három fővel is lehet képezni úgy, hogy az egyik helyen egy főt, a másik helyen két főt alkalmazunk. Tűzoltalmat egy csatár is tud adni magának azáltal, hogy lövése után azonnal megkezdi a mozgást, felhasználva lövéseinek becsapódását.)

A helyszíni szemle fontosságáról.

Írta: Dr. GYULAY ELEMÉR kir. törvényszéki orvos.

Egyik elengedhetetlen szükséges része a nyomozás és vizsgálatnak — különösen, mikor halálesetből kifolyólag indul meg az eljárás — a helyszíni szemle. Sokszor a helyszíni szemle adatainak ismerete nélkül a halottvizsgálat sem tudja eldönteni, hogy balesetből, öngyilkosságból kifolyólag vagy szándékos ölési cselekmény következtében állott-e be a halál. Viszont elengedhetetlen kelleke a helyszíni szemlének, hogy az lehetőleg azonnal és a legaprólékosabb részletességgel, lépésről-lépésre haladva, foganatosították és addig, míg a talált helyzet jegyzőkönyvvel, rajzzal vagy fényképfelvétellel rögzítve nincsen, azon változtatást eszközölni még a nyomozás érdekében sem szabad, mert az eredeti állapotot visszaállítani soha többé nem sikerül. Természetesen az ilyen, halálesetből kifolyólag foganatosított helyszíni szemléhez megfelelő szakértőre is van szükség és pedig az orvosi ismereteken kívül különleges szakismeretekkel bíró egyénre, azért nagyon szükségesnek tartom, hogy a törvényszéki orvos is jelen legyen a helyszíni szemlénél annyival is inkább, mert majd a holttest boncolása alkalmával közvetlenül értékesítheti a helyszíni szemle alkalmával nyert adatokat. Ebből

a szempontból legcélszerűbbnek tartanám a vizsgálóbíró és a törvényszéki orvos megérkezéséig a helyszínek változatlan fentartását és biztosítását, és ezzel természetesen a holttestnek is a helyszínen való meghagyását és csak akkor kellene ettől az irányelvtől eltérni, mikor egyéb szempontok miatt ez kivihetetlen.

Atérezve és sokszor tapasztalva a helyszíni szemle fontosságát, szükségét látom annak, hogy gyakorlatomból néhány esetet röviden leközöljek, illetékesek okulására. Egy ilyen eset, ami a helyszíni szemle fontosságát bizonyítja, Pesterzsébeten fordult elő, ahol a Határ-út 13. szám lakott id. W. G. 68 éves magánzó fiával és annak fiatal feleségével. A fiataloknak fűszerüzletük is volt a házban és az üzletből nyíló kisebb kamraszerű szobácskában lakott az apa, míg ugyancsak az üzletből nyíló két szoba, konyha és előszobából álló lakásrészt a fiatalok foglalták el. Az öreg és a fiatalok között állandó volt a perpatvar, anyagi okokból is úgy, hogy már ismételt perbeszálottak egymással a pesterzsébeti kir. járásbíró előtt is. 1925 április 16-án reggel hat óra után a fiatal W. vértől elborítva rohant ki a ház udvarára, segítségért kiabált és az elősietőknek azt adta elő, hogy édesatyja őt is, meg a feleségét is egy konyhakéssel összeszurkálta. Hamarosan a rendőrség is megérkezett, az azonban az öreg W.-t már halva találta szobájában, az ágyra dőlt helyzetben, mellkasán több nagy szúrt sebbel és az a gyanú merült fel, hogy talán a fiatal W. ölte meg atyját és a bűncselekmény leplezése és a hatóság félrevezetése céljából ejtett önmagán és feleségén is sérüléseket.

Természetesen ilyen előzmények után nagyon fontos volt a helyszíni szemle annyival is inkább, mert a holttesten talált sérülésekből nem lehetett biztosan megmondani, hogy azok idegen vagy önkéztől erednek-e és az utóbbinak lehetőségét azon körülmény sem tette kizárhatóvá, hogy több, összesen öt sérülés volt a mellkason, mert a mellkasi sérülések, még ha a szívet érik is, nem okoznak öntudatlanságot, mint a fej, illetve agysérülések, amelynek elszívása után az öntudatlanság miatt az illető cselekvőképtelen és több sérülést nem okozhat önmagán. Így az adott esetben lehetséges volt a több sérülésnek is önkéztől való származása. A rendőrség biztosította is a helyszínt, csak a holttestet szállíttatta ki a temető halottas házába, ámbar talán helyesebb lett volna azt is otthagyni, de véletlenül a konkrét esetben maga a holttest a helyszíni szemlénél nem bírt nagyobb fontossággal.

A sérüléseivel a hálószobában ágyban fekvő ifj. W. az esetet úgy adta elő, hogy szokásához híven, reggel hat órakor lakásából átment az üzletbe, hogy az üzletnek utcai ajtaját kinyissa. Ezt megelőzőleg, ugyancsak rendes szokása szerint, az atyjának szobájába vezető ajtóról a tolóvasat eltávolította (ugyanis minden este, mikor az öreg már bement a szobájába, az ajtót egy tolóvasal elzárták, hogy az öreg ne tudjon kijönni). Miközben az ajtót nyitotta, atyja hátulról támadta meg, illetve hátulról baloldalába szúrta a kést. Erre ő megfordult és dulakodni kezdett atyjával és dulakodás közben a lakásukba vezető ajtó felé tartott. Így érkeztek el a kisebb, ú. n. pálinkáspultig és ezen dulakodás közben arcon és egyik karján is megszurta atyja. Ekkor a nagy kiabálásra bejött a

folesége is, akit atyja karján sebesített meg, mire az asszony mindjárt ki is szaladt a lakás felé, majd ő is valahogyan kiszabadította magát és lakása felé, az egyik szobán át az előszobába és onnan az udvarra menekült. Atyja bent maradt az üzletben.

A helyszíni szemle a következőket állapította meg. Az épület két utca sarkán van és a ház le-tompított sarkán van az üzletbe való bejárás. Az üzlethelyiség így tulajdonképpen ötszögletes, amelynek az utcai ajtóval szemközt lévő falán vannak a fiókok és azok előtt baloldalt egy hosszabb, jobboldalt pedig egy egészen kicsi (pálinkás) pult, a kettő között pedig keskeny átjáró van, mely a lakásukba nyíló kis, egyszárnyú ajtóhoz vezet. A hosszabbik pult végénél, tehát a baloldali falon van egy, az előbbihez hasonló kis ajtó, mely az öreg W. szobájába vezet. Ez a szobácska inkább hosszú, keskeny. Az ajtónál lévő fal végénél, az ajtótól jobbra, a sarokban van egy ágy, mellette a jobboldali falhoz illesztve, egy szekrény, mely épen csak hogy elfér az ágy és a fal között és végül az ágyval szemközti falhoz támasztva, egy kisebb asztal. A fiatalok lakásába vezető ajtón át az ebédlőbe és onnan egyenes irányban a hálószobába lehet jutni. Az ebédlő baloldali falán is van ajtó, amely az előszobába nyílik, az előszobából pedig a szemközti ajtó az udvarra, a jobbra lévő pedig a konyhába vezet.

Az üzlethelyiségben az utcára nyíló ajtó előtt kisebb vértócsák mellett számos véresepp van, véresepek vezetnek ettől az ajtótól a kis pálinkáspult felé, amely fel van döntve úgy, hogy nekidől a fiókosállványnak. Ennek a pultnak az oldala nagyon véres, csurgási nyomok vannak rajta és előtte a padlón is nagyobb vértócsa és számos véresepp. Innen a véresepek a két pult közötti átjárón és a lakásba nyíló kisajtón át az ebédlőbe és ott az előszobába nyíló ajtó felé vezetnek. Az előszobában a vérnyomok kétfelé vezetnek, egyrészt a szemközti ajtón át az udvarra, másrészt a konyhába, ahol a fehérre festett asztal melletti ülökénél végzőnek, az asztal sarka és az asztal ezen lábánál a padozat ismét nagyobb mértékben véres.

Id. W. szobája felé vérnyomok nem vezetnek, a szobában sincsenek vérnyomok az ajtónál, csak az ágy, szekrény és asztal közötti szűk helyen van aránylag csekély vérnyom a padlón, valamint kevés vérkenés az asztal sarkán, ahol a kés is megtaláltott, de dulakodásnak nyomain a szobában nincsenek.

A fenti helyszíni lelet ifj. W. előadását mindenben igazolja. Nevezetesen az kétségtelen, hogy a dulakodás az üzletben, az utcára nyíló ajtó és a kis pult közötti részen volt. Itt kellett a sérüléseknek történniök, mert itt volt a legtöbb vér. Azonban itt az id. W. nem sérülhetett meg, mert akkor a vérnyomok a szobája felé is haladnának, viszont az ő szobájában is vérnyom csak az ágy előtt van és dulakodásnak semmi nyoma nem találtatván, feltételezhető, hogy a fián és menyén ejtett sérülések után id. W. a saját szobájába ment, ott az ágy előtt, az asztal sarkánál állva, ejtette önmagán a sérüléseket, majd a nagy belső vérvesztés folytán az ágyra dőlt és ott meg is halt. A fiatal W. sérülései is támogatják az ő előadását nemcsak súlyosságuknál fogva, hanem azoknak a testen való elhelyeződésénél fogva is. Ugyanis az egyik mélyreható szü-

rás a bal vese tájékán volt. Ez lehetett az első sérülés, amit az ajtó előtt hátulról szenvedett, a másik az arcot járta át, a harmadik pedig a balkart érte. Az üzlethelyiségből a lakásba és onnan tovább vezető vérnyomok is igazolják az eset lefolyását, t. i. mindketten a fiatal W. és felesége, ugyanazon az úton menekültek és csak az előszobában tértek el. A férfi az udvarra ment segítségért, az asszony pedig a konyhába és ott leült az asztal mellett lévő ülökére és sérült karját az asztalra tette. Ebből a helyzetből még azt is meg lehetett mondani, hogy az asszonymnak balkarján kellett megsérülnie, amint hogy úgy is volt.

Szemtől szembe.

— Epizódok a csendőrökről. —

Irta: BEÖTHY KÁLMÁN százados.

Az ostor.

Az elemi iskola apró kis látogatója voltam akkoriban. Bizony sokszor volt kedvesebb előttem a csúzli, az iszánkodás, meg a madártojások, mint a rektor úr, minden tudományával együtt. Nem csoda, ha két hasonszörű öcsémrel együtt aztán gyakran ottmaradtunk az iskolában „ebédre“.

Apám állomásfőnök volt valahol Biharban. A községet köröskörül a Károlyi-birtok övezte. Gyönyörű ménese volt a grófnak. Egyszer egyik csikósa mellettem olyat eserdített az ostorával, hogy valószínűen meglátta arcomon a gyönyörűséggel és irigységgel vegyes csodálkozást, mert kegyes volt megállani s lóhátról lebeszélni hozzám: „Nézze ifiúr! Ennek oszt' van csapója, mi!?” Hát én alig bírtam szóhoz jutni. Mező Ferinek láttam a multkor egy négyágú, nagyszerű ostorát, szíjból fonottat . . . Nem tudtam türtőztetni magam s megkérdeztem felelet helyett a csikóst: „Hogy adod?” Rám nézett s az volt a szemében: Oh te kölyök! . . . De felvillant aztán a tekintete s ravasz mosolyba szaladt vastag szája széle: „Od'adom hat hatosír!” Majd elsírtam magamat, de a vágy, az irigység vakká és ostobává gyúrt pillanat alatt s azt mondtam neki: „Hozd el az órházhoz ott fent, mindjárt viszem a pénzt!”

Elrohantam forró fejjel s reszketve, mert tudtam, mit fogok tenni . . . Nekem az ostor *kellett*. Makaesul és keményen: *kellett!* Nyolcágú, sallangos, félméteres csapója van . . . Olyat eserdíték Mező Feriék előtt, hogy az szégyell kijönni s én aztán szóba se' állok többet a nyavalyással! . . . De ehhez pénz kell! . . . Hat hatos!

Egy pillanatra hátrahököltem s megtorpan-tam siettemben. Éreztem, hogy meleg lesz a fejem, ég az arcom s a mellemre belül irtózatoss erőset vert valami . . . Lopok! . . . Azt még nem tudtam: mennyiben, hol és mikor bűn ez, de éreztem, hogy nem szabad, amit akarok.

Igen, apa irodájában az asztalon . . . Ott van pénz! . . .

Viszek onnan . . . Nem tudhatja apa, mennyi volt ott . . . Próbáltam már menteni is magam, mert éreztem, tudtam, hogy nem ok nélkül tüzesedik az arcom . . .

Már nem tudom, mit tanácsolt mentségemre az ördög, de vonzott ellenállhatatlanul az állomás-

Amit vissza kell szereznünk: Pozsony.

épület, a lakás; a konyhán át egyik szoba a másik után s az irodaajtó előtt fáradtan álltam meg. Az irodában csend fogadott s a csendben — félelmetes erővel odalökött az ördög a pénztárhoz s a hideg ezüst belesúszott apró, ártatlan tenyerembe.

Rohantam az őrház felé s nem mertem hátrahézni! Egy mozdony tolatott valahol s nehéz szuszogása, erőlködése mintha mellemből hangzott volna. A kocsik között fekete, vigyori ördögök integettek, mosolyogtak és röhögtek félelmetesen és utálatosan — s én rohantam . . . A raktár előtt apró, gyöngye lépteim a széles falról visszaverődtek s én rémülten fordultam hátra: Azt hittem, apám jön utánam . . .

Ott állott a csikós s mikor pár lépésre voltam az őrháztól, ahol állott, kinyújtotta barna karját az ostorral, megesóválta feje fölött s maga körül s olyat cserdített elém, hogy az öntudatra ébresztett. Az ébresztett a bűn, a már édes bűn tudatára s mégis azt mondtam neki: „Ne, itt van egy korona — nincs több!” Megnézte s átnyújtotta az ostort . . .

Nem is hallottam, hogy köszönt volna, csak mikor az ostorfonás, a sallang, a csapó, a nyél megnézése után éreztem, hogy enyém az ostor, néztem hátra, de már a csikós az Emma-liget felé porolt.

Én meg gondtalan, álmodó bensővel kinyújtottam vézna karomat az ostorral, jól megesavar-

tam. Éleset pattant a csapó. Utána még egyet, még egyet és tizet s így indultam a vágányok közt hazafelé. Akkor már készülöben volt az este s mindenre lassan-lassan megfoghatatlan, de látszó valami barnás borulat szállott. A raktár előtt kivertem a baglyokat a magas dúcokból s azok nesztelenül, hirtelen kiesaptak onnan el, valahová a Mély-erdő felé. De kivertem a pattogással mást is.

Egy csendőrt . . . Ott állott széles, erős, nagy mellel magasan megnyúlt alakkal s szeme olyan volt, mint egy ragyogóra esiszolt nagy széndarab. A falusi csendőrök parancsnoka volt.

Beleszaladt a lábam a földbe s képtelen voltam mozdulni. Néztem rá s képtelen voltam elfordítani az arcomat. De a bűn belülről feltört, fel a szemembe s én éreztem, hogy nincs vér, mi fejemben tartsa szemem sugarát s az oda hullott leírhatatlan kétségbeeséssel a lába elé. Halálos, mélyeseges csend lett, melyből felrezzentett a gordonkaszerű hang: „Hol vette azt az ostort!!”

Azt hitte lázas kis agyam, hogy mindent tud a csendőr s ettől elfeketedett előttem a raktár, a csendőr, a fénylő sín s összerogytam. Még öntudatom utolsó foszlányánál kavics esikorgást hallottam s a csendőr hatalmas karja zuhanó testem alá csapódott óvó, féltő, szerető erejével.

Meddig voltam öntudatlan, nem tudom. Lassan eszméltem életre s hogy a vér újból átmelegítette agyamat, ismét a bűn volt az első, mire gon-

dolnom kellett. Az ostort hiába kerestem, a csendőrt is és hiába kerestem, fürkésztem apám meleg szemében a kérdőrevonást, a szigort s a fenyítést, semmit sehol nem találtam. A csendőr tán meg se mondta, vagy talán hazudott valamit . . . Ez volt első találkozásom a csendőrrel . . .

A kém.

Az oroszok hihetetlen pontossággal lőtték tönkre az ütegeinket, raktárainkat s a parancsnokságokat és zavarták meg a nehéz harcokból időnként pihenőre rendelt tartalékokat. A tehetetlenség látszata elkésérítő volt. Az egyes esetek körülményei s a jelentések hitté érlelték feltevésünket, hogy kém keze és furfangja dolgozik ellenünk.

Én akkor a n.-i dandárparancsnokságnál voltam összekötő tiszt.

Nagybereznánál dandárparancsnokom Nagy ezredes úr volt, kit az egész védelmi szakasz ismert mélységes emberszeretetéről, bátorsága- és kemény szigorjáról, de külső megjelenése után is. Izmos, ruganyos, magas alak, különös vágású derült, kék szemekkel, fehér tömött hajjal és fehér, szép Ferenc József-szakállal.

Az 1915 áprilisi Fenyvesvölgyi támadás ideje volt s ezredesem a csapatok állásában a vezérkari tiszttel kint volt. Szokása szerint s én a kis ruthén házban, hol a parancsnokság volt, dolgoztam. Délután 3 óra lehetett, mikor erélyes kopogtatás riasztott fel s a „Lehet!“-re nyílt az ajtó. Én, talán mert az utolsó betűket sem írtam még le, csak oldalt dobtam a fejemet, de mintha a vipera csípett volna meg, úgy ugrottam aztán fel. Két csendőr között ott állott — az ezredesem. Meglāncolva, hajadonfővel, sáros, piszkosan.

A bilineslánc csörrent, a két fegyver egyszerre dobbant a földre s az egyik csendőr erős hangon megszólalt:

— Hadnagy úr . . .

— Ember! — ordítottam rá -- mit tett maga? — s azzal az ezredesem elé léptem, hogy bocsánatot kérjek és hogy kínos helyzetéből megszabadítsam. De ahogy jobban megnéztem a szemét, mintha az fekete lett volna . . . Nem kék! . . . A haj, mint a hó . . . Mi az? Tévedek, nem jól látok? A világítás? . . . Közelebb léptem, hogy ne zavarjon a fény, az egy lépés tér se s mikor tetőfokán állott idegeim feszültsége, az ezredesem mása megszólalt:

— Nem az ezredes úrral beszél hadnagy úr! — s lehorgasztotta fejét.

Le kellett ülnöm . . . Alig telt el egy perc az ajtónyitástól, de előttem már órák vergődtek. Karom, fejem, mindenem tele zsibongással, feszültséggel s csak a gondolat, hogy valami rendkívüli történik velem, ösztökélt öntudatra s a csendőrhöz léptem:

— Hogy van ez? Mi ez? Honnan jöttek?!

S a csendőr, Biró Imre őrmester jelentett:

— Ma a Csillagtetőn át portyáztunk s ott, délfelé járván az idő, ebédelni készültünk egy sziklás oldalon. E helytől pár lépésre barlang van, a „Büdös“. Még békeidőből ösmerős. Mikor szótlanul szedjük elő a szalonnát, a barlangtól galyrecsegés zaja ért hozzánk. Odapillantva két kezet láttunk, ahogy a eserjét maga előtt és felett tárja

szét. Szó nélkül a sziklatörés mellé hasaltunk s én előre esúsztam. Az alak — ez itt — egy térképpel kezében leskelődött szét a tájon, a völgy felett s a térképen. Egy látesővel a patak felé, hol a pécek vannak, figyelt. A térképen újra rajzolt. A támadás zaja, az ágyúzás, nem érdekelte. Pár percig tartott ez a szemlélődés s utána mint egy tolvaj visszaosont a barlang szájába. Én hason fekve utánaesúsztam.

Beszédfoszlányokat hallottam, de nem tudtam, ki az, akivel beszélt. Meg nem értettem a mondottakat, de hirtelen megmelegedett a kezem a fegyveren. Ez kém!

E gondolat első izgalma még bennem volt, mikor az alak újra előjött. Felugrottam s szuronyomat mellémek szegve — igazolásra szólítottam. A következő pillanatban már lekapta hősapkáját s ezüstös hajjal, szép szakállal előttem is — Nagy ezredes úr állott! Már-már jelentkezni akartam, de a készségemet egy századpillanattal előbb látott különös dolog megfékezte. Azt láttam ugyanis, midőn a hősapkát lerántotta, hogy fehér haja alatt fekete haja is van.

E szavaknál a csendőr az álezredeshez lépett s tarkójától a fejebűjé felé visszaborzolta annak a haját s az ott tényleg szénfekete volt.

Közbeszéltem:

— És ha a Nagy ezredes úr is festené a haját, mert nem szereti az itt-ott szürke, tarka fejet?

Azt felelte az én csendőröm erre:

— Akkor aligha volna az ezredes úr minden támadásnál jelen!

Aztán tovább folytatta:

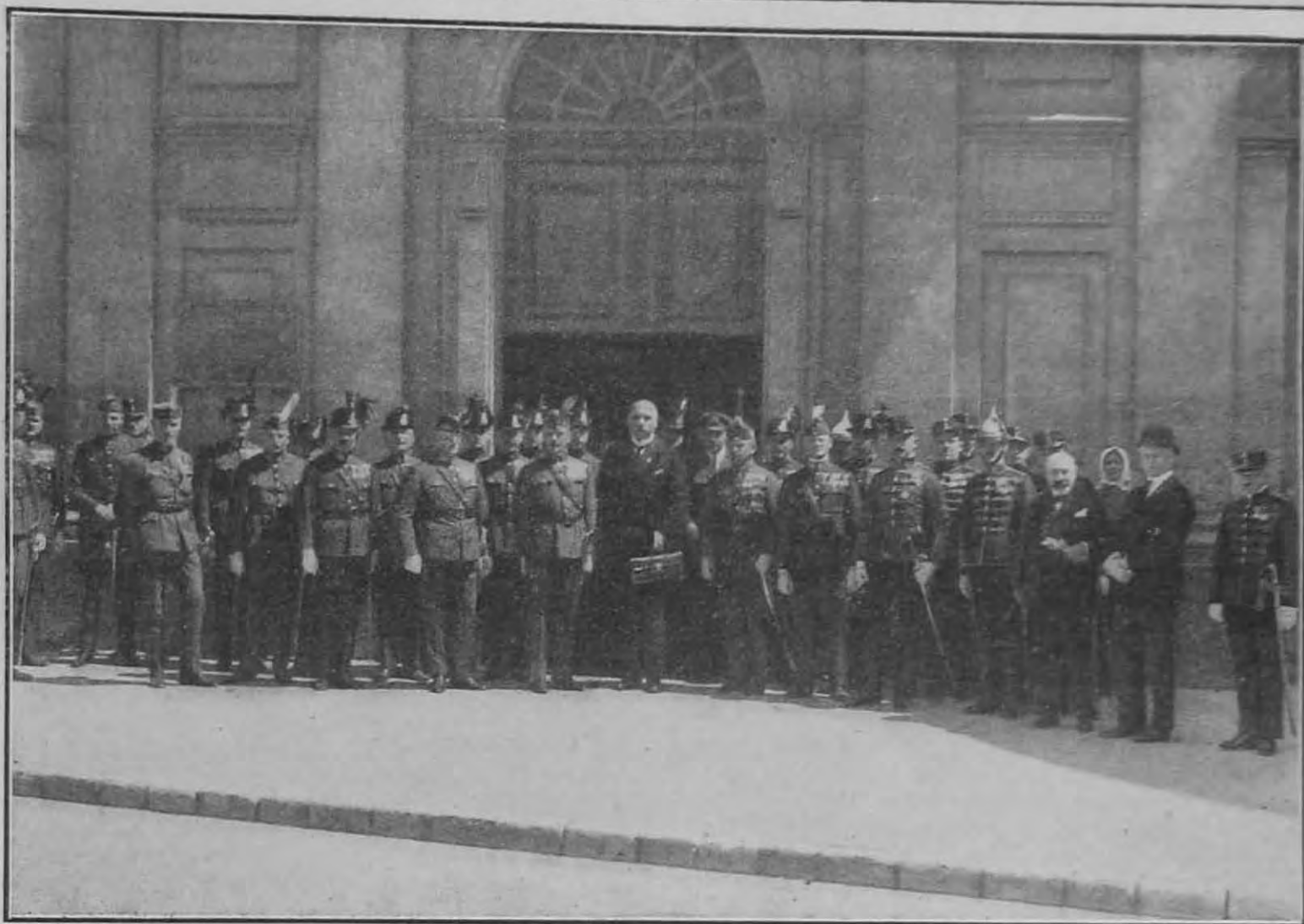
— Az ezredes urat jól ismerem s ezért, midőn azt mondta ez itt: Nem ismer fiam? Én Nagy ezredes vagyok! — azt feleltem rá: — A törvény nevében foglyom! Megbilineseltettem. A barlangban egy telefon volt, egy Manlicher, két revolver, láteső, térképek. Kérem a további parancsot! — s azzal lábhoz tett fegyverrel újra előttem állott, magaslott az őrmester s valami különös lelki érzékenység folytán ma is előttem magaslik szigorú arca, meleg szeme s fején a zöldes-aranyos, dús tollbokréta . . .

Az ál-ezredes előadta, hogy mindig a csapatok mögött mozgott. Nagy ezredes úrhoz való feltűnő hasonlatosságát tökéletesbítette ezüstre festett hajjal s igen sok esetben kapott megfelelő adatokat a saját embereinktől. Ruthén pap volt. Izzó gyűlölettel beszélt. Semmi megbánás, féls nem látszott rajta.

Harmadnap háromszor akasztottunk. Két nagy ezüstöt a két derék csendőr mellére s egy izmos faágra az álezredest.

A tekintély.

Brassóban voltam az oláhok fogságában. Akkor még nem voltam tagja a testületnek, de már ismertem a csendőrt. Ott láttam, a fehér kaszárnyában, amit soha feledni nem tudok. Együtt volt ott mindig a csendőrtársaság; meglett emberek, szép szál férfiak, intelligens szemek, erős vállak s szóvalan ajkak. A haragos-zöld zubbony, dolmány s a piros csíkos fekete nadrág az tiszta — és szétszakgatott. A zubbonyok karja vállban, oldalban végig, a nadrág megint oldalban végig-

Julius 21-én a budavári helyőrségi templomban gyászistentisztelet volt az ú. n. proletárdiktatura esendőrvértanuinak emlékére. Képünkön az istentiszteletről távozók egy csoportja. (Schäffer A. udv. fényképész felv.)

hasítva. Egy rongyosnak látszó társaság volt az; szomorúság volt nézni. Az oláh is megnézte, de felhúzott orral, legyintve hagyta ott őket, ment tovább olyan csoporthoz, ahol még volt mit lehúzni a büszkén „prisonier“, foglyoknak nevezett szegény magyarokról. Ezekről nem volt érdemes.

— Hogy vannak ilyen rongyosan ellátva? — kérdém egy „apell“ (sorakozó) előtt az egyik esendőrt. Vigyázzba vágta magát, fejét magasra szegte, szemei sarkából oldalt pillantott s aztán mosoly kélt az ajkán, mikor szólt:

— Mi csináltuk ezt, uram. Ahol a varrás, ott a szakadás. Így könnyebb lesz összevarni! Meglepődve nézem: tényleg; mindegyiknél.

Volt idő elbeszélgetni velük s megéreztem, mi volt a ruha s azon át a testület szeretete!

Olyanok voltak, mint egy erős család. A feje — láthatatlan volt. Parancsnok: senki. Most már tudom: közöttük és bennük élt s uralkodott a parancsnok: a esendőrszellem s ennek hatalmas gyermeke: a tekintély. De megkülönböztetett durvasággal is bántak velük az örök is. Mert esendőrök voltak s a köztudatba, még a határon túl is beleidegződött a testület hatalmas ereje: a fegyelem s a tekintély. Ezek a szegény emberek soh'sem hitt szenvedések részeseivé lettek. Mint akiktől legjobban tart az aljas, ha hatalma akad felette — kegyetlen és állati — úgy kellett a tekintélyükért fizetniök ezeknek a szegény embereknek is.

Egy izben „apell“-t ordított végig az egyik kucsmás altiszt a folyosókon s mi — aznap tán már ötödször — újra odahagytuk püccseinket s a piszkos, bűzös lépcsőkön lebotorkáltunk az udvarra. Ki volt jelölve a sorakozóhelye minden csoportnak. Itt állott a székely hadosztály töredéke, amott a nyíregyházai huszárok csoportja, mellette a csabai tisztek s szemben velünk a esendőrök. Lassan-lassan alakultak az oszlopok s amerre nézünk az udvaron, égis-érő szuronyos, esúcsos sapkás oláh örököt láttunk. Hiszen volt is mitől félni. Első napokban nem, mert azt mondták, csak igazoltatás végett hoztak Brassóba. De harmadnap már nem voltak simák az arcok s az öklök.

Már számolgatták sorainkat az altisztek — ötösével kellett egymás mögött állani, mert csak úgy tudtak számolni — mikor a esendőr csoporthoz akkor sántikált igyekezve egy beteg esendőr. Az oláh altiszt a csoport közepe táján morgott: opt, noua, zece... mikor a lépések hallatára hátrafordul s meglátja a esendőrt.

Egy pillanat s utána az oláh lekapja fegyverét s a beteg, szegény esendőrt a tusával úgy vágja mellbe, hogy recsent a melle s éktelen káromkodás mellett a szuronyos végét fordítva, újra a esendőr felé sújt. Az, mintha felszisszent volna a esapástól, de a szurony láttára hatalmasat hördül, karja kilendül s a mellébe rohanó szuronyt átkapja tenyerével, ránt rajta egyet s a szurony a markában marad. Az oláh megtántorodik, elfelejti, hogy löhetne s a fegyvert elejti. Már mozdulunk, már

irtózatossá a feszültség az izmokban s a szemek lángolnak, mikor a csendőr megfogja a szuronyt a két végén, megfeszíti a karjait s a következő pillanatban a szurony kettétörve hullott a kavicsra, az oláh elé.

Egy pillanat volt az egész és a mi dübörgő bensőnkől hatalmas, sokszoros „éljen“ esendült a laktanyafalak közé.

A parancsnok röviden végzett: „Dutye la keller!“ (Mars a pincébe!) S mi komikusan tartott lövésre kész puskák között indultunk a pincék felé. Ez volt a büntetés.

És lemegyünk... 18 falépesőn tömlőcsötétbe. Ahogyan az ajtót az őr kinyitja, nedves, nyirkos, bűzös földszag csap felénk. Leérünk, toesog a lépésünk. Jobbra megyek, hol egy vasrácsos kiesike ablakon némi világosság szűrődik be. Odahúzó-dunk. Egy csoportban, mint a vihart váró nyáj. Hideg van. Vécsey kapitány gyertyát gyújt. Fönt a bolthajtásról esöpög a víz s lent a lyukacsos földön a gyertyafény után beállott halálosan mély esendben olyan hangot ad ez a csöpögés, mintha könnyek hullának arcunkra, kezünkre, ruhánkra. Sok talán nem is tudja, hogy az nem a könnye.

Ott áll a csendőr az egyik falnak támaszkodva s nézi mereven a gyertyalángot. Nagy, nyílt szeme rebbenés nélkül csak néz. Időnkint árok vésődik homlokán s az ajka szögletében valami keserű vonás. Zubbonyán, mint zöld gyepen a harmat, apró, fénylő vízesöppek serege... Egy-egy leszalad... Talán a könnye volt. Az súlyosabb volt mert a szívből szakadt s nem állott meg, eltűnt, elhamvadt.

Igy láttam utoljára. Nem tudom, ki volt, mi lett vele, mert minket elvittek más helyre, a törvénytörési fogházba.

Nem tudom, ki volt — csak egy csendőr volt.

A becsületszó.

Határállomáson teljesítettem szolgálatot. Ott állott délutánonkint a gyorsvonat egy óra hosszát. Útlevel-vizsgálat, vámkezelés stb. miatt. Egyik délutánon — talán apámat vártam régi pátriám-ból e vonattal — kint voltam az állomáson. Mellettem le- s felsétált egy járőr. Mikor a vonat megállott, a járőr is állott. Egy ablakból az állomás táblájára tekint egy idősebb úr s tán nem tudva, hogy „már“ Magyarhonban van, önmagához inkább, így kiált fel: „Mi az, már Magyarország?!“ — s azzal lekapja fejét s tekintete a járőrre hull. Valami kifejezhetetlen lobban a szemén, eltűnik s egy másodperc múlva már leugrott a vonatról, oda a járőrhöz s lihegve, pirult arccal, lelkes szemmel és szóval két tenyere közé fogja a járőrvezető fegyverszíjat tartó öklét: „Uram“... s elesuklik...

Odalépek, bemutatkozom. Könnytelt szemekkel, boldog mosolyú, reszkető ajakkal mondja a nevét s aztán beszél:

— Hét éve nem láttam kakastollat... Brassó, Craiova, Bukarest... börtönök... Hét éve... Ha látná most a szívemet, uram!

Aztán folytatja: — Rettenetesen szenvedtem. Hús fogamat verték ki. Csupa seb vagyok. Most is. Jártam a fogorvoshoz. Nap mint nap. Egy

oláh csendőr is ott volt naponta velem együtt. Szólt hozzám, míg ránk került a sor, de én a gyűlölettől hangra sem voltam képes.

Egyszer ő előbb bejutott az orvoshoz. Vártam rá s mikor kinyitott a műterem ajtaja, még visszafordult a mögötte jövő orvoshoz:

— Restellem, de elsején kifizetem. Becsületszavamra, de volt magyar csendőri becsületszavamra mondom!

Még jártam az orvoshoz, midőn elsején a csendőr fizetni jött. Pontosan. Ott ültem a műteremben, midőn bejött:

— Doktor úr, magyar csendőr voltam, a szavam beváltom. Itt a tartozásom.

A doktor ránézett, kezét nyújtotta a csendőrnek s azt felelte:

— Én meg egy *ilyen* volt magyar csendőrtől egy fillért el nem fogadok! — s azzal hozzám jött folytatni a munkáját. Én könnyeztem, mint most, az előbb, uram!

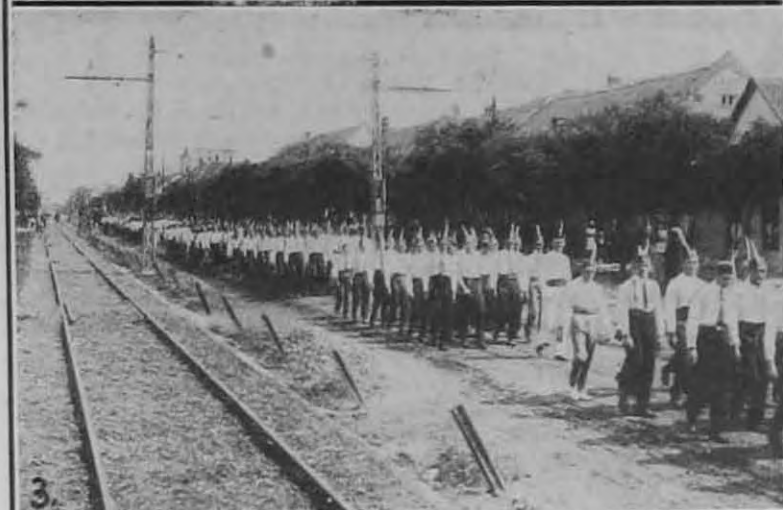
Az apám nem jött, nekem mégis örömöm volt, mikor később a gyors elindult s amikor egy őszinte barátunknak inthettem búcsút.

Még lesz veletek találkozásom, magyar csendőrök!... Faluk csöndes utcáin, széles mezők barna munkásai között, vak, vihartelt éjszakákon és csikorgó, kegyetlen téli napokon. Egyiket látni fogom a fékevesztett viharban, másikat az orgyilkos előtt, a harmadikat csöndben, szótlánul valahol a Maros, Olt völgyében átlyukasztott homlokkal s látni foglak valamennyiteket együtt, talán egy egész regimentet is, ahogy Predealnál a havasokon végig lábhoz tett puskával, rongyosan, véresen s lihegve fogtok letekinteni az oláh síkság felé...

Ez lesz a legszebb találkozás.

Van hibánk tetemes, számos, melyeket én gyengeelműleg, mint tudva van, palástolni nem szoktam; hanem, ha más nemzetek nálunk annyival régiebbek s tán szerencsésb helyzetűek, minket mindenben megelőztek is, egyben tán mégis mindnyáján mögöttünk állnak: „a tisztalelkű honszeretben“. Ez érzés pedig, melyet az állat nem ismer s csak a lelkes foghat fel, oly ki nem mondható mágusi erő, mely a leghátulsóbbakat is egykor mindnyája élére teheti. Hanem itt fekszik a titok! t. i. hogy csak teheti s nem minden bizonytal teszi! Valamint azon had, melynek embere, lova, fegyvere stb. tökéletes, de rendszerezve, disciplinázva, a taktika törvényei szerint idomítva s egybehangzással vezetve nincs, csak kis erő: — úgy a honszeretet, bármily tiszta s erős legyen is s bárhány rokonkebelben lángoljon is, csak vajmi kis hatalom, ha egyesítve, józanul kifejtve s egy célra irányozva nincs. S ezt semmi egyéb nem eszközölheti, mint a nemzetiségre alapított közértelmesség; mert az okos hazafi átlátandja, hogy ő egyedül nem vihet végbe szinte semmit, mindent egyszerre nem kezdheti, hanem egyet kell a másik után közerővel létesíteni s végre, hogy rá a legbiztosb s nagyobb haszon csak a közgyarapodásból folyhat tartólag s huzamosan.

Széchenyi.

„Ép testben ép lélek.” A 12—21 éves ifjakat törvény kötelezi, hogy a levanteegyesületek keretében sportoljanak. Képeink beszédes bizonyítékai annak, hogy az ifjúság mindenütt örömmel tesz eleget a törvény rendelkezésének. Soroksár: 1. Eskü. 2. Felvonulás. Csepel: 3. a csepeli leve nték felvonulása. 4. Tornajáték, Pestszentlőrinc: 5. Szabadgyakorlat. 6. „Hiszek Magyarországra feltámadásában!” 7. Jutagvári levanték diszmonete. 8. Dunaharaszti levanték. (Schäffer A. udv. fényképész felvételei.)

Össztűz vagy egyestűz.

Írta: HOROSTSÁK BÉLA, főhadnagy.

A pár hónappal ezelőtt kiadott új Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat-tervezet, melynek szellemében a csendőrség átképzése már — legalább is nagy részében — befejezést nyert, a gyalogság s így a csendőrség számára is csupán egy fajta tüzelesi módot ismer és pedig az *egyes tüzet*, eltörölve ezáltal a csendőri osztagok karhatalmi fellépésénél eddig kizárólag alkalmazott *össztűzet*.

Az új szabályzatnak fenti rendelkezését több oldalról hallottam vitatni, inkább pro, mint kontra. Közöttünk is vitára adott alkalmat a kérdés, hogy vajjon az össztűz eltörlése összhangban van-e a csendőrség által szem előtt tartandó érdekekkel s éppen az említett érdekek nem tennék-e szükségessé a gyakorlati szabályzathoz a csendőrség számára *függelék* kiadását, mely a speciális csendőrségi szolgálat számára előírt eltéréseket foglalná magában, részletesen alátámasztott megokolást azonban csak az újonnan lefektetett elv mellett hallottam, ellenvélemény nem igen esett s ilyet nem is olvastam. Távol áll tőlem a gondolat, hogy sok évi tapasztalattal és gyakorlati tudással bíró idősebb bajtársaim véleményének elébe vágjak, mégis nem tartom hiábavalónak lapunk hasábjain ezt a kérdést megpendíteni. Szeretném, ha gondolataim — tulajdonképpen nem is egészen az enyéim, többektől kölcsönöztem eszmecegerém során a magaméihoz — hozzászólásokat váltanának ki, ez úton is előbbre vive közös ügyünket.

Nézzük csak, mi is volt a célja annak, hogy az össztűzet az új szabályzat eltörölte!

A háborús tapasztalatok bebizonyították, hogy a régi elvvel, a *területlövés* szakítanunk kell, mert az a harccélnak akkor, midőn a szembenálló ellenséges tömegek a fedezésre és rejtőzésre minden lehető eszközt felhasználnak, nem felelhet meg s csak löszerpazarlássá fajul. A területlövés célra vezethető akkor, mikor az ellenfelek, akár kisebb csoportok, akár pedig egész ezredek, vagy dandárok is, nyíltan indultak ellenfelük legázolására s midőn a csatárok fedezést célzó lefekvése még gyávaság számba ment. A világháborúban azonban sokat tanultunk s lassanként, anélkül, hogy ezt szabályzatunk előírta volna, pusztán kényszerűségből áttértünk a *pontlövésre*, mert a beásott, fedezék mögé húzódott ellenségben a terület tűz alatt tartásával vajmi kevés kárt tettünk. Az ellenség ilyetén való megdolgozása nem is a gyalogság, hanem a tüzérség feladata lett.

Ebből az elvből kiindulva, mindenki könnyen megállapíthatja, hogy a mai, meg a jövő haremódor mellett össztűzre tényleg nincs szükség, mert itt a csatár főfigyelme nem annyira a pontos célzásra, mint inkább lövéseinek a vezényszóra történő, egyszerre való leadására, sokszor a célzás nélküli elrántásra irányul, ami nem sok kárt tehet a magát csak némileg is fedező ellenségben. Ha azonban a csatárra bízunk, hogy akkor tüzeljen, amikor célt lát és képesnek is érzi magát annak leküzdésére, ebbeli önálló tevékenysége — minden más befolyástól menten — összehasonlíthatatlanul nagyobb eredményre fog vezetni, amellet hiábavaló, célzás nélküli lövések le nem adása által a háborúban oly igen drága és sokszor — saját bőrünkön

tapasztaltuk — pótolhatatlan löszert megtakarításával jár.

Nem hallottam senkitől, de gondolom, hogy a gyalogság dísztüzet is éppen azért hagyta el az új szabályzat, hogy a célzás nélküli lövést teljesen kiküszöbölje s erre még a díszelgésnél se adjon alkalmat.

A háborúban tehát a cél az ellenség megsemmisítése, mely minden eszközzel elérendő.

Kérdés azonban, hogy ez a célja-e a csendőrségnek a vele szemben álló, zavargó, lázadó, igen sokszor vagy egyáltalában nem, vagy pedig csak részben és primitív módon felfegyverzett, a belrendet veszélyeztető tömeggel szemben? Ez az ellenszegülő vagy akár támadó tömeg saját vérünk! A leggyakrabban lelketlen izgatók által felbujtogatott békés polgárok, kik ma még úgynevezett lázadók, holnap pedig már — belátva tévedésüket és félrevezetésüket — maguk esodálkoznak talán a legjobban, hogy mire vetemedtek. Hazánk megcsönkítése folytán milliókkal fogyott meg népünk s még magunk is gyöngítsük magunkat, hogy még képtelenebbek legyünk ideálunk megvalósítására, Trianon elsöprésére?!

Nagyon jól tudjuk, hogy a felbujtók, a vezérekolomposok ritkán mennek hareba! Ezek a tömeget a végsőkig izgatva, hátulról, védett helyről nézik, hogy az elbolondított, sokszor fanatizált, elkeseredetté tett ártatlan emberekből álló, gyakran kíváncsi asszony- és gyereknépséggel vegyes ellenszegülő csoport a szétoszlásra intő felszólításnak nem engedelmeskedik, erőszakoskodik s egyenesen kikényszeríti a fegyverhasználatot.

Hiszen ez is a céljuk, semmi egyéb! Mi sem könnyebb, mint másokat téveszmékkal elbolondítani, velük a tűzből a gyesztenyét kikapartatni s ha közben az eszközül használt tudatlan és hiszékeny emberek megégetik a körmüket, kizsákmányolásról, csendőrbatalitátsról s hasonlóról szónokolni, a sajtó útján az egész országot telekürtölni, népszerűséget hajhászni, magukat a nép védelmezőiként feltüntetni s ez úton a lakosságot még erősebben és még hathatósan félrevezetni. Éppen ez számunkra a sült gesztenye! De a bőrüket a vásárra nem viszik!

Mi ilyenkor a csendőrség kötelessége?

Utasításunk előírja, hogy a csendőr fegyverét csak akkor használhatja, ha a törvényes cél elérésére enyhébb eszköz rendelkezésére nem áll, illetve ha ezek az enyhébb eszközök eredmény nélkül maradtak s ilyenkor is a fegyver lehető kimélettel használendő! Éppen ezért a fegyverhasználati jog minden túlhágásáért a csendőr szigorúan felelőségre vonandó!

Nem hiszem, hogy az átdolgozás alatt álló és a közel jövőben kiadásra kerülő utasításunk ezt a rendelkezést hatályon kívül helyezné, mert ezáltal rengeteg túlkapásnak, önkényeskedésnek vetné meg az alapját. Már pedig a csatártűz vagy vezetett tűz, tehát az egyestűz alkalmazása esetén a karhatalom parancsnokának tüzezető befolyása erősen korlátozva van, legalább is csendőrnézőpontból. Kizártnak tartom ugyanis, hogy egyetlen tüzet szüntess! vezényszavával akkor, amikor célját már elértnek látja, a további, most már fölösleges véráldozattal járó lövöldözést azonnal be tudja szüntetni. Eltekintve tehát attól, hogy az

ilyen, beszüntető vezényszó után leadott lövés ártatlan embereket is halálra sebezhet, fölösleges és utasításellenes volna a már visszavonuló vagy támadásra képtelenné tett izgatót és fölbújtót is leteríteni, mikor az enyhébb eszköz, az elfogás stb. útján is ártalmatlanná tehető és az igazságszolgáltatás kezére juttatható. Célunk u. i. az ellenszegülő vagy akár a támadó tömegnek is nem a teljes megsemmisítése (ellentétben a haretéren ellenséggel szemben álló csatárok céljával és feladatával), hanem azok megfékezése, még pedig a lehető legkevesebb véráldozat árán! Még a legnagyobb bűnösből is idővel az ország hasznos polgára válhatik, ha vele szemben nem a megtorló, hanem a javító elv érvényesül a büntetés kiszabásakor.

A lehető kiméletet én — a fenti fejtegetésem alapján — csakis az ösztűz alkalmazásával vélem továbbra is fentarthatónak, mert csak itt tud a parancsnok a tűzvezetésre oly befolyást gyakorolni, mintha összes embereinek puskái mind az ő kezében lennének s csak ez esetben tudja a leadandó lövések számát annyira korlátozni, amennyire ő azt föltétlenül szükségesnek tartja. Élvegre a fegyverhasználatért ő a felelős, adjuk meg tehát neki a legteljesebb szabadságot s ne kössük meg a kezét, helyesebben ne ragadjuk ki kezéből a tűzvezetés gyeplőjét, hogy minden tettéért és annak következményéért felelősségre is legyen vonható!

Mindezekről eltekintve, egy 8—10, esetleg még több puskából leadott ösztűznek tulajdonítok annyi morális hatást is, hogy a második ösztűzre vajmi ritkán fog sor kerülni!

Természetesen, el tudom képzelni azt az esetet is, amikor az ösztűz alkalmazása nem lesz célravezető, mint pl. nagyobb tömegek bolsevista zavargása, fegyveres lázadás stb. alkalmával, mikor is a rend helyreállítására, a nagyobb veszély megelőzésére minden rendelkezésre álló eszközt igénybevehetőnek tartok. Ilyenkor, föltételezem, nem fognak habozni a csendőrséget a honvédségtől géppuskával, kézigránáttal s más harc eszközzel is megerősíteni, mert egy öszirózsás forradalom vagy újabb kommunizmus fejének felütése esetén már nem a lehető kimélet, hanem a késhegyig menő harc fog csak sikerre vezetni. Ilyenkor aztán lehet csatártűzet is vezényelni! Ameddig azonban erre nincs szükség, addig legyen drága a magyar vér!

Nem lehet az ösztűznek akadály, hogy az új szabályzat-tervezet eltörölte a két sorban való tüzelést is. Arra való volna éppen a kiadandó függelék, hogy a csendőrség számára többek között ez is meghagyassék, ha ugyan nem volna megoldható a kérdés olyképen is, hogy az ösztűz mindenkor egysoros vonalban lenne vezénylendő. Efölött a döntés nem kerülne nehézségbe.

Éppen így nem tartom szerencsésnek — ugyan csak az előbb vázoltak alapján — a szuronyt szegezz! eltörlését sem, mert a szuronytámadás is egyik hathatós enyhébb fegyvere a csendőrségi karhatalomnak. Elismerem, hogy a csatárnak a haretéren erre nem igen lesz szüksége s így az a szabályzathoz kihagyható, de, ismétlem, mi, legalább is a legtöbb esetben, nem megsemmisítendő ellenséggel, hanem csupán megfékezendő rendbontókkal fogunk szemben állani.

Azt hiszem, csendőrbajtársaim között vajmi kevesen lesznek, akik fejtegetésem helyességét kétségbe vonnák s vállalnák egy csatártűzzel alkalmazott fegyverhasználatért, nem az előljáró parancsnoksággal, hanem önön lelkiismeretükkel szemben a felelősséget. Ami helyes lehet a gyalogsági gyakorlati szabályzatban a honvédség szempontjából, az nem biztos, hogy megfelel céljának a csendőrségnél is.

Nyomozzon-e a csendőr polgári ruhában?

Irta: PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Bizonyára alig van olyan csendőr, aki egy „nehéz” és kiderülni sehogysem akaró bűneset nyomozása közben, amikor már megállott minden tudománya, fel ne sóhajtott volna: „De hiszen, öltözhetnék én csak polgári ruhába, két nap alatt úgy kideríteném az egészet, mint a pinty!” És ilyenkor azután el is tűnődött egy keveset felette, hogy voltaképpen miért is nem szabad a csendőrnek polgári ruhában nyomoznia, amikor a polgári ruhának éppen a nyomozó szolgálatban kétségbevonhatatlan előnyei vannak.

Ezt némelyek úgy szokták rövidebben kifejezni, hogy: „Dobbal nem lehet verebet fogni” vagyis, hogy kakastollal nem lehet tolvajt fogni. Miután pedig ez a megállapítás laikusok vagy a kérdéssel csak felületesen foglalkozók előtt kétségbe nem vonható igazságnak tűnhetik fel, szükségesnek látom, hogy én is mindenekelőtt ezzel az „alapelvvel” foglalkozzam, mielőtt választ adnék a kérdésre, hogy miért nem szabad a csendőrnek polgári ruhában nyomoznia.

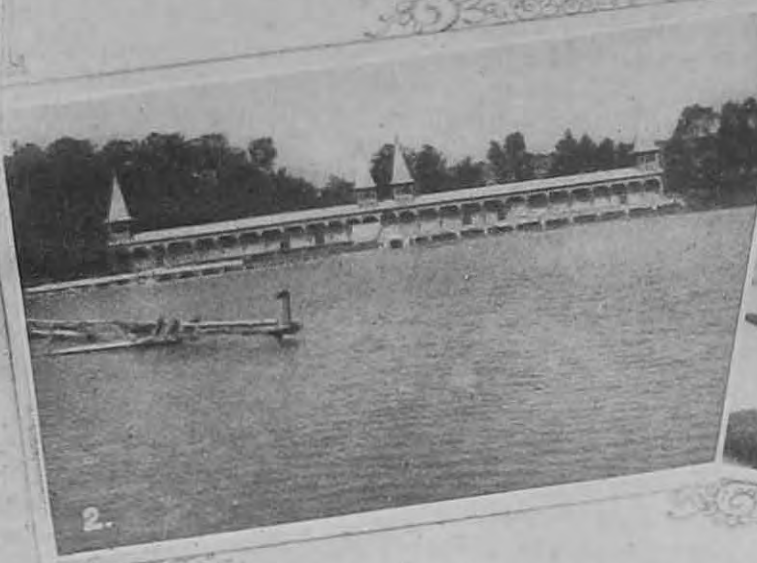
Azt hiszem, nem kell kriminalisztikai munkákra és szaktekintélyekre hivatkoznom annak az állításomnak az igazolására, hogy minden nyomozás legfontosabb tényezője maga a nyomozó. Amilyen a nyomozó, olyan a munkája. Az a sok és súlyos követelmény, amelyet a jó nyomozóval szemben felállítunk, kétségtelenné teszi, hogy jó nyomozó csak az lehet, aki ezen követelmények mindenikének megfelel, vagyis, aki ismeri a nyomozás taktikáját, aki leleményes, lelkiismeretes, fáradhatatlan, gyors észjárású stb. stb. Egyszóval a nyomozás eredménye legelsősorban attól függ, hogy képes-e egyáltalában nyomozni az, aki az ügyel foglalkozik, vagy sem.

Ez egyébként természetes is, mert a nyomozás szellemi és nem fizikai munka, amelyben az emberi értelmet technikával nem lehet pótolni. Mint minden szellemi munkánál, úgy ennél is az ember szellemi képességein és mondjuk erkölcsi rátermettségén kívül eső, külső körülmények csak mellékesek lehetnek; segédeszközök, amelyek a szellemi tevékenységet megkönnyíthetik, vagy akadályok, amelyek megnehezítik, de ezek a nyomozón kívül álló, külső körülmények, segédeszközök stb. nem olyan tényezők, amelyek a munka eredményét vagy eredménytelenségét egymagukban és döntően befolyásolják.

Az a nyomozó, akinek fényképezőgép, daktiloszkópia, mikroszkóp stb. áll rendelkezésére, minden valószínűség szerint könnyebben vagy

talán inkább csak kényelmesebben tud dolgozni, mint az, aki mindezeket nélkülözi, de azért mégsem lehet azt állítani, hogy viszont az, akinek mindezek a segédeszközök rendelkezésére állanak, azok segítségével egyéni képességeire és rátermettségére való tekintet nélkül, okvetlenül és mindig eredményt fog elérni. Rossz nyomozó kezében a legmodernebb és leggazdagabb segédeszközök is értéktelenné válnak, a jó nyomozó azok nélkül is boldogulhat.

A nyomozó ilyen — ha nem is technikai — külső segítőeszközének vagy mondjuk kényelmének tekinthetjük a polgári ruhát is, amely bizonyos esetekben megkönnyíti ugyan a helyzetét azáltal, hogy őt az emberek között elrejti, de éppen úgy, ahogy a daktiloszkópia és a fényképezőgép nem biztosítanak egymagukban eredményt, nem biztosítja azt egymagában a polgári ruha által nyújtott előnyösebb helyzet sem, ha viselője egyébként nem ért a dolgához.

Testületünk számos tagja talált már üdülést és gyógyulást Hévízfürdőn, ahol a kinestár a csendőrség számára üdülőt épített. 1. A csendőrüdülő. 2. Törészet. 3. Parkrészlet. 4. Üdülő csendőrtisztek és családtagjaik. 5. Üdülő csendőr tiszthelyettesek, altisztek és családtagjaik. (Kírtván Margit felvételei.)

Ezért nincs igazuk azoknak, akik kereken kijelentik, hogy dobbal verebet, kakastollal pedig tolvajt fogni nem lehet, mert igenis lehet, csak érteni kell hozzá. Aki pedig nem ért hozzá, az dob nélkül is hiába próbálkozik. Kétséget kizáró módon bizonyítja ezt a csendőrség tevékenységi statisztikája, amely szerint a kakastoll dacára is az előfordult bűneseteknek csak aránylag kis százaléka marad kiderítetlenül.

Ugyanebbe a hibába esik az a csendőr is, aki azt hiszi, hogy polgári ruhában, tehát inkognitóban, a legnehezebb esetet is könnyűszerrel ki tudná deríteni, mert ő is túlságos fontosságot tulajdonít annak a *mellékkörülménynek*, hogy polgári ruhát viselne, holott az eredmény akkor is éppen úgy csak az ő egyéni tudásán és rátermettségén múlna, mint egyenruhában. A nyomozó elé tornyosuló nehézségeket, a tanúk, a bűnjelek hiányát, vagy ellentmondását a polgári ruha nem hátrítja el az útból, sem a nyomozó tudását nem pótolja, ha az hiányzik. Abban téved a legtöbb csendőr, hogy igen sokat vár a polgári ruhától; azt hiszi, hogy abban gyerekjáték volna számára a nyomozás, pedig azt az előnyt, amit a polgári ruha bizonyos esetekben a nyomozónak nyújt, majdnem ugyanannyi hátrány ellensúlyozza.

Nem tartom érdektelennek, hogy ezzel a kérdéssel egy kissé részletesebben foglalkozzam.

Nálunk Magyarországon csak az államrendőrségi detektívek nyomoznak polgári ruhában, ebben a kérdésben tehát csak a detektívek szolgálata és eljárása körül szerzett tapasztalatok állanak rendelkezésünkre. Ezeket kell majd a mi viszonyainkra alkalmazva nekünk is felhasználnunk. Igaz, hogy a detektívek működési területe (városok), a lakosság, amely között működnek, a büntettek, akik ellen nyomoznak, sokban különböznek a csendőrség működési területétől, annak lakosságától és büntetéseitől, a két szolgálat között mégsem lesz nehéz párhuzamot vonni, ha azoknak csak az alapelveit és nem a részleteit tekintjük.

A detektívek szolgálata két, egymástól szinte élesen elválasztható tevékenységre oszlik: a megfigyelésre (adatgyűjtésre) és a tulajdonképpeni nyomozásra. A két tevékenység természetesen a legtöbbször egymást feltételezi vagy eredményezi, sokszor meg teljesen összeolvad, mégis mind a kettőt teljesen önálló cselekménynek lehet tekinteni, mert a megfigyelés még nem nyomozás a szó perrendszerű értelmében.

Külön megszervezett, rendszeres megfigyelő szolgálatra elsősorban a nagyvárosokban van szükség s azt feltűnés nélkül csak ott lehet teljesíteni, ahol a megfigyelő az emberek tömegében elrejtőzhetik. Így például Budapesten a detektívek rendszeres megfigyelő szolgálatot teljesítenek a pályaudvarokon, színházakban, zálogházakban, szállodákban, a zsidóvásárokon, stb. Ezen megfigyelések során a detektívek általában a gyanúsak látszó vagy gyanúsán viselkedő egyéneket keresik; ha valakit (például egy közismert zseb- vagy szállodai tolvajt) személyesen ismernek, azt ott esetleg külön is szemmel tartják, vagy ha például valakit tettenérnek, hogy gyanús holmit akar eladni, azt igazoltatják és kérdőre vonják, de a feladatuk általában mégis csak az emberek tömegének és nem

egy-egy, előre megjelölt személyeknek a megfigyelése; szolgálatuk inkább a készséghez hasonlít, amelynek az a célja, hogy azonnal kéznél legyenek, ha szükség van rájuk.

Az egyéni megfigyelésre, vagyis arra, hogy a gyanús egyéneket, vagy csak a legveszedelmesebb szokásos büntetéseket is egyénenként és állandóan megfigyelje, a rendőrség nem képes. Ha például Budapesten a megfigyelésre érdemes, szokásos büntettek számát csak ötszázra tesszük is (pedig sokszor ötszáz van), képzeljük el, hogy hány detektívra volna szükség ahhoz, hogy ezeket csak félig-meddig is szemmel tudják tartani. Még aztán az egyéni megfigyelés gyakorlati kivitele is a legtöbbször lehetetlen, különösen, ha az illető sejtí, hogy figyelik és ennek megfelelően viselkedik. Kapuk, épületek előtt vagy közelében lehetetlen hosszabb ideig vagy pláne napokon át tartózkodni anélkül, hogy a detektív magára ne vonja a figyelmet, ha pedig mást is beavatnak a dologba (például szembenlevő lakás vagy üzlet tulajdonosát), a titoktartás forog veszélyben. Ilyen megfigyelésekre az utcai rendőrörszemek sokszor alkalmasabbak, mint a detektívek. Jövő-menő embereket még nehezebb megfigyelni. Állandóan ezeknek sem lehet a nyomukban lenni, mert hamarosan észre veszik, nagyobb távolságra pedig úgy eltűnhetnek akármelyik mellékutcában, kapu alatt, vagy villamoson, hogy a megfigyelő szempillantás alatt nyomukat veszti. Ezek miatt a leküzdhetetlen nehézségek miatt kell a rendőrségnek az egyéni megfigyelés helyett — egész különösen fontos és ritka eseteket, főleg politikai vonatkozású bűncselekményeket és a kémkedést kivéve — a tömegek megfigyelésére szorítkoznia. Itt pedig az eredmény legtöbbször a véletlentől függ.

A megfigyelőszolgálatnak másik, talán még nagyobb nehézsége az, hogy a detektívek rendszerint nem tudják megőrizni inkognitójukat. Ez talán furesán hangzik; az ember azt gondolná, hogy mi sem könnyebb, mint hogy valakit Budapesten ne ismerjenek; az ember egyszerűen átmegegy egy távoli városrészbe, ahol nincsenek ismerősei s máris nyugodt lehet, hogy nem ismerik fel.

Hogy ez mennyire nem így van, azt minden budapesti ember önmagán tapasztalhatta. Akinek a fővárosban csak közepes ismeretsége is van, azzal ritkán történik meg, hogy a város bármelyik részében ismerőssel ne találkozzék. Hát még egy detektív, akinek a maga szakmájában ugyancsak széleskörű „ismerettséggel“ kell bírnia! Mert hiszen a detektívnek a helyi és személyi ismeretre éppen úgy szüksége van, mint a csendőrnek, azzal a különbséggel, hogy a főváros nagyobb arányai folytán tevékenységének s így az ezzel kapcsolatos helyi és személyi ismeretének is csak egy-egy bizonyos, speciális feladatkörre kell szorítkoznia. Ezen feladatkörök szerint alakulnak ki a detektívesoportok. Az egyik csoport például csak a pályaudvarokon, a másik csak a zálogházakban, a harmadik a szállodákban, a negyedik a zsidóvásáron, stb. teljesít szolgálatot; ezeknek a csoportoknak a tagjait nem lehet gyakran váltogatni, mert időbe telik, amíg az egyik a szállodákat, a másik a zálogházakat, a harmadik a zsidóvásárokat „kitapasztalja“, ezekben összeköttetésekre, bizalmi egyénekre tesz szer

és főleg, amíg ezeknek a helyeknek a szokásos bűntetteseit (lehetőleg személy szerint is) és azok eljárását megismeri.

Nagyon természetes azonban, hogy az ismerettség kölcsönös, vagyis nemcsak a detektív ismeri meg azokat az egyéneket, akik neki dolgot adnak, hanem azok is megismerik őt és ezzel aztán vége is az inkognitónak. Itt már nem segít a polgári ruha sem. Volt alkalmam több ízben is tapasztalni, hogy minden egyes fővárosi bűntettes milyen nagy-szerűen ismeri a maga „szakmájának” minden egyes detektívjét; éppen úgy szólítják őket nevükön Kovács úrnak, vagy Szabó úrnak, mint a csajgröcsögei örskörletben a csendőröket. Hogy ilyen körülmények között feltűnés nélküli megfigyelést eszközölni nagyon nehéz, az természetes.

A detektívregények és filmek detektívje, ilyenkor álruhával és álszakállal szokott magán segíteni. Nem mondom, hogy ez is nem fordul elő néha, de azért az álruhában és az álszakállban mégis csak több a romantika, mint a valóság; a *mindennapi* szolgálatban lehetetlen mindig álruhában és álszakállal járni, először is, mert az nem valami kellemes és kényelmes dolog, másodsor pedig, mert mindennap külsőt változtatni lehetetlen, az pedig igazán mindegy, hogy az embert az álszakálláról ismerik-e meg, vagy a valódiról.

A helyzet tehát az, hogy a nagyvárosi detektív a nagyközönség, vagyis a lakosságnak az a rétege, amellyel a detektívnek amúgy sincsen dolga, nem ismeri, ellenben éppen azok, akikkel szemben leginkább volna szüksége az inkognitóra, száz lépérről megismerik.

Ezen néha és egyes esetekben (de csakis egyes esetekben) úgy szoktak segíteni, hogy másik csoportbeli detektívet vesznek igénybe, aki azonban természetesen csak egyes konkrét feladatokat tud teljesíteni. Ha például a betörési detektívcsoporthoz valamelyik józsefvárosi betörőlebujt, vagy abban egy bizonyos társaságot akar megfigyeltetni, ahhoz egy másik csoportból kér detektívet, de nem például a sérülési csoportból, amelynek minden tagját a Józsefvárosban szintén ismerik. Megjegyzem, hogy ezek a megfigyelések ritkán járnak eredménnyel; akinek takargatni valója van, az idegennel szemben bizalmatlan; különösen a nagyvárosi bűntettes.

Hangsúlyozni kívánom, hogy akkor, amikor én itt a megfigyelésről beszélek, kizárólag a közönséges, a mindennapi bűncselekményekre gondolok és nem azokra, amelyek különleges természetüknél fogva a nyomozásban is különös eljárást igényelnek, tehát például a politikai vonatkozású bűncselekményekre, vagy a kémkedésre. Ezeknél az utóbbiaknál a megfigyelésnek és az adatgyűjtésnek tényleg nagy szerepe és fontossága van, mert az ezek nélkül való fellépés többször árt, mint használ. Az ilyen bűncselekményekben megfigyelést teljesítő detektívcsoporthoz többnyire csak konkrét esetekkel, illetve gyanúokkal, vagy konkrét személyekkel foglalkoznak s azokra, fontosságukhoz képest, rendszerint több időt is fordíthatnak, mint kollégáik a sokkal nagyobb számban előforduló közönséges bűncselekményekre.

A detektívek megfigyelő szolgálatáról itt elmondottak fokozott mértékben állanak fenn a

kisebb vidéki városokban, amelyeknek viszonyai már sok hasonlatosságot mutatnak a csendőrség működési területének viszonyaival. A kisváros bűnözésének kisebb arányai mellett már nincsen szükség speciális detektívcsoporthoz; a rendőrkapitánysághoz mindössze 7—8, vagy még kevesebb detektív van beosztva, akik az összes nyomozásokat végzik. Itt a detektíveket még annyira sem lehet cserélgetni, mint például Budapesten az egyes csoportbelieket, egyrészt, mert helyi és személyi ismeretre itt is szükség van, másrészt meg személyi okokból is, lévén legtöbbjük nős és családos ember.

Könnyen el lehet már most képzelni, hogy azt a néhány detektívet, aki esetleg éveken át működik ugyanabban a városban, a lakosság hamarosan megismeri éppen úgy, ahogy megismeri a kapitányság vezetőjét, vagy azokat a tisztviselőket, akik a lakossággal érintkeznek. Ezen sem segít a polgári ruha. A kisváros detektívje éppen úgy nem képes feltűnés nélküli megfigyelést foganatosítani, mint az egyenruhában levő csendőr, vagy ha mégis szüksége van adatokra, éppen úgy a besúgóra van utalva, mint a csendőr.

Amennyiben azonban például egy kisvárosban mégis megfigyelésről beszélhetünk, az — ellentétben a nagyvárossal — rendszerint nem tömeg-, hanem egyéni megfigyelés. Kisvárosban nincsenek tömegek; ott már a figyelmet konkrét esetek konkrét gyanúsítottjaira kell fordítani s a megfigyelés többnyire nemcsak a közbiztonság általános érdekeit tartja szem előtt, hanem a célja legtöbbször valamely előfordult bűncselekmény kiderítése.

Megjegyzem, hogy közönséges bűncselekmények esetében (minket elsősorban ezek érdekelnek) a detektívek általában csak a legkritikább esetekben eszközölnék hosszabb megfigyeléseket és pedig az eddig elmondottakon kívül abból az egyszerű okból sem, mert nem érnek rá. A takarékoság miatt mindenütt kevesebb a detektív, mint kellene s ezért minden egyes annyira túl van halmozva fennivalóval, hogy képtelen az egyes esetekkel olyan hosszú ideig foglalkozni, mint például a csendőrség. Mi lenne, ha a nyomozó detektív minden neki kiosztott betöréses lopás, vagy orgazdaság gyanúsítottját szemmel akarná tartani, vagy meg akarná figyelni, hogy a lopott dolgot hol és mikor értékesíti? Bizony, ehhez nagyon sok detektív kellene.

A detektívek tevékenységének másik része a tulajdonképpeni, a perrendtartás szerinti nyomozás, amely rendszerint akkor kezdődik, amikor a hatóság (közeg) gyanújának nyíltan kifejezését ad, a gyanúsítottal szemben fellép, vagy azt nyíltan keresi. Vagyis a nyomozás — ellentétben a megfigyeléssel — tulajdonképpen nem egyéb, mint a hatóság *nyílt* és határozott beavatkozása valamely bűncselekmény tettesének kézrekerítése céljából.

Látom, hogy csóválják sokan a fejüket. Hogy a nyomozás nem mindig *nyílt* beavatkozás, hiszen azt titokban is lehet, sőt kell is csinálni! Nos, hát nyomozni nem lehet titokban. Mert azzal, hogy én X. Y. gyanúsított bűncselekményére esetleg hosszabb időn át is adatokat gyűjtök, még nem nyomozok, ezzel csak előkészítem a talajt a nyomozásra, adatokat gyűjtök ahhoz, hogy nyomozhassak, ez pedig nem egyéb, mint a megfigyelésnek egy közvetett módja.

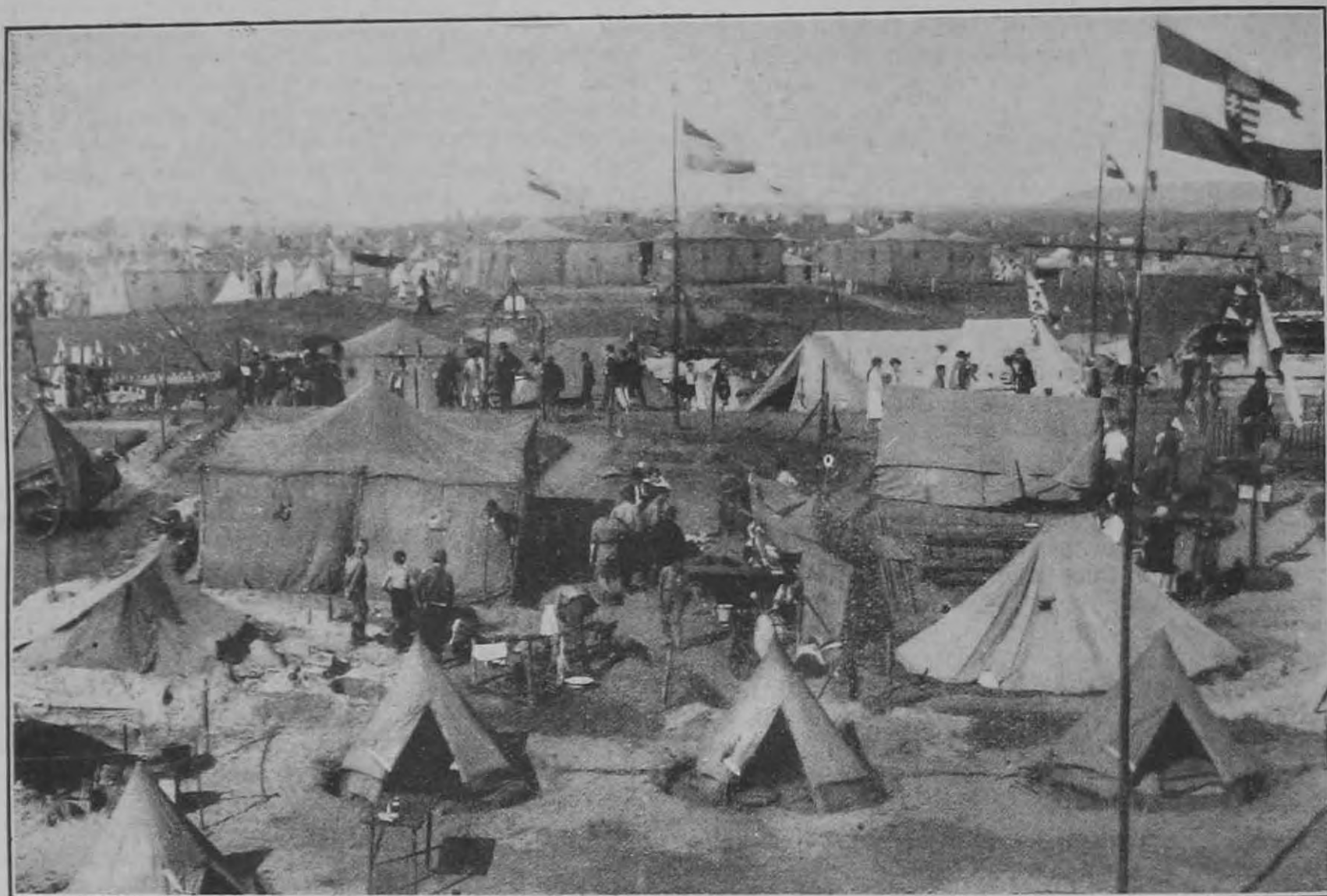
Hogyan nyomoznak tehát a polgáriruhás detektívek?

Eppen úgy, mint a csendőr, semmivel sem másként. Ezt talán akkor lehet leginkább szemléltetővé tenni, ha nyomozó útján követjük a detektívet.

A detektív (esetleg kettő) megkapja a feljelentést tartalmazó jegyzőkönyvet, illetve — nagyon sürgős esetben — közlik vele a panaszt. Erre kiszáll a helyszínére és mindenekelőtt kikérdezi a sértettet (ha van). Nagyon természetes, hogy a sértett előtt meg kell neveznie magát és közölnie kell, hogy ő államrendőrségi detektív, aki az ügyben nyomozni fog, mert hiszen különben a sértett nem áll vele szóba.

mozzanatait, a kerete. Ezt a keretet azután kitölti maga a tulajdonképpeni nyomozási munka, a sértett, a gyanúsított és a tanúk előadásának összevetése, ezekből, vagy a helyszíni szemle adataiból való helyes következtetés, ügyes hatás a tanúkra és a gyanúsítottra, a leleményesség, ötletesség és felfang ezer és ezer változata, a nyomozó képessége, ügyessége és intelligenciája — de semmi esetre sem a ruhája szerint. Mert az igazán mindegy, hogy az ember egyenruhában ügyes-e, vagy polgáriban?

És most kérдем: mennyivel volt az a mindenki által ismert és magát ilyen gyanánt meg is nevezett detektív előnyösebb helyzetben az egyenruhás csendőrnél? Semmivel. Mert a nyomozás folyamán felmerülő nyomozó cselekmények legtöbbször olyan,

A megyeri eserkész nemzeti nagytábor egy részlete. (Schäffer A. udv. fényképész felvétele.)

A sértett kikérdezése után megtartja a helyszíni szemlét. A legtöbbször ezt sem lehet titokban csinálni, mert hiszen intézkedni kell, a báméskodókat el kell távolítani, bűnjeleket kell őrizet alá venni, stb., stb. Szóval itt is tudja mindenki, hogy detektívvé van dolga.

Következnek a tanúk. Ezek kikérdezését a Perrendtartás és utasítások szabályozzák. Ez már formákhoz kötött nyomozó cselekmény, amelyet csak hatóság, vagy hatósági közeg fogatosíthat, akinek természetesen meg kell magát neveznie.

A tanúk után jön a gyanúsított. Ennél is meg kell neveznie magát a detektívnek, ezt sem lehet titokban kikérdezni. Ez is tudja tehát, hogy detektívvé áll szemben.

A nyomozásnak általánosságban ezek a fő-

hogyan a nyomozó detektív még akkor sem tudja a kilétét eltitkolni, ha akarja, sőt sokszor egyenesen kényszerítve van arra, hogy magát megnevezze.

Ha pedig már úgyis tudja mindenki róla, hogy kiesoda, akkor nem jobb-e tekintélyes egyenruhában és biztonságot nyújtó fegyverzettel nyomozni, mint polgári ruhában, amelyet talán mégsem respektálnak annyira és amely a felekre sem gyakorol olyan morális hatást, mint az egyenruha és a fegyverzet. Azért nehogy valaki azt vegye ki ebből, hogy én most a detektíveket is egyenruhába akarom öltöztetni, csak éppen azt akartam megemlíteni, hogy bizony lehetnek, sőt vannak olyan helyzetek, amikor a detektív is szívesen elcserezné a polgári ruháját az egyenruhával.

(Folytatjuk.)

A kereskedelmi aviatika.

Irtta: **UDVARY JENŐ**, ny. főhadnagy.

Mikor a kécskei civis bement a szolnoki vásárra lovakat nézni, összeakadt egy élelmes kupeccel, aki két almásderest kínált neki eladásra. Elsorolta a derések minden jó tulajdonságát. Dicsérte őket agyba-főbe, végül is azzal hozakodott elő, hogy olyan gyors a két paripa, mint a táltos: ha Kécskéről elindul vele hajnali három órakor, négyre már Szolnokon lehet.

— Hát aztán, mondja kend, mit csinálnék én olyan korán Szolnokon? — vágott vissza a kécskei ember a lókereskedőnek.

Ez a kis párbeszéd híven tükrözteti vissza a régi világ eszmeijárását, amikor még nem ismerték azt a közmondást, hogy „az idő pénz”. Pedig manapság már talán nem is pénzt, hanem még annál is többet jelent az időmegtakarítás.

Az orvosi gyakorlatban néhány pernyi időnyereség emberi életet megmentését segítheti elő. A tőzsdén egy-két óra alatt milliárdos vagyomok úszhatnak el, vagy épülhetnek a semmiből új aranyhegyek. A háborúban néhány pere, vagy órai időelőny ütközetek, sőt egész hadjáratok sorát fordíthatja jobb- vagy balfelé.

Az újságíróknak, a filmriporternek, a bűnös után nyomozó detektívnek, a kereskedőnek, a bankárnak s a sürgős megbízatással utazó diplomatának és politikusnak az élete esupa versenyfutás a rohanó idővel, amelynek minden meghódított perc új sikert, vagyont vagy egyéb eredményt tartogathat számára.

A huszadik század gyermekének már nem elég gyors az autó, a gyorsvonat s az expressz-gőzös. Mi azt kívánjuk a modern közlekedési eszköztől, hogy ha ma reggel még Kécskén reggeliztünk, a villásreggelit már Bécsben fogyaszthassuk el, Münchenben ebédeljünk, Párisban vacsorázzunk és másnap esetleg már Gibraltár napsugara ébresszen fel hajnali álmainkból.

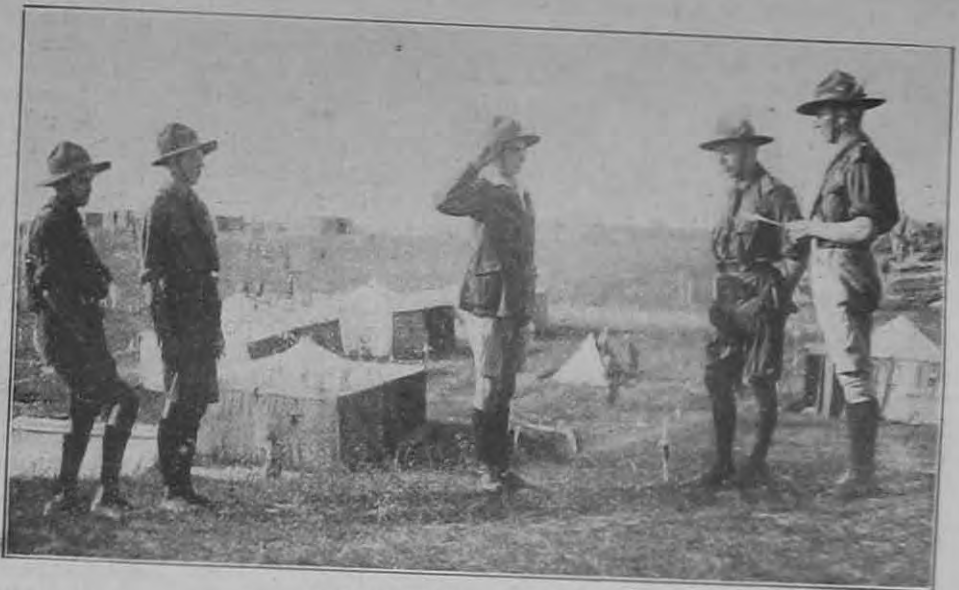
Nemrég csak az álmok biredalmában szöhattünk ily fantasztikus terveket. De ma már minden újságolvasó ember tudja, hogy e merész gondolatok javarésze nem bizzar ötlet többé, hanem szürke valóság, hiszen a múlt nyáron már oly tökéletes volt a légi járatok csatlakozása, hogy aki reggel felült Genfben az Ad Astra-társaság repülőgépére, estére az Aero-express hidroplánjával a Gellérthez érkezhett s ha levelét hajnalban feladta a Magyar Légiforgalmi repülőgépével, másnap hajnalra már Stockholmba juthatott a repülőposta szárnyain. Gergye József, a múlt évben repülőhalált halt kiváló magyar pilóta gyakran háromszor is megtette az utat repülőgépével Bécs és Budapest között. Ilyenkor Budapesten reggelizett, Bécsben villásreggelizett, az ebédet ismét Pesten költötte el és az ötórás teán már újra a bécsi Bristolban volt látható.

Az angol Cobham a minap húsz nap alatt repült fel Dél-Afrika legalsó csücskéről, a Fokvárosból Londonba. Pelletier d'Oisy francia kapitánynak pedig 1924-ben alig két hétre volt szüksége, hogy Párisból Tokióba repüljön.

A közlekedési eszközök fejlődése az emberi kultúra haladásával az elmúlt századok folyamán mindenkor szoros összefüggésben állott. Amikor a vasút nagyapáink ekhós-szekerét, meg váltott fogatú postakocsiját az általános használt közleke-

Ébresztő.

Jelentés.

Ebédkiosztás.

Képek a magyar cserkész nemzeti nagytáborból.
(Wallner Viktor felvételei.)

dési eszközök sorából kiszorította és a tenger vitorlásait a szelek szeszélyeitől függetlenül, modern gőzhajók váltották fel, az emberiség előtt feltárultak a távoli világrészek kapui s az óperenciántúli országok és népeik a regék és a legendák lapjaírók átvándoroltak a valóság birodalmába.

A repülőgép feltalálásának és tökéletesedésének a kultúra szempontjából előreláthatóan még nagyobb jelentősége, még forradalmibb ereje van, mint annak idején a vasútnak és a gőzhajónak volt. Szolgáljon ennek dokumentálására a következő összehasonlítás: Columbus a XV. század végén még 70 nap alatt kelt át az Atlanti Óceánon. Az első gőzös 1819-ben 26 nap alatt tette meg ugyanezt az utat, az expressz-gőzösök ma már 96 óra alatt jutnak át az Óvilágból az Újvilágba. Alcocknak pedig 1919-ben mindössze 16 órára és 12 percre volt szüksége, hogy Észak-Amerikából Írorszáig az oceánt átrepülje.

A repülőgépek az utas-, posta- és csomagszállításban való alkalmazására már a háború előtt, valamint a háború alatt is történtek ugyan lépések, de ezek nagyjából csak kísérleti próbálkozások voltak, a tulajdonképeni kereskedelmi aviatika csak a háború után született meg.

A kereskedelmi aviatika megvalósítását különösen két körülmény mozdította elő. Egyrészt az, hogy a háborúból rengeteg fölöslegessé vált repülőgép maradt vissza, amelyekre a hadseregben nem volt szükség, másrészt a békeszerződések azon paragrafusai, amelyek a háborúból vesztesépen kikerült államokban a katonai aviatika fentartását betiltották s így az illető államokat a kereskedelmi aviatika intenzív kiépítésére kényszerítették.

A háborúból feleslegképpen visszamaradt repülőgépek egy részét a hadviselő államok a semleges országokban értékesítették, másik részével pedig rendszeres kereskedelmi légijáratokat indítottak néhány nagyobb város között. Az első kereskedelmi repülőjárat Európában London és Páris között indult meg 1919-ben. Kezdetben katonai repülőgépeket, majd később speciális, kereskedelmi célra épült posta- és utasszállító-gépeket alkalmaztak.

A tapasztalat ugyanis azt bizonyította, hogy a katonai repülőgépek nem váltak be a polgári forgalom céljaira. Ugyanaz a fuhsa helyzet állott ugyanis elő, mintha például valaki versenylovakat akarna fogni a teherkocsi elé. A hadigépek akrobatikus mozdulatokra, gyors közlekedésre, nagy emelkedésre alkalmasak ugyan, de a polgári légiforgalomban inkább nagy teherbírású, kényelmes berendezésű, ha valamivel lassúbb is, de feltétlenül biztos gépekre van szükség.

A kereskedelmi aviatika fejlesztése tekintetében Németország, Franciaország és Anglia járnak leginkább elől. A légijáratok irányai még nem kristályosodtak ugyan ki abban a mértékben, mint a vasúthálózat vagy a gőzhajójáratok, de már most is felismerhetünk bizonyos fővonalakat, amelyek állandóságához ma már nem férhet kétség. Ezek a főbb vonalak három nagyobb hálózatban tömörülnek össze: az európa-ázsiai, az amerikai és az ausztráliai hálózatban.

Mind a három hálózat kiépítésénél kidomborodik az a körülmény, hogy a légiforgalomnak, különösen a távolsági járatokban van létjogosultsága, ahol a sebességadta előnyök aránylag nagyobb időnyereséget jelentenek, mint a kisebb távolságok forgalmában. Énnél fogva a légiforgalom tipikusan nemzetközi közlekedési eszköz, amely hivatva van arra, hogy az egymástól távol eső városok és országok népét közelebbi érintkezésbe hozza a személy- és postaszállítás meggyorsítása útján.

Európa fontosabb nemzetközi vonalai átjutnak Londonból Berlinen át Oroszország felé, ahol küszöbön áll a Moszkva—Wladiwostok-i légiforgalom kiépítése, miáltal az Atlanti Óceán és a Csendes Óceán között Európa és Ázsia testén keresztül közvetlen összeköttetést biztosítanak a légiforgalom szárnyai. A másik nagy eurázsiai vonal szintén Moszkvából indul ki és délkelet felé haladva, a kaukázusi petróleummezőig van kiépítve ezidő szerint.

Egy másik nagy nemzetközi vonal Párist Konstantinápolyal köti össze Budapesten keresztül. A forgalmat a francia és román tőkével alakult Nemzetközi

Légiforgalmi R.-T. tartja üzemben. Újabban Konstantinápolyból a légiforgalmat egészen Bagdadig akarják kiterjeszteni úgy hogy ezáltal közvetlen légiösszeköttetés fog létesülni Páris és Bagdad között, ha ugyan az angolok bele nem szólnak a dologba.

Ugyanennek a vállalatnak egyik szárnyvonala Prágából Varsó felé ágazik el, amelynek további meghosszabbítását tervezik Moszkva felé, hogy ezáltal is ellensúlyozzák a németek oroszországi légi politikáját.

Egy másik fontos francia légi vonal Toulouset Spanyolországon át az észak-afrikai francia gyarmatokkal fűzi össze. Ezeknek a járatoknak főleg a postaszállítás szempontjából van megbecsülhetetlen értékük.

Németország rendelkezik ma a legsűrűbb léghálózattal, amelynek csatlakozása van a külföldi vonalakkal a világ minden tája felé. Németország légi politikájáról és kereskedelmi aviatikájának helyzetéről hasábkon át lehetne értekezni. E cikk kereteiben tehát csak éppen, hogy érinthetem az erre vonatkozó dolgokat.

A német aviatika egyike volt azon tényezőknek, amelyben az antant hatalmak egyik veszélyes csíráját sejtették — és sejtik ma is — a német imperializmus feltámadásának. Ennek elfojtására tehát minden eszközt felhasználtak a békeszerződésben foglalt jogaiknál fogva. A német katonai aviatikát megsemmisítették és csak a kereskedelmi aviatika fentartását engedték meg, azonban annak fejlődése elé is gátat vetettek szigorú műszaki megszorítások által, amelyek korlátozták a kereskedelmi repülőgépek teherbíró és emelkedési képességét, sebességét és hatósugarát.

A német aeroipar egy része emiatt külföldre telepedett át, ahol nyíltan és szabadon folytatja, főleg katonai repülőgépek előállítását. A gyárak többi része részben beszüntette üzemét, részben az antant által megengedett repülőgépek előállítására tért át. Az 1926. tavaszán létrejött párisi légi egyezmény némi enyhülést eredményezett ugyan a német kereskedelmi aviatika korlátozásaiban, de a németeknek még mindig nem sikerült teljes mértékben érvényre juttatni a békeszerződésben lefektetett jogukat.

Az országban nagyarányú sportrepülőélet fejlődött ki, amelynek keretein belül a németek intenzív pilótakiképzést folytatnak.

Kereskedelmi aviatikájukat magas színvonalra fejlesztették és befolyásukat ügyesen érvényesítették a külföldi államok légiforgalmának kiépítésénél is. Két nagy légiforgalmi koncernjük, az Aero-Lloyd és a Junkers érdekeltség néhány hónappal ezelőtt Deutsche Luft-Hansa néven fuzionált s ebben a minőségben üzemközösébe lép a többi európai állam légiforgalmi vállalatával — köztük a Magyar Légiforgalmi R.-T.-vel is, — hogy ezáltal biztosítsák az európai légiforgalom összhangját és békés együttműködését.

Németország középponti fekvése mint átvonulási terület, fontos szerepet biztosít neki a kelet-és nyugat-európai légiforgalomban, amit igyekszik is tőle telhetőleg kiaknázni és fegyverül felhasználni a korlátozó rendszabályok enyhítése céljából.

Angliában két évvel ezelőtt szintén egy közös vállalatba egyesültek Imperial Airways Ltd. név alatt a nagyobb légiforgalmi társaságok. Az angolok célja a légiforgalom kiépítése tekintetében főleg arra irányul, hogy távoli gyarmataikkal és dominiumaikkal, elsősorban Indiával, Ausztráliával és Dél-Afrikával megteremtsek a légi összeköttetést. Ebből a célból több kísérleti járatot tartottak már fenn az említett vonalak egyes szakaszain és repülőexpedíciókat küldtek Londonból India, Ausztrália és Dél-Afrika felé a rendszeres légiforgalom lehetőségeinek tanulmányozására. Valószínű, hogy az indiai forgalmat nem repülőgépekkel, hanem léghajókkal fogják kísérletképpen üzembe helyezni.

Magyarország légügyi helyzete nagyjában Németországra emlékeztet azzal a különbséggel, hogy nekünk aeroiparunk jelenleg nincsen s általános gazdasági elerőtlenedésünk miatt sokkal gyöngébb kilátásokkal tudunk szembe nézni az antant korlátozó intézkedéseivel, mint Németország.

Képek a Duna áradásáról. A Parlament dunai frontja előtt vígan játszanak mezítlábas gyermekek az elöntött alsó rakodóparton.

Magyarországnak két légiforgalmi vállalata van ezidőszerint: a Magyar Légiforgalmi R.-T. és az Aeroexpress. Mind a kettő Bécs és Budapest között bonyolított le légiforgalmat az utóbbi három esztendő folyamán kifogástalan eredménnyel. Rajtuk kívül a Nemzetközi Légiforgalmi R.-T. bonyolítja le forgalmat Budapest és Bécs, továbbá Budapest és Belgrád között. 1925-ben e három társaság, amelyek közül a magyarok a rendszeres forgalmon kívül alkalmi repüléseket is végeztek, együttvéve 554.000 kilométert repültek, ami kereken az Egyenlítő tizennégyszeresének felel meg. Összesen 4000 utas fordult meg a levegőben a múlt esztendőben, akiknek több, mint 10%-a a gyengébb nem soraiból került ki.

A repülőgépen szállított csomagok, posta- és a személypodgyászok mennyisége ugyanebben az esztendőben 234 tonnát tett ki.

A repülőgépen szállított áruakományok között a legkülönbözőbb cikkeket találjuk: textilárúk, csipke, szövet, gyapjúárúk, ruhaneműek, prémárú, dísztoll, bársony, tea, vaj, sajt, libamáj, gombacsira, sütemény, szalámi, gyümölesz, halkonzerv, csiga, gyógyszer, ricínus, pióca, csukamájolaj, kozmetikum, dohány, szivar, úti felszerelés, film, papír, réz- és faárú, pléh- és alumíniumárú, gépalkatrész, műszer, nyomtatvány, hírlap, játékszer, kefekötőárú, térkép, rajzpaper stb. szerepel a repülőtéren vámhivatal kimutatásain. Két évvel ezelőtt egy koporsó is megfordult az áruakomány között egy fiatal török hercegnő holttestével, akit Amerikából szállítottak hazafelé Törökországba a szelők szárnyain.

Bécs és Budapest között a repülőgépek átlag egy óra és negyven perc alatt teszik meg az utat a gyorsvonat öt és fél órájával szemben. A tarifa körülbelül a gyorsvonat első osztályának felel meg. Budapest a páris-konstantinápolyi légi vonal felezési pontjában fekszik, ami annyit jelent, hogy Budapestről reggeltől estig el lehet jutni akár Párisba, akár Konstantinápolyba.

A magyar légiforgalom központja, a mátyásföldi légikikötő, Budapesttől mintegy 10 kilométerre fekszik,

amelynek modern kiépítése a közeli jövő feladatai közé tartozik. Az Aeroexpress vízi repülőgépeinek a főváros közepében, a Gellért-téri Dunaparton van a kikötőjük.

Magyarországnak központi fekvésénél fogva a nemzetközi légiforgalomban kedvező szerep kínálkozik, amelynek kiaknázása ellenséges indulatú népek közé beékelte helyzetünkben a közeli jövő feladatai közé tartozik.

Európában ezidőszerint csak a következő államokban nincsen légiforgalom: Bulgária, Görögország, Norvégia és Portugália. Ezek az államok valamenyen a kontinens perifériáin fekszenek, főleg ezzel magyarázható, hogy egyelőre kimaradtak a nemzetközi léghálózatból, de valószínű, hogy 1927-ben ezek közül egy is alig lesz, amely a nemzetközi légiforgalomtól távol marad.

Észak-Amerikában a légiforgalom súlypontja a New-York-Sanfranciskó-i 4800 km. hosszú vonalon nyugszik, amely lehetővé teszi, hogy a levél az Atlanti Óceán partjáról a Csendes Óceán partjára 30 óra leforgása alatt eljusson.

Dél-Amerikában az európai államok vállalatainak közreműködésével indultak meg az első légijáratok, amelyek leginkább a kontinens hatalmas folyóit használják fel a légi közlekedés útjai gyanánt.

Ausztráliában, ahol egyéb közlekedési eszközök alkalmazása helyenkint óriási akadályokba ütközik, a légiforgalom szintén egyik fontos kultúrtényező az egymástól távol eső termelési gócpontok érintkezésének megkönnyítésére.

A világ légiforgalmi hálózata ma hozzávetőleges számítás szerint körülbelül 57.000 kilométer hosszú vonalakat foglal magában.

A légiforgalmi társaságok mindent elkövetnek, hogy repülőgépeiket minél tökéletesebb kényelemmel rendezzék be. A modern légiexpressz berendezése eszenos kis szalónhoz hasonlít, ahol süppedő, kényelmes karosszékek állnak az utasok rendelkezésére. A falon

térképek, tükrök és virágvázák láthatók. Az ablakokat selyemfüggönyök takarják. A motor zaját hangtompító teszi halkabbá úgy, hogy beszélgetni, sőt kártyázni is lehet a 150–160 kilométer átlagsebességgel száguldó repülőgépeken. Az utasok az íróasztalon elvégezhetik a levelezésüket, a gépek nem ráznak, simán, nyugodtan repülnek, ha csak nincs valami különösen viharos idő. Por és köszénfüst nem rontja a levegőt.

Az utasfülke mögött mosdó található és minden nagyobb gép berendezéséhez hozzátartozik a szikratáviró is, amit az utasok bármikor igénybe vehetnek.

A fülke télen át fűthető és sötétben, ködben villanyval világítható. A fűtésre vagy a kipuffogó cső melegét vagy pedig a motor felmelegedett hűtővíze által táplált fűtőtestet szokták felhasználni.

A világítás rendszerint villamosárammal történik, amelyet vagy a repülőgép motorja által hajtott elektromotor vagy akkumulátorok táplálnak. Az utóbbinak az az előnye az előbbivel szemben, hogy ha a motorban zavar áll elő, akkor sem szűnik meg az áramszolgáltatás s így a motor kijavítása, ha sötét is van, könnyebben lehetségesé válik.

Az angol Imperial Airways Ltd. pazar luxussal berendezte az óriás repülőgépeket bocsájtott a forgalom rendelkezésére legutóbb. E luxusgépek berendezése a vasúti szalonkocsik és a luxusgőzösök kényelmét is felülmúlja, amennyiben az utasszállító fülke mahagóni bútorttal van berendezve és a folyosókat perzsa szőnyeg takarja. Befogadóképességük 14 személy. A tükrök, virágvázák és az ablakok törhetetlen üvegből készültek, hogy baj esetén ne okozhassanak kárt a bennülőkben. A poleokon megtalálhatók a legfrissebb napilapok, revük és folyóiratok. A tapasztalat ugyanis azt bizonyítja, hogy a repülőgépen épp oly kapós az olvasni való, mint a vasúton vagy a hajón. Mert ha az utas már átesett néhányszor a légi keresztségen, a vidéket és a repülőutat épp úgy megszokja, mintha vonaton vagy hajón utazna.

A Svédországból Perzsiába vezető légi vonalon legközelebb 16 személyes légi exposszek fognak közlekedni. Ezeket már elvé úgy rendezik be, hogy kipárnázott üléseiket éjjel ágyvá lehessen átalakítani s így a fülke az éjszakai menet alatt a hálókocsi szerepét játszhatja. A fekvőhelyeket az éjszaka tartamára függönyök választják el egymástól.

Németországban is építettek óriás személyszállító repülőgépeket, amióta az antant a kereskedelmi repülőgépek engedélyezett teherbírását a volt központi hatalmak államaiban 600 kg.-ról 900 kg.-ra felemelte. A német óriásgepeket, amelyek közül a Junkers, a Dornier, az Udet és a Fokker-gyárak produktumai jönnek elsősorban tekintetbe, általában nem annyira a berendezésbeli pompa, mint inkább a gazdaságosság jellemzi, ami részben a motorok csekélyebb üzemanyagfogyasztásában, részben a szolidabb, tartósabb kivitelben jut kifejezésre.

A légiforgalom rentabilitását az áruszállítás igen kedvezően befolyásolja. Egyes viszonylatokon kizáróan személy-, másokon csak posta- és áruszállítást végeznek. A postaszállító járatok közül különösen a koloniális vonalak jutottak jelentőségre, ahol a légiposta sokszor több heti időmegtakarítást jelent, amennyiben ezeken a helyeken a multban többnyire tevéhaton vagy más, ehhez hasonló csigalassúságú közlekedési eszközzel bonyolították le a postaforgalmat.

A légiposta fejlődőképességére jellemző, hogy a toulouse—marokkói vonalon négy évvel ezelőtt még csak 10.000 levél, ma pedig 300.000 levél fordul meg havonta. Még ennél is nagyobb forgalma van a new-york—sanfranciskói postajáratoknak, ahol havonta kb. hat millió levelet visz a légiposta a Csendes Oceántól az Atlanti Oceán partjára. Ezen a vonalon már nem is szállítanak postát másképp, mint repülőgépen.

A kairó—bagdadi légipostajáratok mintegy három heti időmegtakarítást jelentenek, mert eddig csak Arábia megkerülésével juthatott el a levél Kairóból Bagdadba. Alaskán is bevezették legutóbb a légipostát, még pedig a kutyafogatok helyett. Azt a távolságot, amelyet a kutyafogatok két hétig tettek meg, a repülőgép 8–10 óra alatt átszeli.

Amióta Amsterdam és London között a légijáratok megindultak, a holland kertészek a londoni piacra szánt

virágokat repülőgépeken szállítják át az angol virágkereskedőknek. A hajnalban letépett virágokat már a reggeli repülőpostával útnak indítják az angol főváros felé úgy, hogy a londoni gavallérok a déli korzón mindig friss virágokkal kedveskedhetnek imádoztáiknak. A virágokon a hosszú út nyoma sem látszik meg, a magasabb régiók friss, reggeli levegője ugyanis mindvégig üdén tartja őket.

A repülőgépek előtt megsemmisülnek a különböző országok kínai falai. Elmosódnak a határkövek a több ezer méternyi magasság távlatában s azokkal együtt elhomályosulnak és sok tekintetben hatályukat veszítik azok a régi törvények és rendeletek is, amelyek eddig a közlekedést szabályozni hivatottak voltak. Szükségessé vált tehát a kereskedelmi aviatika megszületésével kapcsolatban a légi közlekedés jogszabályainak megalkotása is.

A légi jog kodifikálásának kérdése néhány évvel ezelőtt minden kutúrállambban felszínre került s azóta az erre vonatkozó törvények és rendeletek nagy része nemcsak külföldön, hanem Magyarországon is megjelent.

Ezek a jogszabályok a levegőt az illető ország kizárólagos tulajdonának nyilvánítják azon törekvésekkel ellentétben, amelyek hasonlóképpen a tengerhez a levegőt is nemzetközi terrénumnak kívánták tekinteni.

A légi közlekedésre vonatkozó törvények és rendeletek azonban még sok tekintetben kiegészítésre szorulnak. Nem nyert még megállapítást többek között, hogy a levegőben kötött szerződéseknél vagy végrendeleteknél mely állam törvényei irányadók. Azé-e, amelynek a területe fölött tartózkodnak, vagy azé, amelynek a lobogója alatt repülnek, esetleg ahonnan elindultak, vagy ahová leszállanak. Hasonlóképpen vitás lehet, hogy a repülőgépen született esesemő melyik államnak a polgára. Mert ha a kritikus pillanatban a betegszállító repülőgép éppen valamely ország határa fölött repült, akkor esetleg nehezen lesz megállapítható, hogy az újszülött melyik ország területe fölött pilantotta meg először a napvilágot.

Ha a repülés fejlődése rövid 23 esztendő folyamán a mai tökéletességre emelkedhetett, valószínűleg az sem fog nehézségekbe ütközni, hogy ezek a függő problémák a jogászvilágban megfelelő megoldásra találjanak s így elhárítsanak minden akadályt a kereskedelmi aviatika további fejlődésének útjából.

Székelyországból...

Mult számunkban ez alatt a cím alatt szószerint közöltünk egy a „Magyarság“-ban megjelent cikket.

A cikkhez nem fűztünk kommentárt, mert feleslegesnek tartottuk. Leközöltük, mint egy apró mozaik-képet „Nagyrománia“ belső életének, anélkül, hogy az abban szereplő román csendőrt bármilyen szempontból is rokonszenvesnek vagy éppen dicséretreméltónak tartottuk volna.

Levelet kaptunk egy bajtársunktól s ebből a levélből azt látjuk, hogy lehetnek olyanok, akik félreismerték azt a szándékunkat, amellyel a cikket közzétettük, ezért szükségesnek gondoljuk olvasóinkkal ezuttal közölni a következőket:

Közöltük a „Magyarság“ cikkét, mert tanulságosnak tartjuk. Tanulságos, hogy a cikk szerint az egyetlen ember, az a kivétel, akivel a cikk írója a mai „Nagy Románia“-ban találkozott, az egyetlen olyan hivatalos ember, aki ajándékot nem *kívánt* az utas ügyes-bajos dolgának elintézéséért, azzal magyarázta ezt a meglepett utasnak, hogy: magyar csendőr volt. Vagyis, hogy őt annak idején tisztességre nevelték.

A másik tanulság pedig az, hogy ez az ottani viszonyok között kiválóan állított Ilia-zsándár itt nálunk, egyáltalán nem ütné meg jellembelileg a kívánatos, sőt elengedhetetlen mértéket.

Nem pedig azért, mert igaz ugyan, hogy az ajándékul kínált száz-leies bankjegyet nem vette el az illető utastól, de igenis elvette attól az annak kezében volt szívat, amelyet pedig az utas nem kínált neki, hanem maga akart rágyújtani. Nos, képzeljük csak el.

mit éreznénk akkor, ha arról volna szó, hogy ezt a szemérmertlenséget, amit még csak valami jóra való nápolyi lazzaroni sem követne el: magyar csendőrnőjét hordó valaki tette volna meg? Biztos, hogy mindnyájan pirulnánk s valószínű, hogy az illető a kijáró igazságos büntetés hatása alatt vagy megváltozna, vagy kénytelen volna előbb-utóbb elhagyni testületünket, amelynek egyik alapelve, hogy tilos ajándékot elfogadni. Ilia pedig valósággal önmagát ajándékozta meg szívesen a más szivarával.

Az, hogy kicsi vagy nagy-e az elvett érték, az nem jöhet számításba akkor, ha — mint itt is — a szereplő egyén jellemtulajdonságait vizsgáljuk.

A cikkbeli Ilia oláh zsandár jellemében tehát van egy bizonyos előnyös vonás, az, hogy az odavetődő utas súlyos károsításától, nagyösszegű megzsarolásától tartózkodik, — készséggel hisszük el, hogy ez a mi elődeink nevelésének hatása az ő lelkében — rokonszenves lehet az is, hogy Ilia szinte *tünt* avval, hogy ő nem olyan, mint a cikk szerint a megszállott Erdély mai urai, — de minden bajtárs nevében szólunk, mondván: *mi* ilyen szivaréhes embert a magyar csendőrök között nem tudunk elképzelni.

Azért, ha igaz, hogy Ilia magyar csendőr volt, akkor megállapíthatjuk, hogy bizony igen lényeges dolgokat felejtett el az itt kapott nevelésből.

Elfelejtette Ilia — amint a kérdéses cikk második részéből látszik — a bántalmazási tilalmat is. Ilia — a cikkíró nézete szerint: helyesen — jogszolgáltatást gyakorolt.

A cikkíró szerint azért helyesen, mert a Nagy-Románia ellen izgató (?) dalt éneklő Mózsi nevű székelygazdát nem adta („patrouille“) járőr kezére, hanem maga büntette meg: úgy elverte, hogy az fekszik ugyan bele, de így olcsóbban szabadult.

Nem értjük ezt az oláh zsandárt. Vagy híve Nagy-oláhország eszméjének, s ez esetben román szempontból hibát követett el ha a feljelentést elmulasztotta; — vagy az ellenkező áll: ebben az esetben Ilia a magyar irredenta képviselője, — de akkor meg minek kellett betegre vernie az irredenta dal éneklőjét?

A mi nézetünk szerint Ilia basáskodik a maga falujában.

És ezt is vegyük tanulságnak.

Az ellen meg egyenesen tiltakozunk, hogy Ilia, ebbeli eljárásának magyarázatául arra hivatkozzék: — „Magyar csendőr voltam én!“ Nem, ez nekünk túlsok tisztesség lenne, ebből nem kérünk.

Ha mi a bántalmazási elv szerzőségét elismernők, lovat adnánk a környező, kisántant államok alá, akik egyenesen arra hivatkozhatnának, hogy az ő zsandárjaik a mi csendőreinktől tanultak, azok utódjai a bántalmazásban is. Pedig jusson csak eszünkbe: hány-szor olvasunk magyarérzésű magyar lapokban arról, hogy milyen brutálisak, bestiálisak az oláh és a többi zsandárok, hogyan nyomorítottak meg, vertek agyon, hagytak vérbefagyva hol egy-egy szegény elszakított magyart, hol egy-egy saját fajtájukbelit, akár „nyomozás“ közben, akár „passzióból“, akár „jogszolgáltatás“ címén.

Nem, ezt a kétes dicsőséget, ami előbb-utóbb a benne tetszelgőre is, testületére is, de (erkölcsi tekintetben) államára is csak káros következményekkel járhat a mai felvilágosodott, emberies korban, ezt a szomorú dicsőséget hagyjuk csak teljes egészében az „utódállamok“ zsandárságának.

Mi, magyar csendőrök is részt kérünk a mi *kulturjölényünknek* kimutatásából: azzal, hogy *verés*, *ütlegetés nélkül* is és mégis *jól*, a határon túli kínzó zsandároknál *jobban* ellátjuk szolgálatunkat és *nem adunk alkalmat ellenfeleink propagandájának*, hogy ők is elkezdhessenek a magyar csendőri brutálisokról.

Aki csendőr-ésszel dolgozik és eszét használni, fáradni nem lusta, verés nélkül is ugyanazt éri el, sőt még többet: mert az eredmény megtámadhatatlan, kétségbe nem vonható, le nem tagadható lesz.

Mi — szabályszerűen — kerüljük a legesekélyebb bántalmazást, még azt a bizonyos egy-két pofont is, ami odaát, az ideiglenes határon túl, szinte a jó-nap kívánásához tartozik. Mert evés közben jó meg az étvágy; egy-két pofon után jó a puskatusa és a többi, már vérből forog az emberbestia szeme, — az eredmény: az áldozat egész életére sityki a következménye-

ket, ha a Nagy-Romániai hatósági orvos nem állapít is meg sérüléseket.

Mi ezt nem is tehetjük. Kevesen vagyunk és nagy munkában vagyunk: régi hazánkért dolgozunk mindnyájan, bármilyen foglalkozásunkban, mindig, még gondolatainkkal, elejtett szavainkkal is. Nyilvánvaló, hogy mi nem verhetjük nyomorékká, de még csak beteggá sem honfitársainkat, — még a bűnösöknek bizonyultakat sem, hiszen ezekre is szükségünk van és lesz. És mi nem érezzük azt a nagyravágyást, hogy bírakul toljuk fel magunkat szemérmertlenül. A bíróságra bizzuk azt, mert nekünk bíróságaink is vannak.

De egy kivételt teszünk. A véreinket nyomorékká verő túlóldali zsandárokkal szemben mi magyar csendőrök szívesen elvállaljuk a jogszolgáltató szerepét — ha majd eljő az ideje...

A MI VÉRTANUINK

Kamuty Lajos főhadnagy.

Az 1918. évi őszirózsás forradalom Sátorajauhelyen és környékén egyszerre lobbant lángra, úgy, hogy megfélemezésére, illetve a rend fenntartására a

Kamuty Lajos főhadnagy.

helybeli alakulatok kevésnek bizonyultak. Erősítésre, de különösen válogatott emberek volt szükség, akik kemény kézzel segíthetnek a helybeli erőknek s akiknél minden aggályoskodás, rémlátás süket fülekre talál.

S így került Kamuty Lajos, a nagyberemni szakasz parancsnoka, december végén Sátorajauhelyre.

Működéséről legendák keringenek. „Repülő“ külnítményét mindenütt ismerték. Érezték öklét a rendbontók s számíthattak segítségére a tisztességes emberek. Panasztól, dicsérettől volt hangos a megyeháza. Dicsérték erélyességét, panaszkodtak kemény kezére, aszerint, hogy ki melyik kategóriába tartozott. A forradalmárok eltávolítását követelték, a tisztességes emberek távozásától rettegetek.

Kamuty főhadnagynak mégis mennie kellett. *Nem felejtették el, hogy Kamuty főhadnagy megbénította működésüket a forradalom teljes kiépítésében. Ezek szemmel tartották további működését is, mert tudták, hogy adáz ellenségük, akit — ha kellő időben ártalmatlanná nem teszik — keresztelni fogja útjukat.*

Kamuty főhadnagy elhagyta Sátorajauhelyt.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A csehszlóvák csendőrség.

(3. közlemény.)

Nyugta otthon sem volt, 1919 elején a csehek elől kellett visszavonulnia. Szakasza Kisvárdán telepedett le s itt érte az örökké emlékezetes dátum: 1919 március 21.

Új forradalom, új munka. Kamuty résen volt, de résen voltak ellenfelei is. Ő már talán régen elfelejtette a sátoraljaujhelyi napokat, amikor még sűrűn emlegették nevét az ujhelyiek.

Hívták újra, de nem úgy, mint régen. A direktorium telefonon rendelte el, hogy vasraverve vigyék Sátoraljaujhelyre, Kriston százados akkori szárnyparancsnoka, mint szemtanú így írja le a további eseményeket:

„Az 1919. év március 27-én délelőtt a kisvárdai nemzetőrségtől Thury hadnagy egy vagy két katonával a cseh megszállás elől Kisvárdára visszavonult ungvári csendőr szárnyparancsnokság irodájába jött és felkérte az ott tartózkodó Kamuty Lajos főhadnagyot, hogy menjen vele a nemzetőrségparancsnoksághoz. Kamuty főhadnagy ezt a kívánságot azonnal teljesítette és az előbb említettekkel együtt az irodából eltávozott. Kis idő múlva egy Bogáti nevű főhadnaggal visszatért, aki szintén a kisvárdai nemzetőrséghez volt beosztva és azt mondta nekem, hogy a sátoraljaujhelyi direktorium telefonmegkeresésére őt (Kamutyt) most a nemzetőrségnek le kell tartóztatnia és megbilincselve Sátoraljaujhelyre kell kísérnie, ezért a szárny kulcsait nekem visszaadja. (Az előző napon ugyanis a szárnyparancsnokságot Kamuty főhadnagynak átadtam, mert engem a kerületi parancsnokság Beregszászba vezényelt.) Ezzel a kulcsokat átadta és egy ládára ült. Én íróasztalomtól felállva, az ajtó közelében maradt Bogáti felé mentem s azt mondtam, hogy itt valami okos megoldást kell keresni. Erre a mögöttem ülő Kamuty főhadnagy megszólalt:

— „Itt nincs más megoldás, pajtás!”

Hátranézve láttam, hogy pisztolyt illeszt a jobb halántékára. Valamit kiáltottam és oldalról ugrottam feléje, de abban a pillanatban eldőrdült a pisztoly és Kamuty főhadnagy átlőtt fejjel előredőlt az íróasztalra. Azonnal orvost hívtam, de nem lehetett segíteni rajta s körülbelül 80 perc múlva meghalt.

Az irodában emlékezetem szerint jelen voltak még Dicsőfi András irodafőtiszt, Bodnár József irodatiszt, Nagy Ambrus segédfelügyelő, Bojtár András főellenőr, talán Vajda Miklós főellenőr és a volt 66. gyalogezrednek egy Kalász nevű továbbszolgáló altisztje.

A kisvárdai nemzetőrség parancsnoka abban az időben Kovács Rezső volt 34. közös gyalogezredbeli főhadnagy volt.

A temetés katonai díszszel történt, azonban a nemzetőrség ehhez fél század katonaság helyett csak egy szakaszt adott. A holttestet Budapesten lakó özvegy édesanyja és testvérei Budapestre szállították.

Kamuty főhadnagy önkezeléssel vetett véget életének, mert még a gondolatát sem tudta elviselni annak, hogy bilincsbe verve kísérjék Sátoraljaujhelyre s abban a városban gyalázzák meg, amely olyan sokat köszönhet neki. Az orosz példák után tisztában volt, hogy ott mi várhat rá.

Inkább maga választotta a halált. Büszkeséggel emlékezünk meg róla, a magyar tiszt mintaképéről.

Hős volt.

A kemény törvény becsületes emberre nézve nem büntetés, hanem ajándék, a féktelen és becstelentre nézve pedig legnagyobb szükség, kit pártolni nemcsak a legoktalanabb igaztalanság, de egyszerűs mind a törvények legnevetesegebb paródiája, melyek nem azért vannak, hogy azok mögé bújhasanak s rejtőzhessenek a családok, szótörők, gondatlanok stb., hanem, hogy azokat a törvény, ha elvolnának bújva s rejtezve is, napvilágra rántsa s velök irgalmatlanul, de igazságosan bánják tetteikéért.

Széchenyi.

A számvevőségi tiszt és a számevőségi ellenőrzés tisztjei kizárólag a gazdasági-közigazgatási szolgálat véglegesített személyzetéből egészítettnek ki. A számvevőségi és számvevőségi ellenőrzési hadnagy rangját elérhetik a törzsőrmesterek és kivételesen a különlegesen alkalmas őrmesterek is, akik legalább 5 évig szolgáltak a csendőrségnél végrehajtási szolgálatban ha beigazolják, hogy sikerrel végezték el az alsó-középiszkolát, vagy más hasonló értékű tanintézetet és ha sikerrel teszik le a szakvizsgálatot. Figyelemreméltó esetekben a belügyminisztérium eltekinthet az alsó-középiszkola vagy egyenértékű tanintézet elvégzésének feltételétől, a kérelmezőnek azonban a volt honvédelmi minisztérium 1910. október 14-én kelt 3609—XX. számú (csendőrségi hírmondó 11/10. száma) rendelete értelmében köteles magát alávetni az általános műveltség tárgyaiból való vizsgálatnak. Ezen vizsgálatra való behívás iránti kérvények évenként április 1-ig és október 1-ig nyújtandók be. A számvevőségi ellenőrzési tisztjelöltek kötelesek igazolni legalább egy évi számvevő szolgálati gyakorlatot és legalább egy évi számvevő ellenőrzési szolgálati gyakorlatot.

A gazdasági-közigazgatási szolgálat törzsőrmesterei, akik azon időben, amikor elérték a tisztté való előléptetés képességét, 15 évi betöltött csendőrségi szolgálatot kimutatnak, kivételesen azonnal főhadnagyká nevezhetők ki.

B) A törzsőrmesteri rang eléréséről szóló fenti rendelkezések nem vonatkoznak azon őrmesterekre, akik 1920 március 19-én kelt törv. és rend. tári 186. számú törvény kihirdetése előtt az érvényben levő előírások és rendeletek alapján igényt nyertek az előléptetésre; a végrehajtási tisztté való kinevezés feltételeiről szóló rendelkezések nem vonatkoznak ugyancsak azon törzsőrmesterekre, akik ezen rendelet kihirdetése előtt az előléptetésre igényt szereztek.

Amennyiben ezen rendelet rendelkezései által valaki további haladásában hátrányt szenvedett, minden egyes esetben a betérjesztett kérvény alapján a belügyminisztérium dönt.

C) Az egyesek és az egységek megszólítása tekintetében a következő előírások érvényesek:

I. Egyesek megszólítása szolgálat közben:

Szolgálatban a kölesönös érintkezésnél elvileg magáztatnak. Felsőbb rangút, vagy előljárót az „úr” szóval kell megszólítani, megemlítvén annak rangját. A felsőbb rangú, vagy előljáró az alantast egészen a tisztékig az „úr” szóval és rangjával szólítja meg, a csendőröket csak katonai rangjukkal és nevükkel (pl. őrmester X.).

II. Egész katonai egységek megszólítása:

A katonai egység szabályszerűen szolgálati nevével szólítatik meg. (pl. csapat, század, stb.) Ha előljáró üdvözlí a katonai egységet, a „sikerre” üdvözlés előtt szolgálati nevével szólítja meg (pl. csapat, század „sikerre!”).

Az eddig érvényben levő rendelkezések ezen rendelet értelmében megfelelően helyesbítendők.

4. 1894 december 25-én kelt 1895. évi 1. bir. csendőrségi törvény.

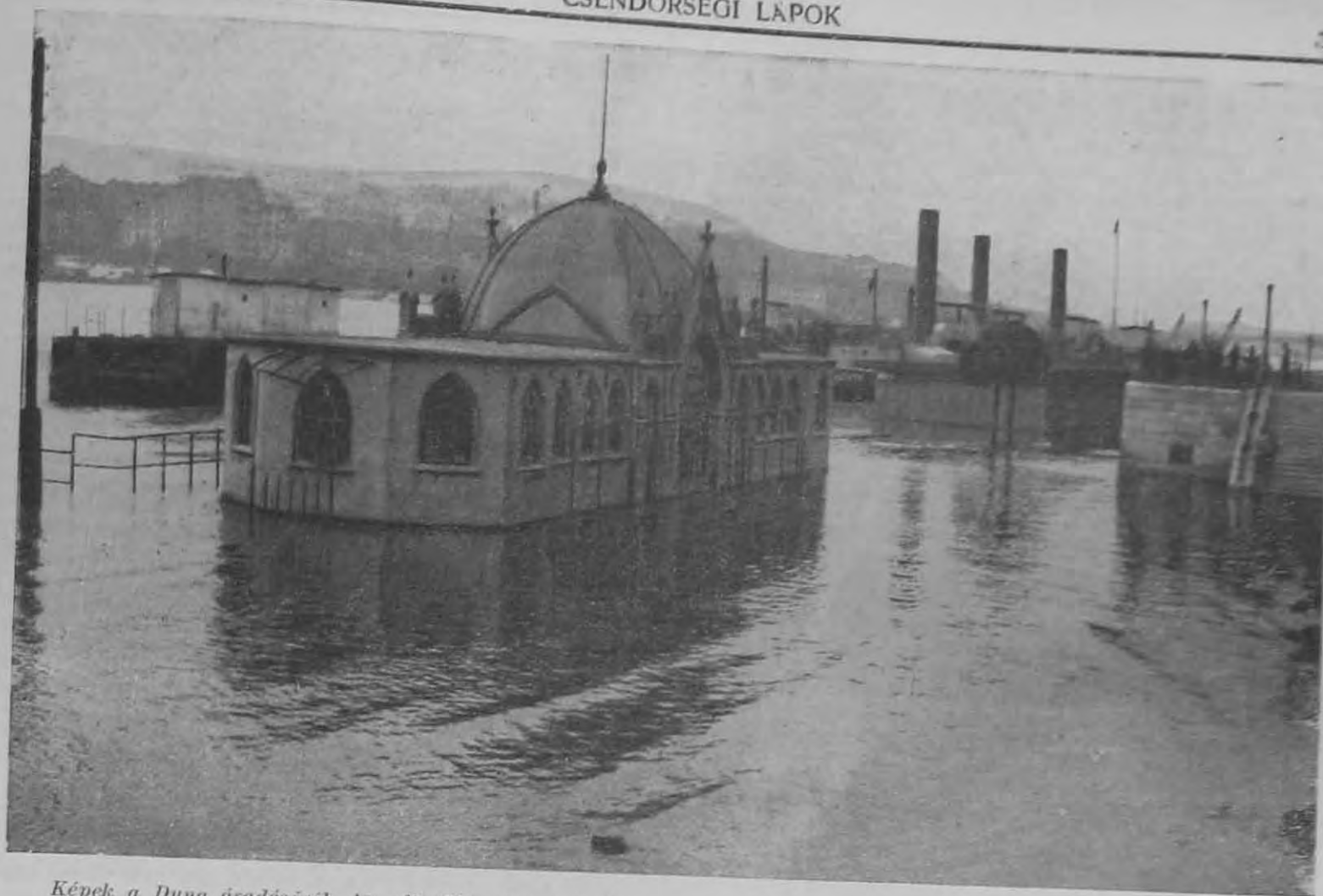
28. §. A csendőrség ellátásának kiadásai a polgári nyugdíj terhére esnek.

29. §. A csendőrtiszteknek és altiszteknek valamint özvegyeiknek és árváiknak oly mértékű ellátásra van igényük, mint a katonai személyeknek.

A csendőrtiszteknek és altiszteknek nyugdíjuk kiszámításánál oly összegekben számíttatnak be a csendőrségi pótlék is, aminek összege a csendőrségnél eltöltött szolgálati időre esik.

32. §. Amennyiben a csendőr szolgálata közben saját hibáján kívül halálát lelné, özvegyét és árváit oly összegű ellátási díj illette meg, mely akkor illette volna, ha a csendőr 40-ik szolgálati évét betöltötte volna.

(Folytatjuk.)

Képek a Duna áradásáról. Az előtött alsó rakodópar tén víz alá került az Árpád-utcai propellerállomás is.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A villafosztogatók.

Nyomozta: **VASZARY JÓZSEF**, tiszthelyettes
(Somogyásád).

A villáknak tudvalevőleg az a rendeltetésük, hogy a városi ember — természetesen a tehetősebbje — a nyarat városon kívül, de mégis a maga lakásában s többé-kevésbé a megszokott városi kényelemben tölthesse. Manapság már a nagy városok közvetlen közelében is sok villát építenek, ezekben azonban egész éven át laknak s így ezekkel nekünk csendőröknek vajmi kevés dolgnak akad. Már csak azért is, mert rendszerint a rendőrség működési területén vannak. Annál inkább érdekelnek bennünket azok a villák, amelyeket egyes üdülőhelyeken — különösen a Balaton mentén — építtetnek maguknak a városiak. Nyáron át fürdőzők zajától hangosak ezek a szép kertekkel övezett villák, a fürdőévad végétével azonban a tulajdonosok beköltöznek a városba s a villák legtöbbször üresen, elhagyatva alusszák át zárt redőnyeikkel a telet.

Ezt az időt használja ki a betörő, aki már jóelőre körülnézegeti a villákat s rendszerint tudja, hogy melyikben, hol talál értékesebb és elvihető ingóságokat. Kevés kockázattal értékes zsákmányhoz juthat. A villatulajdonosok egy-egy községbeli embert bíznak meg a felügyelői teendőikkel. Ami azután rendszerint abból áll, hogy a felügyelő, vagy nevezzük gondnoknak, nagy ritkán elsétál a villáig, körülnézegeti az ajtókat és ablakokat, hogy be vannak-e zárva s ha igen, akkor nyugodtan alszik, mert el sem tudja képzelni, hogy a betörő munkája végeztével rendszerint bezárt ajtókat és ablakokat hagy hátra. Vagy ha nem is tudja a feltört zárral az ajtót rendszerint lezárni, akkor sem hagyja az ajtót és ablakokat tárva-nyitva, hanem gondosan betámasztja azokat s a felületet ezem nem vesz rajtuk észre semmi rendkívülit.

A betörőnek ugyanis különös érdeke az, hogy a villafosztogatót minél később vegyék észre, mert így

egérutat nyer. Sőt így még azt is megteheti, hogy egy-egy villatelepet többször is meglátogasson, mire a betörésekre valamelyik villában végre rájönnek, ami bizony sokszor csak az első szép tavaszi napon történik meg, amikor a villagondnok fogja a kulcsokat s hogy a már ősszel felvett fizetése ellenében tegyen is valamit, kinyitogatja a villa ajtóit, ablakait — szellőztet. Persze, ha a télen betörők jártak a villában, a közben eltelt idő meg a betörők nyomait szellőztette ki alaposan. Ilyenkor természetesen kétségbeesve rohan az őrsre, amelynek azután igenesak meggyűlik a baja az innen is, onnan is beérkező ilyen panaszokkal s a hetekkel vagy hónapokkal előbb elkövetett betörések nyomozásával. Nem is kell magyarázni, hogy az ilyen nyomozás mennyi bajjal és nehézséggel jár.

A betörők csak a legritkább esetben helybeliek. Többször tapasztalt városi betörők és kettesével, hármasával érkeznek a villatelepre. Arra természetesen óvatosan ügyelnek, hogy megjelenésük senkinek eszémet ne szúrjon. Az állomással ellenkező oldalon szállnak le a vonatról. El célből gondoskodnak vagonkulcsról is. Ha pedig a vasúti állomás az ilyen leszállásra nem alkalmas pl. kerítés van a sinek mentén vagy a vonat kevés ideig áll stb., akkor már az előző állomáson szállnak le és gyalogosan mennek a villatelepre. Erre olyan időt választanak, amikor senki sem látja őket.

A kiszemelt villába rendszerint éjszaka hatolnak be s ha tehetik, még azon az éjszakán odébbállanak. Ha azonban bármilyen oknál fogva úgy alakul a helyzet, hogy virradat előtt nem távozhatnak a villából, akkor sem jönnek zavarba. Rendszerint találhatnak valami lakmározni valót, lakomát csapnak s erről nem egyszer hagynak hátra tréfás üzeneteket.

A villabetörések 95%-a elkésve jut a csendőrség tudomására. Ezen pedig mi nem változtathatunk. Nekünk nincs módunkban, nem áll jogunkban, de nem is volna kívánatos, hogy a villákat időközönként átvizsgáljuk, nem járt-e bennük hivatalan vendég. Csak a tulajdonosok fokozottabb gondoskodása és a villagondnokok lelkiismeretesebb köteleességteljesítése láthatná keresztül a betörők számításait. Legtöbbször volna az ellenőrzés természetesen akkor, ha egész éven

át lakni a villát. A tulajdonos távollétében az, aki a megőrzésért felelős lenne s kötelességének tökéletesen eleget is tudna tenni, ha a villában lakna.

De hát ez nem rajtunk múlik, ezt mi nem rendezhetjük be úgy, amiut helyesnek látjuk. Számolnunk kell a helyzettel, hogy a jövőben is sok villa marad félre lakatlanul. S hogy amennyire lehet, elejét vegyük a betöréseknek, minden adandó alkalommal nézzük meg a villákat közelebbről, mert amit a lakosság nem vesz észre, az a csendőr gyakorlottabb szemének feltűnhetik. Tartsuk számon, hogy a villák, felügyeletével kiket bízunk meg a tulajdonosok és időnként kérdezzük meg tőlük, mikor jártak a villában s mit tapasztaltak benne. Ennek a kérdézősködésnek meg lesz az a hatása, hogy a villagondnokok pontosabbak és lelkiismeretesebbek lesznek. És ezen felül különös gonddal figyeljük a vasúti idegenforgalmat. Télen általában elhagyatott, esendes vidék a Balaton környéke, könnyebben feltűnik az idegen. De figyelemmel kell erre lenniök a Balatontól kissé távolabb eső örsöknek is, hogy megfigyeléseikkel alkalomadtán támogatni tudják a nyomozást.

Most pedig lássuk egy sorozatos villafoosztogatás sikeres nyomozását.

Az 1916—1917. év telén a Balaton déli partján a villafoosztogatásnak addig példátlan sorozata indult meg. Aligától Máriatelepig 17 villát fosztott ki egy jól szervezett, elszánt tolvajszövetség. Már októberben kezdték a betöréseket s a fentebb ismertetett okok miatt csak januárban pattant ki, hogy betörők garázdálkodnak a környéken. Az érdekelt 5 örs körletében megindult a nyomozás, de a betörők előrelátó óvatossága és a közben eltelt hosszabb idő miatt a nyomozások eredménytelenek voltak.

Vaszary tiszthelyettes abban az időben a fonyódi örs parancsnoka volt. Ez az örs volt leginkább érdekelt a betörések ügyében, mert Bélatelepen 4, Máriatelepen pedig 3 villát fosztottak ki. Csak az örsparancsnok volt az örsön hivatásos csendőr s öreg népfelkelő pótesendőrökkel kellett körletében a rendet fenntartania.

Vaszary tiszthelyettes fáradhatatlanul nyomozott, de az eredmény csak nem akart jelentkezni. Január 25-én is egy eredménytelenül végződött nyomozásából vonult be Budapestről s az örsön már azzal várta egy vasúti ör, hogy a máriatelepi vasúti állomás közelében a legutóbbi éjszakák egyikén kifosztották azt a villát, amelynek felügyeletével ő volt megbízva. Vaszary tiszthelyettes Mátyási Gábor népfelkelő pótesendőrrel azonnal kiment a helyszínére. Szinte örült neki, hogy végre egy egészen friss betörés jutott a tudomására s így van rá reménye, hogy a fosztogatók nyomába jusson.

A villából többek között 60 kg. lisztet is ellopott a betörő. Igaz, hogy a rekvirálás elől elrejtett liszt volt az, de mégis csak jobb kezébe juthatott volna. A tettes személyével kapcsolatban álló nyomokat azonban nem hagyott hátra. Így azután a vasúti állomáson érdeklődött Vaszary tiszthelyettes.

Abban reménykedett, hogy 60 kg. liszttel és egyéb csomagokkal megrakodott ember valamelyik vasutasnak csak feltűnhetett. Sikerült is annyit megállapítania, hogy 23-án éjszaka a máriatelepi vasúti állomáson egy katona szállott fel a Nagykanizsa felé induló vonatra. Súlyos csomagok is voltak nála s azok bera-kásánál az egyik vasúti ör segítségére is volt a katonának. Pontos személyleírást azonban a vasúti ör nem tudott adni, mert a sötét éjszakában nem tudta ki-venni a vonásait. Egy kis állomáson gyér a világítás s így ezt el is lehetett neki hinni. S mert 25—26-ra virradó éjszakán a nagykanizsai vonatot ugyanazok a kalauzok kísérték, akik 23—24-re virradó éjszakán is kísérték, Vaszary tiszthelyettes megvárta ezt a vonatot s felszállott rá. Sorba kérdezgette a kalauzokat.

Az egyik jól emlékezett a keresett katonára. Pontos személyleírást is adott róla. A mentéje alatt nem látta a rendfokozatát, de úgy emlékezik, hogy a szabadságolási igazolványában tiszthelyettesi rendfokozatot látott. Súlyos csomagokkal utazott a katona s Balatonszentgyörgyön leszállt a vonatról.

Vaszary tiszthelyettes természetesen nem utazott tovább, csak Balatonszentgyörgyig, ott aztán leszállt. Úgy gondolta, hogy a nyomozást Keszthely irányában kell folytatnia.

Amíg a járőr a keszthelyi vonat indulására várakozott, berobogott a Nagykanizsáról érkező vonat. Vaszary tiszthelyettes szemmel tartotta a leszállókat, mert tudta, hogy a nyitott szemmel járó s mindig figyelő csendőr könnyebben jut eredményhez, mint az, aki nyomozás közben nem törődik, mi történik körülötte, hanem csak az előre kiszámított nyomozási irányra van gondolja. Igaz, hogy Keszthelyre igyekezett, mert az volt a föltevése, hogy a betörő arra felé vette útját. De azért a keszthelyi vonatra várakozásban senki adta unatkozásnak a fejét, hanem szétnézett az állomás sűrű-forgó utasai között, hát ha valami használhatóra bukkanna.

Ebrcsége aztán meghozta a jutalmat. A Nagykanizsa felől érkezett utasok között megpillantott egy katonát, akire ráillet a kapott személyleírás, ámbár más runaba öltözött és bottal, sántikálva szállott le a vonatról. De az alakja, arca és a mentéje elárulta.

A katona besántikált a II. osztályú váróterembe, a járőr tagjai pedig úgy helyezkedtek el, hogy feltűnés nélkül szemmel tarthassák minden mozdulatát.

Vaszary tiszthelyettesnek így módjában állott, hogy alaposan szemügyre vegye a katonát s mind erősebb lett a meggyőződése, hogy a keresett ember ül a váróteremben. A rokkantsága ugyan némi kételkedést keltett fel benne, és éppen ezért is várt még az igazoltatással. Amellett a csomagok sem voltak a katonánál s Vaszary tiszthelyettes ki akarta várni, amíg az esetleges cinkostárs is jelentkezik, hogy a rajtaütés teljes eredményt hozzon. A rokkant katonákkal szemben részvétellel vannak az emberek s így a pillanatnyilag forgalmas, nyüzsgő állomáson nagy feltűnést keltett volna az igazoltatás. A nagykanizsai vonat hamarosan indul, utána a keszthelyi is s majd elválik, hová igyekezik a szemmel tartott katona. A vonatban kevésbé tűnik majd fel az igazoltatás.

Így aztán elhatározta Vaszary tiszthelyettes, hogy kilesi erre a jó alkalmat. Sok ideje különben sem volt már a tépelődésre és várakozásra, mert a katona felszállt a keszthelyi vonat egyik II. osztályú kocsijába. A kalauz megkérte Vaszary tiszthelyettes, hogy a vonat elindulása után feltűnés nélkül zárja le a koci ajtóit. A járőr pedig egyelőre a szomszédos kocsiban foglalt helyet. Amikor aztán a vonat elindult, a kalauz segítségével átjutott a járőr abba a kocsiba, amelyben a katona utazott.

Amint a katonajárőrt megpillantotta a gyér világítású folyosón, meg sem várva az igazoltatást, odaugrott a túldoldali ajtónak, hogy az elég sebes mozgásba jött vonatról leugorjék. Amikor látta, hogy az ajtó be van zárva, teljes erőből rángatni és fessegetni kezdte, de amikor így sem bírt a zárral megküzdni, pisztolyt rántott elő a zsebéből és a már akkorára mellette termett Vaszary tiszthelyettesre emelte azt. Mindez pillanatok alatt pergett le. Más védekezésre már nem volt ideje Vaszary tiszthelyettesnek, mint balkézével felütni a pisztolyt s ugyanabban a pillanatban jobb ököllel ártalmatlanná tenni a támadót. A szűk és utasokkal felt folyosón, fegyverhasználatra nem is gondolhatott Vaszary tiszthelyettes ezért volt kénytelen az öklét használni. A ballal felütötte a rászegezett pisztolyt úgy, hogy a lövés a koci mennyezetét találta, jobb öklével pedig olyat sújtott támadója arcába, hogy az felájultan rogyott össze. A következő pillanatban már csuklóján volt a bilincs. Hamarosan feltápáskodott a most már bot nélkül is egyenesen lépkedő katona s az utasok által rendelkezésre boesájtott üres fülkében megtörtént az igazoltatás.

Háiden Iván Mátyás volt cs. és kir. huszárezredbeli tiszthelyettes nevére kiállított, több heti üdülési szabadságra szóló igazolványt mutatott fel. Elfogatása és megbilincseltetése ellen hevesen tiltakozott s a revolveres támadást a harctéren szerzett idegbetegségével magyarázta és mentegette. Hogy miért akart a járőr megpillantásokar kiugrani a vonatról, arra a kérdésre kiterő válaszokat adott.

Így utaztak Keszthelyig. Ott egy öreg népfelkelő eléje állott Vaszary tiszthelyettesnek, hogy a fogoly még Nagykanizsán két tömött zsákot bízott rá, amikor megtudta, hogy ő is Keszthelyre utazik. Arra hivatkozott a rokkant tiszthelyettes, hogy ő a rokkant lábával éppen csak fel bír mászni a vonatra, a csomagjait azonban már nem bírná fel- és lerakogatni. Ezért a

népfelkelő szívesen magára vállalta a zsákok elszállítását.

A zsákokban különféle férfi- és női ruhaneműek s az első pillantásra is megállapíthatólag lopásból származott egyéb dolgok voltak.

Haiden Iván Mátyás balatonendrédi illetőségű, elzüllött asztalossegéd — akinek a huszárokhoz semmi köze sem volt s igazolványát hamisította — konokul tagadta a terhére rótt betöréseket. A zsákokban talált holmikra azok tulajdonosai ráismertek s így a lopást kétségtelenül bizonyítani lehetett. Vaszary tiszthelyettes azonban ezzel nem elégedett meg. A betörések egész sorozatának kiderítését remélte attól, hogy Haiden kézre került. Kitértő nyomozással azután újabb nyomra bukkant. Az egyik keszthelyi hordár szállította annak idején a vasútállomásra Haiden lakására azt a 60 kg. lisztet, amelyet az a máriatelepi villából legutóbb ellopott.

Erre Haiden megtört s beszélni kezdett. A fonál Vaszary tiszthelyettes kezében volt már, csak gombolyítania kellett.

Haiden a háború elején teljesített katonai szolgálatot, de szervi szívbaja miatt rövidesen végleg szabadságot kapott. Azóta mint álhokkant szélhámoskodott. Ehhez olyan jól értett, hogy mint sebesült huszárörmester hónapokig ette a kincstár kenyerét a nagykanizsai katonai kórházban.

Hamis neveken bejelentett lakása volt Keszthelyen Nagykanizsán és Budapesten. Rengeteg lopott holmi került elő ezekből a lakásokból. Tizenhatszáz rendbeli villabetörés eredménye, összesen 6285 K értékben, ami akkoriban bizony súlyos értéket jelentett. Lakásán egész esomó, bélyegzőkkel ellátott s kitöltetlen szabadságolási igazolványt, menetlevelet, nyílt parancsot s egyéb okmányürlapokat talált a járőr.

A villabetöréseket — a két legutóbbi kivételével — Danics Mihály és Polacsek Ferenc fővárosi betörőkkel együttesen követte el. A vállalkozás kiadós volt, nagyokat mulatoztak a lopott dolgok árából. Újév táján egy razzia alkalmával két társát a rendőrség Budapesten elfogta, neki azonban sikerült elosonnia. Azóta egyedül próbálgatta a szerencsét, de rajtavesztett.

A pisztolyos támadást azért rendezte, hogy Vaszary tiszthelyettesét ártalmatlanná tegye. Abban bízott, hogy a megrémült utasok és a csendőrségi dolgokban járatan népfelkelő már nem merik bántani s így le bír szökni a vonatról.

Hát ebben a számításában mindenképpen csalatkozott, mert Mátyási Gábor pótesendőr nem egyszer adta tanujelét ügyességének és bátorságának.

Danics Mihályt már nem találta a járőr a rendőrség őrizetében. Katonaszökevény volt, visszakerült a parancsnokságához. Polacsek Ferenc a budapesti gyűjtőfogházban töltötte egyéb bünességekért rászabott másfél évi fogházbüntetését. Azután beismerte a villafosztogatásokat is.

A nyomozás befejeztével Haiden Iván Mátyást és orgazdját Hajdu Béla budapesti lakost a budapesti kir. ügyészségnek átadta a járőr s emellett egy sereg orgazdát feljelentett. Danics Mihályt pedig az illetékes ezredparancsnoksághoz tett feljelentést.

Valamennyi elnyerte megérdemelt büntetését, csak éppen a főcinkos, Haiden szökött meg az elől a fogházból. Azóta nem is került kézre. Állítólag a kommun napjaiban tünt fel ismét egy terror csapatban, azután is látták még itt-ott, de aztán véglegesen nyoma veszett.

A szép nyomozás jutalmául Vaszary tiszthelyettes felügyelői dícsérő okiratot és 250 K jutalmat, Mátyási Gábor pótesendőr pedig kerületi parancsnoksági dícsérő okiratot és 100 K jutalmat kapott.

Sokszor az arány eltévesztése az, mi hálátlanokat, olykor ellenségeket teremt; míg aki e részben tapintattal bír, épen mivel hálát nem követel, ritkán találkozik hálátlansággal.

Hányan tették gyermekeiket örökre az által szerencsétlenné, hogy őket sorsukkal aránytalan módon nevelték.

Jósika.

CSENDŐR LEKSZIKON

71. Kérdés. *Mi a különbség a forradalom és a lázadás között? A magyarországi 1918. és 1919. évi eseményeket forradalomnak vagy lázadásnak kell-e tekinteni?*

Válasz. Mikor egy nemzet életében az a helyzet áll elő, hogy egy, a nemzet lelkétől, kívánságaitól és szent céljaitól idegen töredék bitorolja a hatalmat, ilyenkor történik meg, hogy a nemzet egésze feláldozs jogainak szükségszerű visszakövetelésében fegyvert fog. Az így előálló helyzetet nevezzük forradalomnak. A forradalom tehát egy igazságtalan helyzet igazságos megoldása; nem véletlenségből keletkezik, hanem a nemzet akaratából, amely akarat a helyzet szükségszerűségéből alakult ki. A forradalom a mestertkelt, hazug vagy a nemzet fejlődésének útját álló helyzetből visszatérés oda, ami természetes, igaz, jogszzerű és a nemzet egészének érdekében van.

Látjuk tehát, hogy a forradalom, a szó igazi, történelmi értelmében erkölcsi ténye a nemzet egyetemének, abban részt venni talán a legzentelb kötelesség adott esetben. A forradalom tényeit és intézkedéseit a nemzet ünnepies helyesléssel kíséri és jogi rendjébe iktatja.

Ezért haeználja szívesen a felforgató, a lázadó és merénylő esőselék a maga aljas s többnyire fosztogató és a társadalom értékeiből elemek vezetők szerepére irigy indulatainak kielégítéseképpen rendezett mozgalmaira a forradalom nevet.

A nemzet egyetemének helyesléssel találkozó forradalom játszódott le napjainkban az olasz földön, ahol az ú n. fascismus felfegyverzett csapatai egy napon megszállták Olaszország fővárosát, Rómát s vezérüknek, Mussolininek kezébe tették le a közhatalmat, mert elégedetlenek voltak azzal a kormányzattal, amely néhány szocialista, kommunista és anarchista ú n. munkásvezér demagógiáját eltűrte, s ezzel az állami rend felbomlásának veszélye fenyegette az olasz államot.

A forradalom nem büntetőjogi fogalom, ezzel az elnevezéssel Btk.ünkben nem találkozunk.

A lázadás a forradalomnak teljes ellentéte. A forradalom igazságtétel, a lázadás a legnagyobb igazságtalanság, mert ez a töredék támadása az egész ellen.

A forradalom feltámadás, a lázadás az anarchiába való végzetes lehanyatlás. A forradalom a becsületért és igazságért küzd, nincs szüksége aljasságokra és gyilkosságokra. A gépek összeállításával, a raktárak kifosztásával, a vasúti sínek felfeszítésével, a középítmények lerombolásával, a nemzet erkölcsi értékei ellen való gyűlölet felkeltésével járó mozgalmak, — ezek mind lázadások. A forradalom magában hordja törvényszerűségét, a lázadás a törvény letiprása.

A lázadás büntetőjogi fogalom. A magyar Btk. a 152—162. §-okban foglalkozik a lázadás meghatározásával és büntetésével.

Maguknak az „októberi forradalom“ hívei és résztvevői elnevezéssel tetszelgő egyének 1918 október 31-én oly csoportosulást alkottak, amelynek az volt a célja, hogy az országgyűlést és a magyar kormányt hivatásának szabad gyakorlatában erőszakkal akadályozza és törvényszerű hivatásának abbahagyására, illetve helyének elhagyására kényszerítse; ezenkívül a királyt uralkodásának gyakorlatában akadályozta, mert attól a tömegek hangulatára való fenyegető hivatkozással intézkedéseket csikart ki, majd ez a csoportosulás oly esemény-sorozatot valósított meg, amely közvetlenül arra volt irányozva, hogy a trónöröklés törvényes rendjét és a magyar állam alkotmányát erőszakkal megváltoztassák; ami rövidesen az úgynevezett népköztársaság kikiáltásában be is következett.

Ezek az októberi mozgalmak, amelyek zászlajukhoz hűtlen szökött katonáknak és az utcai esőselékek segítségével váltak nemzetünknek nagy szűgyenére, eredményükben szomorú valóságokká, már ezekben a vázlatos vonásokban is mutatják a Btk. 152. §-ába ütköző lázadás büntettségét és a Btk. 126. §-ának 3. pontjába, valamint a Btk. 127. §-ának 1. és 2. pontjaiba ütköző felsőszérségek büntettségét törvényes tényálladékat.

Az a csoportosulás pedig, amely 1919 március 21-én a magyarországi szociáldemokrata és kommunista párt

egyesülését az országos gyűjtőfogházban kimondotta, elhatározta az állami és társadalmi rend teljes felforgatását, kimondotta a közhatalom gyakorlásának átruházását az úgynevezett munkás-, paraszt- és katonatanácsokra, elhatározta a mgáutalajdon eltörlését, a polgári osztály lefegyverzését és az úgynevezett proletárok felfegyverzését, a Btk. 127. §-ának 2. pontjába ütköző felségstentés büntetést követelte el. Oly cselekmény volt ez ugyanis, amely közvetlenül arra volt irányozva, hogy a magyar államnak a népképviselői rendszeren, a törvényhozás és végrehajtó hatalom elkülönítésének és a bírói hatalom függetlenségének elvén és intézményes biztosításán, valamint a törvény előtt való egyenlőségen és a miniszteri felelősségen alapuló alkotmánya erőszakkal megváltoztattassék; ez az úgynevezett proletár-diktatúrának ötödfél hónapos fennállásával valóban be is következett. Ezek az egyének forradalmi kormányzótanács, központi munkás- és katonatanács, forradalmi törvényszék, különféle úgynevezett vörös katonai alakulatok stb. címeiken oly csoportosulásokat is szerveztek, amelyeknek célja volt a polgári osztály fegyveres megtámadása és megsemmisítése, az ország lakott helyeinek, fegyver- és hadiszertárainak, vaspályáinak stb. megtámadása és hatalomba kerítése. Ezek a lázadó csoportosulások, amint sajnosan tudjuk, számtalan rablást, pusztítást és nemesak a proletárdiktatúrával szembehelyezkedők ellen, hanem a polgári és munkásosztályhoz tartozó más békés egyének ellen is számtalan erőszakot, a gyilkosságot sem véve ki, követtek el.

Ebből a ténykedésből a Btk. 153. §-ába ütköző, a 154. és 155. §-ok szerint minősülő lázadás büntette mered elénk.

Mindebből láthatjuk, hogy a helyes elemzése ezeknek a felforgató, a nemzeti kétségbeesés okozta elernyédést kihasználó merényleteknek nem a forradalom, hanem a lázadás. Eppen ezért helytelen elnevezés az ellenforradalom is; ez rejtett helybenhagyása a forradalom elnevezésnek; a törvényszerű rend és jogfolytonosság helyreállítására irányuló mozgalom nem ellenforradalom, hanem a rémuralom szövívőinek elkergetésére és megbüntetésére, a lázadás szellemének kiirtására irányuló ténykedés, a jog, a törvény, a hazaszereget, a becsület diadaláért való küzdelem a bitorlókkal.

Oh, magyarok Istene! adj nekünk egykor békét, hogy a magyar csendes tüzelője körül szabadon élvezhesse gazdag hazájának áldásait. Hozd elő, ég, a szabadság békenapjait! a boldog, a díszes békét! nem a sír nyugalmát, nem a rettegés némaságát, nem az elszegényülés csüggedt tétlenségét; a békét, mely él, mely életet lehel, mely munkál; a munkát, mely sebeket gyógyít, nem sebeket ver, a szeretet békéjét, nem a bosszú ravatalát síri csendével! Hozd el, oh ég, hogy a világ lássa, miként e népet, melytől bőszyulten visszaborzadott, szeretni is lehet.

Jósika.

Előjegyzési felhívás.

Vitéz Szécsy (Sztrilich) Imre őrnagy és vitéz Oslányi Kornél százados, a Ludovika Akadémia tanárainak szerkesztésében — a m. kir. honvédelmi miniszter úr engedélyével — még ez év őszén, előreláthatólag november elején megjelenik a *Katonai Zsebkönyv. Kalauz a korszerű hadak útján.*

Nélkülözhetetlen segédeszköz a m. kir. honvédség, nemkülönben a csendőrség, vámőrség, folyamőrség és államrendőrség tisztjei tisztviselői, altisztjei, tisztesei és mindazon hasonrangú bajtársaink számára, kik a kényszerítő körülmények folytán hadseregünkből megváltak, vagy mint tartalékos és népfelkelő bajtársak sorainkban küzdöttek és honvédségünknek ma is észinte barátjai.

A könyv tartós, kemény vászonkötésben, áthajlítható fedéllel és csuklóval az általánosan ismert Schmidt-féle „Taktisches Handbuch“-hoz hasonló kiállításban, kb. 500 oldal terjedelemmel 90.000 K (7 pengő 20 fillér) árban fog megjelenni. A könyv árát két részletben kell kifizetni: 45.000 koronát és a postaköltséget a kézhezvételkor, 45.000 koronát ettől számított egy hónap múlva.

Tartalma: A harcászati szabályzatban előforduló összes fogalmak, kifejezések és elnevezések (kb. 1200) lexikonszerű (abc sorrendben) magyarázatát. A Harcászati Szabályzat kivonatát vázlatokkal. Az egyes fegyvernemek gyakorlati szabályzatainak értelemszerű rövid kivonatát. A lövőtűz, erődítési utasítás, katonai sportutasítás kivonatát. Korszerű hadseregek szervezési adatait. A m. kir. honvédség, csendőrség, közbiztonsági és közrendészeti szervek szervezetét. A Vitézi Rend, A m. kir. honv. Ludovika Akadémia, A m. kir. honv. Altisztképző Intézet tagozását. A reális iskolai nevelőintézetekről szükséges tudnivalókat. Német-magyar, magyar-német katonai szótárt. Idegen szavak jegyzékét. Katonai naptárt. Örök naptárt. Rendjeleket és díszítményeket. Haregyakorlatok tervezését. Döntnöki szolgálatot. Első segélynyújtást. Öltözködést különböző alkalmakkor. Lakáspénzosztályokat. Illetékekről táblázatos kimutatást. Korszakokat jelentő események felsorolását. A világháború nevezetesebb eseményeit időbeni sorrendben. A béke-haderőket. Parancsadást, híradást szolgáló jeleket. Vázlatok készítésénél használandó terepjelzéseket. Parancsnokságok és egyéb fontos helyek megjelölését. Hadrend példákat. Mértékeket. Rendszeresített rövidítéseket. Oszlophosszakat. Áttekintést a honvédség fegyvereiről. Csapatjelzéseket. A legfontosabb tereptani ismereteket. Kimutatást a Föld és Európa néptörzseiről. Európa államairól statisztikai adatokat. Területi változásokat a „Vesztések“-nél. Kimutatást „Mit veszítettünk Trianonnál?“ stb. stb.

Tekintettel arra, hogy a szerkesztők a könyvet a fent jelzett árban csak akkor adhatják, ha megfelelő számú előjegyzést kapnak, kéri a bajtársakat, hogy a könyvet mielőbb jegyezzék elő. Az előjegyzést levelezőlapra a következő címre kell küldeni: *A Katonai Zsebkönyv szerkesztőinek Budapest, Ludovika Akadémia.* A zsebkönyvre olvasóink szíves figyelmét külön is felhívjuk.

**Legelőnyösebb
bevásárlási
forrás**

RAFAEL vasüzlet

Budapest, V., Berliini-tér 4. Nyuga i pályaudvarral szemben
Telefon 134—25.

Kerékpár és varrógép készpénzárban 6 havi részletre.

Csendőr urak figyelmébe!

„Automoto-Paris“, „Dixi“, „Victoria“ és francia kerékpárok és alkatrészek képviselőjét átvetem és így módomban van fenti kerékpárokat a m. t. Csendőrség véglegesített tagjainak 12 havi részletfizetés mellett rendelkezésre bocsátani

Árak: „Victoria-Praeciosa“, „Dixi“ 50. szám K 2,900.000 (232 pengő)
„Automoto-Paris“, „Racan-Rabat“, Victoria-Luxus, „Dixi“ 200. szám „ 3,100.000 (248 „)

Előlegül mindkét sorozatban 350.000 korona (28 pengő) fizetendő. — Saját érdekében kérje levelezőlapra a részletes ismertetőt és az elismerő levelek gyűjteményét. Kerékpáralkatrészeket és felszerelési cikkeket levelezőlap rendelésre gyári áron szállítok utánvétellel.

KOVÁCS JÓZSEF kerékpár, varrógép és sport-
cikkék gyári raktára — Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18. szám. Telefon:
Lipót 985—27.

SPORT

Csendőrségi atletikai verseny Mátészalkán. A mátészalkai esendőr osztályparancsnokság augusztus 14. és 15-én Mátészalkán az osztály legénységi sporttalapja javára gazdag programmú atletikai versenyt, ezt követőleg népünnepélyt és táncmulatságot rendez. A verseny mindkét napjára szülő beléptidj 10.000 korona, táncosjegy külön 15.000 korona. A verseny és a táncmulatság alatt honvédenekar játszik.

Országos esendőrségi uszóverseny Szegeden. Július 11-én folyt le Szegeden az 1926. évi országos esendőrségi uszóverseny — mintegy 300—400 főnyi közönség jelenlétében — kedvezőtlen időben. A versenyen megjelentek **Száhlender Béla** altábornagy, a esendőrség felügyelője, **vitéz Kubinyi Gyula** tábornok, az 5. honvéd vdr. parancsnoka, **vitéz Polareczky Ede** ezredes, a 9. h. gy. e. parancsnoka és a honvéd tisztikar küldöttsége, továbbá **dr. Szalay József** szegedi kerületi rendőrfőkapitány és **dr. Török János** budapesti rendőrfőparancsnok az állami rendőrség, **dr. Kovács Rókus** kúriai bíró és **dr. Paraszkay Gyula** kir. járásbíró elnök a bíróságok, **dr. Szendrey Jenő** városi tanácsnok Szeged város képviselőtestületében és a Szegeden állomásozó esendőr tiszti- és altiszti kar esaládtagjaikkal együtt teljes számban. A verseny 9 óra 30 perctől 12 óráig és 16 óra 30 perctől 19 óra 15 percig tartott. A teljesen reális versenyeredmények a esendőrségi uszósport örvendetes haladásáról tanúskodnak. Ebben a tekintetben határozott javulást lehetett észlelni; a verseny alatt hat régi esendőrségi rekord dőlt meg, a múlt évi rekordok közül egyedül a 100 m. mellúszás rekordja volt jobb az ideinél. A verseny részletes eredményeit az alábbiakban közöljük: **50 m. gyorsúszás. Törzstisztek:** 1. Kürthy Endre őrnagy (zárjelben a esendőr kerület számát közöljük: V.); 2. Bárkányi Jenő alt. ügyész. **Főtisztek:** 1. Baitz Ferenc fhdgy. (V.); 2. Bárdió Mihály fhdgy. (III.) **Altisztek:** 1. Csorba Flórián törzsőrm. (V.); 2. Pölöskei József ths. (III.); 3. Esztergomi Pál őrm. (Ecsi.). **Legénység:** 1. Madarász Kálmán esendőr (VII.); 2. Szoráth Mátyás esendőr (V.); 3. Füzessy Sándor prb. es. (Ecsi.). — **50 m. mellúszás. Törzstisztek:** 1. Háger Richárd alezr. (VI.); 2. Pókai Antal őrn. (V.). **Főtisztek:** 1. Csürös Gyula szds. (VI.); 2. Garlathy Szilárd szds. (Ecsi.). **Altisztek:** 1. Esztergomi Pál őrm. (Ecsi.); 2. Sándor József őrm. (VI.); 3. Pölöskei József ths. (III.). **Legénység:** 1. Vincze Aladár prb. es. (V.); 2. Süveg József prb. es. (VII.); 3. Jakus Lajos esendőr (I.). — **50 m. hátúszás. Törzstisztek:** 1. Bárkányi Jenő alt. ügyész. **Főtisztek:** 1. Baitz Ferenc fhdgy. (V.); 2. Bárdió Mihály fhdgy. (III.). **Altisztek:** 1. Esztergomi Pál őrm. (Ecsi.); 2. Dervalies István őrm. (III.); 3. Kristóf József őrm. (VII.). **Legénység:** 1. Muzstács Ferenc prb. es. (V.); 2. Krassy József prb. es. (VI.); 3. Tolnai Antal prb. es. (VI.). — **100 m. gyorsúszás. Törzstisztek:** 1. Molnár Aladár őrn. (VI.); 2. Pyber Béla őrn. (V.). **Főtisztek:** 1. Micskey Kálmán szds. (V.); 2. Bárdió Mihály fhdgy. (III.). **Altisztek:** 1. Csorba Flórián törm. (V.); 2. Keresztes Andor g. ths. (Ecsi.). **Legénység:** 1. Renyé Győző esendőr (V.); 2. Madarász Kálmán esendőr (VII.); 3. Füzessy Sándor prb. es. (Ecsi.). — **100 m. mellúszás. Törzstisztek:** 1. Háger Richárd alezr. (VI.); 2. Pókai Antal őrn. (V.). **Főtisztek:** 1. Rieger Mihály g. fhdgy. (V.); 2. Csürös Gyula szds. (VI.). **Altisztek:** 1. Keresztes Andor g. ths. (Ecsi.); 2. Frank Szilveszter ths. (V.); 3. Sándor József őrm. (VI.). **Legénység:** 1. Krassy József prb. es. (VII.); 2. Gerenesér Lajos esendőr (V.); 3. Goldstein Antal szkv. (Ecsi.). — **200 m. gyorsúszás. Törzstisztek:** 1. Bárkányi Jenő alt. ügyész. **Főtisztek:** 1. Micskey Kálmán szds. (V.); 2. Bárdió Mihály fhdgy. (III.). **Altisztek:** 1. Sistik Sándor őrm. (V.); 2. Keresztes Andor g. ths. (Ecsi.). **Legénység:** 1. Renyé Győző esendőr (V.); 2. Turóczy István esendőr (VII.); 3. Goldstein Antal szkv. (Ecsi.). — **50 m. úszás ruhában. Főtisztek:** 1. Pálffy Sándor fhdgy. (VI.); 2. dr. Gergely Sándor szds. (V.). **Altisztek:** 1. Sistik Sándor őrm. (V.). **Legénység:** 1. Jakus Lajos esendőr (I.); 2. Czuczai Béla esendőr (VII.); 3. Farkas József esendőr (II.). — **Négy-szer 50 m. gyorsstaféta. Tisztek:** 1. Szegedi kerület csapata; 2. Debreceni kerület csapata, **Legénység:** 1. Szegedi kerület csapata; 2. Miskolci kerület csapata. — **A legjobb eredmények** a következők voltak: **50 m.**

gyorsúszás 36 mp. (Baitz, Bárdió fhdgy.); **50 m. mellúszás:** 45 mp. (Vincze Aladár prb. es.); **50 m. hátúszás:** 43.2 mp. (Baitz fhdgy.); **100 m. gyorsúszás:** 1 p. 26.5 mp. (Micskey szds.); **100 m. mellúszás:** 1 p. 43.5 mp. (Krassy József prb. es.); **200 m. gyorsúszás:** 3 p. 23 mp. (Micskey szds.); **50 m. úszás ruhában:** 1 p. 8 mp. (Jakus Lajos esendőr); **négy-szer 50 m. staféta:** 2 p. 40.4 mp. (szegedi kerület csapata.) — **Vándordíjat nyertek:** a esendőrség felügyelője által a legjobb kerület részére alapított vándordíjat; Csongrád város közönsége által a legjobb tiszti csapat számára alapított vándordíjat; a szentesi esendőr osztály által a legjobb legénységi csapat számára alapított vándordíjat; Szentes város közönsége által a győztes tiszti staféta számára alapított vándordíjat és végül Csongrád vármegye közönsége által a győztes legénységi staféta számára alapított vándordíjat a szegedi kerület nyerte 54 tiszti és 61 legénységi ponttal. — **Tiszteletdíjat (Td.)** illetve **bajnoki plakettet (Bp.)** nyertek: **50 m. gyorsúszásban:** Baitz Ferenc fhdgy. (Td., Bp.), Bárdió Mihály fhdgy. (Td.); **50 m. mellúszásban:** Vincze Aladár prb. es. (Td., Bp.); **50 m. hátúszásban:** Baitz Ferenc fhdgy. (Td., Bp.); **100 m. gyorsúszásban:** Micskey Kálmán szds. (Td.); **100 m. mellúszásban:** Krassy József prb. es. (Td., Bp.); **200 m. gyorsúszásban:** Micskey Kálmán szds. (Td.); **50 m. úszás ruhában:** Jakus Lajos esendőr (Td., Bp.). Az egyes versenyszámokban az I., II. és III. helyezettek arany-, ezüst- illetve bronzérmeket nyertek.

A szegedi esendőrkerület győztes csapata az országos esendőrségi uszóversenyen.

Az 1926. évi országos esendőrségi céllövő és atletikai versenyek. A folyó évi céllövő és atletikai versenyek Miskolcon lesznek, szeptember hó 7—8-án. Tagozódás: **Tiszti és legénységi. Utóbbi:** I. Lövő 10-es csapat és egyéni verseny. II. Kézigránát 10-es csapat és egyéni verseny. III. Atletikai tízes csapat és egyéni verseny. A verseny sorrendje: Szeptember hó 7-én nyolc órai kezdettel lövő és ezzel kapcsolatos kézigránátlövő verseny a diósgyőr-vasgyári katonai lőtérén. Tizenegy órai kezdettel atletikai versenyek a Sajó-parti sportpályán, továbbá ezen a napon úgy délelőtt, mint délután elméleti verseny a laktanyában. Szeptember hó 8-án fél kilenc és tizenöt órai kezdettel atletikai versenyek.

Atletikai versenyek sorrendje. Szeptember 7-én, délután: 1. 400 m. síkfutás (előfutam). 2. Távolugrás (idősebbeknek, döntő). 3. 800 m. síkfutás (előfutam). 4. 100 m. síkfutás (előfutam). 5. Discosvetés, csapat és egyéni (elő). 6. 1500 m. síkfutás (döntő). 7. 10 × 200 m. staféta (előfutam). 8. Távolugrás, csapat és egyéni (elő). 9. Svédstaféta (előfutam). **Szeptember 8-án, délelőtt:** 1. 100 m. síkfutás idősebbeknek (előfutam). 2. Hármassugrás, csapat és egyéni (elő). 3. Magasugrás, csapat és egyéni (döntő). 4. 800 m. síkfutás (döntő). 5. 100 m. sík-

futás (középfutam), 6. 400 m. síkfutás (középfutam), 7. Súlydobás, csapat és egyéni (elő), 8. Gerelyvetés, csapat és egyéni (elő), 9. 10×200 m. staféta (döntő). *Szeptember 8-án, délután:* 1. 100 m. síkfutás (döntő), 2. Súlydobás, egyéni (döntő), 3. 400 m. síkfutás (döntő), 4. Távolugrás, egyéni (döntő), 5. Súlydobás 35 éven felülieknek (döntő), 6. Discosvetés, egyéni (döntő), 7. Svédstaféta (döntő), 8. 100 m. síkfutás 35 éven felülieknek (döntő), 9. Rúdugrás tiszték részére, 10. 5000 m. síkfutás (döntő), 11. Gerelyvetés, egyéni (döntő), 12. Hármásugrás, egyéni (döntő), 13. Olimpiai staféta (döntő), 14. 10 km. gyaloglás; indul az 1. szám után, *b) A helyőrség részére* (honv. és vármór): *a) 100 m. síkfutás; b) 400 m. síkfutás; c) 1500 m. síkfutás. C) Leventék részére: a) 100 m. síkfutás; b) 5×400 m. staféta; c) 4000 m. síkfutás ötös csapatok részére.* (Azon leventék, kik a MASz. évkönyvében szerepelnek, ki vannak zárva.)

A kerületek által kiállított tizes csapatokban két altisztnek kell szerepelnie. Tiszték a futószámokban *külön csoportban* mint egyéni versenyzők vesznek részt, a többi számokban közösen versenyeznek. Az elméleti versenyen kerületenként legalább 3—3 tiszt vegyen részt azok közül, kik elméleti versenyen még nem lettek díjazva. Ezek összeállításáról és benevezéséről a kerületek és az Ecsi. gondoskodnak. Az atletikai versenyekre úgy a csapat, mint az egyéni nevezések *folyó évi augusztus hó 20-ára*, a miskolci csendőrkerületi parancsnoksághoz közvetlenül beküldendők. Az országos lövő-, kézigránát- és atletikai csapatversenyeket, úgy, mint a múlt évben, folyó évben is osztálymérkőzések előzzék meg, ezek lebonyolítására nézve a múlt évben e tárgyban kiadott 1190/csf. 925. számú rendelkezés irányadó. *Változást szenved: a D) pontnál 1. és 2. szá-*

mok alatt felvett 10×100 m. és 10×400 m. stafétafutás elmarad s helyette 10×200 m. stafétafutás bonyolítandó le.

Csendőr atléták sikeres szereplése Kecskeméten. Július 18-án a *Kecskeméti Atlétikai Klub*, Kecskemét vezető sportegyesülete, az összes helybeli sportegyesületek, a honvédség, valamint a középiskolák bevonásával propaganda atlétikai versenyt rendezett, melyre az ottani csendőrséget is meghívta. A versenyen résztvevő csendőr atléták a nagy konkurrencia dacára (hetven versenyző) sikerrel állották meg helyüket s teljesítményeikkel a csendőrség sporthírnevét öregbítették. Eredmények: *K. Mayer László hadnagy* diszkoszvetésben első (32.20 m.), súlydobásban harmadik (10.03 m.); *Molnár József csendőr* a 100 m. síkfutásban első (11.9 mp.); *Saliga Pál csendőr* gerelyvetésben első (39.90 m.) és végül *Mészáros János csendőr* az 1500 m. síkfutásban harmadik lett. Verseny után az egyesület elnöke szép és buzdító beszéd kíséretében osztotta ki a győzteseknek az érmeiket.

HIREK

A románok elfogtak egy magyar csendőrt. Szeles József biharugrai őrsbeli felülvizsgált csendőrt a berettyóújfalui osztályparancsnokság július 24-én Berettyóújfaluból őrsére útbaindította. Szeles csendőr egy biharugrai alkalmi szekérral útba is indult. Biharugra közelében leszállott a szekérről azzal, hogy majd csak valami magánügyének elintézése után megy be az őrsre, de azóta nyoma veszett. Egy megszállott területről jött utas közölte Kádár András tiszthelyettes sarkadi szakasparancsnokkal, hogy a napokban Nagyszalontán látta, amint két román csendőr egy magyar csendőrt kísért; a megadott személyleírás teljesen megfelelt Szeles csendőr személyleírásának. Miután nem forgott fenn ok arra, hogy Szeles csendőr megszökjék, valószínűnek látszik a fel-

Csendőrségi kerékpárjaink megérkeztek!

10 havi részletre. Kerékpár alkatrész, friss gummik nagyban árban. Világhírű VARRÓGEPEK. Javítások gyorsan és olcsón.

LÁNG IMRE BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 3. SZ (Sarok üzlet) Árjegyzék ingyen

A

Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

KERÉKPÁROK

Világhírű eredeti francia gyártmány „DUNLOP” angol

gummikkal, szabadonfutóval és teljes felszereléssel, leszállított árban 1,600.000 korona készpénz

Gummik és alkatrészek gyári árban

Schwartz Géza

kerékpár nagy raktára

Budapest, Német-u 45. József-u. sarok

(Vigyázat, saroküzlet)

MODERN BÚTORSZALON

Állandó nagy kiállítás. — Teljes lakberendezések. — Olcsó, szolid kiszolgálás.

Feltétlen hitelképes vásárlóknak előnyös fizetési kedvezmény!

GÁSPAR, Üllői-út 14 és Baross-utca 11.

FIGYELEM!

A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása.

FIGYELEM!

Mindenfajta

CIPŐT + CSIZMÁT készpénzáron vásárolhat hathavi lefizetésre

Nyomatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79—79.

Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám.

Telefon 79—79.

tevés, hogy valamelyik, az ideiglenes határon túl lakó ismerősét akarta meglátogatni, miközben a román csendőrök elfogták. A magyar kormány valószínűleg interveniálni fog Szeles csendőr szabadonbocsátása érdekében.

Vízbefúlt csendőr. Sarkadi János szatmáresekei őrsbeli csendőr Szatmáreseke községben július 24-én 18 órakerüléskor közben a Tiszába fulladt. Holttestét még a mai napig sem sikerült kifogni. A vízbefulladás körülményei most vannak kivizsgálás alatt.

Előléptek. Őrmesterré az I. számú csendőrkerületben: Magyar István, Vasenszki István; a II. számú csendőrkerületben: Tóth József II., Polgár Mihály; a III. számú csendőrkerületben: Zsilaveczi Adám, Wehoffer Károly; a VI. számú csendőrkerületben: Kiss Miklós, Pap György és Bereczki Lajos csendőrök.

Házasságot kötöttek. Az I. számú csendőrkerületben: Szőke Gergely tiszthelyettes özvegy Saffarik Lajosné, szül. Trnyák Zsuzsannával Felsőgödön, Győri Boldizsár tiszthelyettes Czako Teréziával Tápiószápon; a II. számú csendőrkerületben: Szász Antal őrmester Szabó Zsófiával Monoszlón, Takács Vince I. tiszthelyettes Szabó Malvin Teréziával Győrszemerén, Heufel Mihály őrmester Rauch Máriaival Hegyeshalmon, Kis-pál János őrmester Hollósi Máriaival Nagydorogon, Bita Ferenc őrmester Stankovics Kamillával Petrikeresztúron; a IV. számú csendőrkerületben: Szabó V. Pál törzsőrmester Bakó Máriaival Harkányban, Bálint Péter törzsőrmester Kata Máriaival Gerdén; a VI. számú csendőrkerületben: Kurcsik Antal tiszthelyettes özv. Kovács Imréné, szül. Huber Máriaival Tyukodon, Győrfi Sándor őrmester Nagy Eszterrel Csökmő és Koncz József törzsőrmester Tarnóczy Juliánával Ujlétán.

Elhaltak. Fülöp Lajos I. III. számú csendőrkerületbeli csendőr a szombathelyi honvéd- és közrendészeti kórházban és Tóth Imre II. V. sz. csendőrkerületbeli csendőr a budapesti 2. számú honvéd- és közrendészeti kórházban.

Kérelmek. Kölesönös áthelyezésüket óhajtanák kérelmezni: Kiss László levéli őrsbeli (győri osztály) csendőr a budapesti vagy miskolci kerület területére; Aldoó Rezső levéli őrsbeli (győri osztály) csendőr a soproni osztály területére; Mátyus Andor batidai őrsbeli (szentesi osztály) csendőr a budapesti I. vagy II. osztály területére; Vörös Sándor nagymágoesi

(szentesi osztály) őrsbeli csendőr a bajai osztály területére; Toldi János magyarbólyi (pécsi osztály) csendőr a székely-kehérvári vagy szegedi kerület területére; Molnár Ferenc ercsi-őrsbeli csendőr a győri osztály területére. Kérik szokál a bajtársaikat, akik kölesönös áthelyezésüket szintén óhajtanák, hogy címüket velük közöljék.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jelígeül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jelígekből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A Csendőrségi Lapok részére szánt pénzküldeményeket ne a szerkesztőségnek, hanem a Nemzeti Hiteletintézet Budapest-Krisztinavárosi fiókjának tessék beküldeni (Postatakarékpénztári chequeszámla: 1672.). A szelvényen mindig jelezni kell, hogy az összeg a Csendőrségi Lapok folyószámlájára lett befizetve. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének Budapest, I. ker., Vár, Országház-utca 30. szám.”

G. J. Ha az őrs tényleges létszáma 5 fő vagy ennél kevesebb, a laktanyakészültségi szolgálatban az őrsparancsnok is részt vesz, tekintet nélkül arra, hogy az őrs rendszeresített létszáma hány fő.

B. J. csendőr, Balatonaliga. Fehér pantallót az viselhet, akinek a fekete pantalló viselése meg van engedve, vagyis az altisztek (őrmestertől feljebb).

**HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA**

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetéssel kedvezmény.

Sportérmek és plakettek, sportszobrok és dísz-tárgyak (serlegek, órák stb.) mint tisztelet- és vándor-díjak, jelvények, katonai rendjelek

MORZSÁNYI-nál,
Budapest, IV., Eskü-út 5. sz.
(Klotild palota, Erzsébet-háznál)

Több mint 30 év óta a világot uraló eredeti angol

The Champion kerékpárokat

3 évi jótállással előnyös részletre, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeket nagy tanfolyári árban, külső gummik 88 ezerbeisők 30 ezertől, Motobécane francia motorkerékpárokat 11 millióért szállítanak.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és motornagykereskedők
Nagy árjegyzék 600 képpel ingyen. Budapest, VIII., József-körút 41.

KERÉKPÁR, VARRÓGÉP
előnyös részletfizetésre. Alkatrészekben, gummikban nagy választék. — Javítások pontosan eszközöltetnek.

A csendőrség tagjainak árengedmény!

FARKAS GÉZA mechanikai szaküzlete Budapest, I., Atilla-körút 50

KEMÉNYFA BÚTOROK

❖ elismert győri gyártmány jótállással ❖

HEGEDŰS ÉS TÁRSA-nál
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

Csendőrségnek és közalkalmazottaknak 12 havi részletre előleg nélkül.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klauzál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak őrési választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

Órák **Ékszer**

Gábor Lajos
Budapest, V., Lipót-körút 30.

— Kérjen órák és ékszerekből ingyen árjegyzéket, mely szerint 3-5 havi részletre vásárolhat. —
Kézpénzfizetés mellett 10% engedmény.

Tiszszederkény. A tiszthelyettesek nősülési kérdése most van rendezés alatt. Az, hogy a tiszthelyettesek valamennyien — tehát a volt 3. osztályúak is — a százalékszerű korlátozás alól kivétessenek, aligha lesz lehetséges, mert ez túlságosan magas nősülésszámot eredményezne. Bizonyos korlátozásokat a tiszthelyetteseknél is fenn kell tartani, mert a túlságosan sok nős tiszthelyettes a szolgálatra éppen olyan hátránnyal jár, mint a sok nős altiszt. Mint sok más egyéb kérdésben, ebben is az egyesek magánérdekeit alá kell rendelni a közérdeknek.

Liviusz. Ninesen felvétel és belátható időn belül nem is lesz, mert a létszám teljes.

Csak igazságosan. 1. Ha Önök egy nappal lettek őrmesterré előléptetve, akkor az előző rendfokozatba történt kinevezés napja a mérvadó, vagyis, aki hamarabb lett esendőrré előléptetve, az a rangidősebb. Miután Önök esendőrré is egy napon léptek elő, a szolgálati időt kell figyelembe venni. Miután Ön a esendőrséghez való belépése előtt a csapatnál már hat évig szolgált és őrmesteri rendfokozata is volt, bajtársával szemben, aki csak 7 hónapig szolgált és rendfokozata nem volt. Önt illeti meg az elsőbbség. 2. Vitézzé avatáshoz legénységi állományú egyéneknek legalább 1. osztályú ezüst vitézségi éremmel kell birtokni. Másodosztályú vitézségi éremmel csak azt lehet vitézzé avatni, aki saját telkét óhajítja vitézesíteni. 3. A jutasi altisztképző-iskolába esendőraltisztok gyermekeit is felveszik. A pályázati feltételeket múlt évi 12. számunk 218. oldalán közöltük. 4. Az őrsparancsnokképző-tanfolyamba való bevezénylést kérni nem lehet; az előjárók választják ki azokat, akiket a bevezénylésre érdemeseknek tartanak. 5. József királyi herceg öfensége.

Remény és akarat. 1. Megszakításnak számít. Most ezen nem lehet segíteni, de ha nyugállományba helyezik, kérheti, hogy a megszakítástól kegyelmi úton eltekintsenek, tekintettel arra, hogy a megszakítás önhibáján kívül keletkezett. Mindenesetre jó volna, ha írásbeli bizonyítékot szerezne arról, hogy Ön tényleg szeptember 2-án jelentkezett esendőrségi szolgálatra. 2. Már igényjogosult. A megszakítás az igényjogosultságra nem bír befolyással.

Alt. Szolg. Hat. III. fejt. 1. Fekete pantallót csak az altisztek, őrmestertől felfelé viselhetnek. 2. Magánegyruhát mindenki viselhet, félfinom posztóból.

Szegvár. 1. Kérelmét külön közöljük. 2. Kérdését nem értjük. Hogy miért képezik ki a esendőröket a lovaglásban? Hogy lovagolni tudjanak. 3. Őrmesterré csak az léptethető elő, aki a „csendőr“-i rendfokozatot legalább három évig viselte. A próbacsendőri idő nem számít.

B. A. esendőr, Tiszacsege. Előző szolgálati idejének beszámítását semmiképen sem kérheti, mert a megszakítás nagyon sok, több, mint három esztendő.

Szentföld. Az őrsparancsnokképző-tanfolyam előreláthatólag egy évig fog tartani. Csak a folyó év vége felé fogják felállítani.

Barlang. 1. A Bűnügyi Körözések Lapja helyesbítését az őrsparancsnok a esendőrökre is bizhatja, azt régi szokás szerint is a esendőrök szokták helyesbiteni. Hogy a lap pontosan helyesbítessék, azért az őrsparancsnok felelős, de azért, hogy a reábizott munkát lelkiismeretesen és helyesen végezze el, azt a esendőrt terheli a felelősség, akit az őrsparancsnok a helyesbítéssel megbízott. 2. Minden szolgálattól bevonult járőr köteles az őrsparancsnoknál vagy helyettesénél jelentkezni. Ha az őrsparancsnok úgy rendelkezett, hogy ezt a jelentkezést éjjeli időben a laktanyában levő magánlakásban kell megtenni, a járőr köteles a parancshoz alkalmazkodni.

Átkozott Trianon. A pótesendőri idő a kötelezőbe nem számít be. Ha Ön 1919 november 29-én tett esendőrségi esküt, a kötelezője múlt év november 30-án már le is járt. Ha új kötelezőt adott be, akkor az 1926 november 30-án jár le. Kötelezőjének lejártá előtt leszerelését nem kérelmezheti.

Saturnus. Szebenyi Gusztáv ny. százados Székesfehérvár Hungária biztosító intézet.

Érdeklődő. A kérdéses írógép „Mercedes“-rendszerű volt.

H. J. esendőr, Tiszaszöllös. Ebben az esetben a fegyverhasználatot jogosnak fogják kimondani, annak dacára, hogy szükségéből idegen fegyvert volt kénytelen használni.

Hosszúaszó. A denevér nem kártékony állat, ellenkezőleg, nagyon is hasznos. Védelemben részesítését a 24.655/VIII—1. 1901. számú földművelésügyi miniszteri rendelet egyenesen el is rendeli. Aki a denevért pusztítja, az az 1894. évi XII. t. e. 95. §. o) pontjába ütköző kihágást követ el.

Legjobb, legszebb, legolcsóbb

MERKUR KERÉKPÁR

A esendőrség tagjai részére különleges kedvezmény. — Gummik, alkatrészek legolcsóbb nagyban árban. — Részletfizetési kedvezmény.

DÉRY EDE géparuháza SZEGED.

Képes árjegyzék ingyen.

Alapítattott 1880

SIMON GYULA bőrönd- és bőr-
dizsmű-készítő

Budapest, VIII., Baross-utca 1. sz.

Calvin-tér mellett.

Csendőrségi tagoknak árengedmény.

Magyar kir. honvédelmi miniszterium és esendőrség
sportcikk szállításja

Macher Rezső és Társa

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 45. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Kerékpárok

angol
erős turagépek

olcsón részletre is

BÁLINT LÁSZLÓ

BUDAPEST,
ÜLLŐI-ÚT 52/b.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített esendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál

Budapest, VI., Andrássy-út 83-85 sz.

Telefon 980-22.

**EZÜSTKOSZORÚS
MESTER**

Aranyéremmel kitüntetve

HALWA SÁNDOR
PUSKAMŰVES MESTER

Fegyvereket készít. Javítások. Lőszerek. Sportcikk

**BUDAPEST, I.,
KRISZTINA-TÉR 2.**

Telefon: 166-02.

K. K. M. Ha kitüntetését sem a Hadtörténelmi Levéltár nem igazolta, sem pedig volt csapatteste irattárából nem lehetett megállapítani, hogy azt Ön tényleg megkapta, akkor a kitüntetését nem viselheti. Ebben az esetben csak úgy lehetne azt az anyakönyvi lapjába bevezetni, illetve állományparancsban letárgyalni, ha az eredeti igazolványa meglenne, de miután ez sincsen meg, most már végleg le kell róla mondania. Bizony ügyelni kell az olyan igazolványokra, amelyekre az embernek szüksége lehet.

V. P., Forróencs. A budapesti kir. törvényszék a forróencsi őrsnek nem illetékes bírósága. A jelenlegi utasítás nem rendelkezik világosan abban a tekintetben, hogy az őrszőz csak az illetékes bíróság vagy valamennyi bíróság intéz-e felhívást, amennyiben a Szerv. Ut. 7. §-a csak „felszólítás”-ról beszél, ez a fogalom pedig a gyakorlatból hiányzik. Az új utasítás ezt a kérdést is szabályozni fogja.

B. J. Kkh. Ha Ön egy év tartamára el volt az őrséről vezényelve, akkor a közgazdálkodásnak kötelessége lett volna az Ön vagyonrészének értékét postatakarékba tenni. Joga volt azt fel is használni, ebben az esetben azonban azt Önnek akkor is teljes egészében kell bevonulása alkalmával visszafizetni, ha távolléte alatt a gazdálkodás vagyona csökkent, mert hiszen Önnek az értékcsökkenés előidézésében semmi része sem volt. Ön tehát jogosan követeli a 800.000 korona és az 1.500.000 korona közötti különbözetet, valamint a 3% kamatot is, amit az őrsnek a pénz felhasználásáért kell fizetnie. Amint Önt huzamosabb időre elvezényelték, az Ön közgazdálkodási vagyona a gazdálkodásra nézve kölcsönre vált, amelyet természetesen teljes egészében vissza kell fizetni.

Hóvirág. Vitéz Tanay (Schlosszer) István ny. százados Budapest, Pénzügyminisztérium XIII/c. osztálya; Kiss István ny. őrnagy Földes, Hajdu vármegye; Harnizs Károly ny. ezredes Cegléd, gróf Károlyi-utca 18. szám. Körösy Antal zászlóst nem találjuk. Kötelezője 1928 április 30-án jár le.

Nagykátá. Szeptemberben valószínűleg lesz felvétel a testőrséghez, kérvényét tehát szolgálati úton beadhatja. A felvételi feltételeket illetőleg olvassa el 1925. évi 3. számunkban „Felvidéki” jellegű küldött üzenetünk 2. pontját. 2. Attól függ, hogy miért kapta a fenytést. Ha szolgálati hanyagság vagy ittasság miatt, akkor nem veszik fel. 3. Nem azonos.

„Oda az igazság?” A parancs valószínűleg az volt, hogy a szolgálati ténykedés befejezte után azonnal útsza kell indulnia állomáshelyére, ami egyébként parancs nélkül is természetesen. Az ebéd nem szolgálati ténykedés, ha tehát az állomáson szolgálatilag nem volt tennivalója, az ebédért nem lehet napi-díjat felszámítani. Szolgálati utazásoknál igen gyakran előfordulhat az, hogy az embernek a vonaton kell hűdeget ebédelnie, ezt a kis kényelmetlenséget vállalnia kell annak, aki-nek ez már a hivatásával jár. Hát aki nagygyakorlaton van és egész nap nem kap ebédet? A kincstár érdekében egy ilyen igazán csekély áldozatot meg lehet hozni, higgye el, hogy a kincstár sokkal nagyobbakat hoz meg értünk. A magunk részéről teljesen oszthatjuk a gazdasági hivatal felfogását.

Dornroschen. 1. Az új szolgálati utasítás szabályozni fogja a kérdést. 2. Fekete vállgallérral nem szabad szolgálatba menni, ha azzal a járőr mindkét tagja nem rendelkezik. Úgy, hogy a járőr egyik tagja fekete vállgallért, a másik meg köpenyt viseljen, nem szabad a járőrt eligazítani. 3. A m. kir. állami rendőrség bejelentő hivatala Budapest, Zrínyi-utca 1.

Bugac. 1. Oroszország háború előtti területe 5.45 millió km.² volt, ennek kb. 1/2-ét veszítette el. Mai területe mintegy 5 millió km.² és 27, több-kevesebb önállósággal bíró köztársaságra oszlik. Oroszországból alakultak: Lengyelország (részben), Finn-Észt- és Lettország, továbbá Litvánia, Besszarábiát Románia kapta. 2. Nőtlen csendőrnek külön gazdálkodást vezetnie nem szabad, tehát külön baromfit sem tarthat.

Daru. Mindkettő érvényben van. Az 1907. évi XLV. t.-e. 17. §-a esetében ha a cseléd a gazdával egy községben lakik, a karhatalmat a község előjárósága állítja ki (helyi rendészeti közegekkel), ha pedig a cseléd másik községben lakik, akkor az elővezetést a 36.429/B. M. rendelet értelmében a csendőrség teljesíti.

T. L. Az nincsen sehol előírva, hogy az őrsparancsnoknak csak naponta egyszer, reggel kell a szobában tiszteletadást teljesíteni. Ellenkezőleg, a fegyelem és a tisztesség úgy kívánja meg, hogy a szobában levő legénység napközben is felálljon, ha az őrsparancsnok a szobába lép, feltéve persze, hogy az őrsparancsnok másként nem rendelkezik. Nem valami szilárd talajon állhat önmél a fegyelem, hogy ilyesmin tőri a fejét.

Alapítva: 1874.

Telefon:

József 8-61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-ÚT 55. SZÁM.
A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardnikkelezést és egyéb javításokat elvállalunk.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek
és azok családtagjai

nyolc havi részletfizetésre készpénzárón

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- törülközőket, abroszokat,
szöveteket, bélésárukat, kötött és szövött árut,
vásznat, sifont, zefireket, kötött gyermekgarnitúrát,
és egyéb vászonárukat, kesztyűt, harisnyát, kész
női s férfifehérműeket, kötött kabátokat, fllg-
készen és rendelésre, göny és függönykerméket,

új, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókerméket, selymeket, valamint díszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1926 szeptember hó 1-ével kezdődnek.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb

PAP-lan PAP-lan PAP-lan
kárpitósárú,
vas- és rézbútorgyára

szőnyeg, pokróc, függöny, ágy- és asztalterítők, gyermekkooskák, nyugtatók, leányszoba- és korbátorok, ernyők és sátrak minden kivételben kaphatók.

GICHNER JÁNOS

Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 20.

Nagy katalógust 4000 korona ellenében postán küldök. A M. Kir. Csendőrség kötelékébe tartozóknak 5% engedményt adok.

KERÉKPÁROK

világhírű eredeti francia, készpénzért
1.900.000 K-ért.

Kedvező részletfizetésre is kaphatók.

SZGÁL ÉS TÁRSA Budapest, Nonyady-tér 8. sz.
Regedús Sándor-utca sorok.

Nyílt. 1. A feleséget általában férje hivatalos címe szerinti megszólítás illeti meg. Ha a férj méltóságos, neje is méltóságos asszony, ha a férj nagyságos, a felesége is nagyságos asszony. A régi magyar nemesi „tekintetes asszony” egészen kiment a divatból, pedig nagyon szép megszólítás az, senki sem haragudhatik meg érte. Egyenlő társadalmi osztálybeli nőket általában „kezet csókolom”-mal üdvözölnek, de az sem illetlen, ha pl. a csendőr az őrsparancsnok nejét magyaros „jó reggelt” vagy „jó napot kívánok”-kal üdvözli. 2. A fiatalabb csendőr az idősebbnek éppen úgy tiszteletadással tartozik, mint a feljebbvalójának. 3. Kérdését nem értjük. 4. A katonai szolgálati időből legfeljebb három év mindig, tehát akkor is beszámít a csendőrségi kötelezőbe, ha a két szolgálat között megszakítás van. 5. Nem, csak úgy, ha haretéri szolgálatát irással igazolja. 6. A laktanyaügyeletes csendőr a községben lakó nők magánpostáját széthordani nem köteles. 7. Keresztnévet nem lehet megváltoztatni. 8. Detektíveket jelenleg nem vesznek fel. Belátható időn belül nem is lesz felvétel, mert a létszám teljes.

21. Excelsior. Polgári iskolai vizsgára való előkészülés címén tartós szabadságot nem lehet kapni. Az Ön által említett honvédelmi miniszteri rendelet nem ilyen vizsgára vonatkozik, hanem olyan *szakvizsgára*, amely az illető állás elnyeréséhez szükséges. (Pl. útbiztosi, kezelői stb. vizsga.)

Vitakozó bajtársak. Az eljegyzéshez nem kell semmiféle engedély, a magunk részéről azonban nem tartjuk helyesnek azt addig megtartani, amíg az illető csendőr a nősülési kérvényét be nem adta.

Vitakozók. Az állampolgárság elismeréséhez szükség van az atya keresztleveleire és házasságlevelére. Ettől rendszerint nem lehet eltekinteni. Megjegyezzük, hogy a *visszahonosítás*-hoz, vagyis idegen állampolgárnak a magyar állam kötelekésbe való újbóli felvételéhez már több okmány szükséges, ha erre kívánsi, olvassa el folyó évi 6. számunkban „W. J. csendőr Pusztamogyoród” jellegre küldött üzenetünket.

Baktaború. 1. Mult évi 12. számunk 218. oldalán részletesen közöltük a jutasi altisztképző-iskola felvételi feltételeit. Az idén is ugyanazok érvényesek. 2. Attól függ, hogy mikor kölcsönözte 1922-ben a 30.000 koronát. Más volt a korona értéke 1922 januárban és más decemberben. A koronának 1922. évi hivatalos szorzószáma 770.

Körösfá. Az, hogy X. ebe Y. csirkéit megette, nem tartozik kihágási eljárás alá, ha X. egyébként az ebtartási szabályrendelet ellen nem vétett. Y.-nak azonban joga van a csirkék árát polgári per útján követelni.

Értesítés.

A

Közalkalmazottak Országos Gazdasági Szövetkezete

az eddig IV., Szervita-tér 5. sz. I. em. ideiglenes helyiségeiben elhelyezett központi vezetőséget (igazgatóság, tüzelőanyag- és élelmiszerosztály stb.) augusztus hó 1-vel az V., Gróf Tisza István-utca 18. sz. (Erzsébet-tér és Sas-utca sarok) I. emeletén lévő állandó helyiségeibe helyezte át.

Ugyanazon ház földszinti utcai helyiségeiben nyert elhelyezést a szövetkezetnek eddig IV. ker., Egyetem-utca 3. sz. fél emeletén volt ruházati főosztálya is.

A központnak és ruházati főosztálynak egyesített elhelyezésével az igazgatóság a tagok érdekeit kívánta szolgálni, mert az új helyiségben úgy a kiszolgálás, mint az ügykezelés gyorsabb és előnyösebb.

A szövetkezet vezetősége ez alkalommal is bizonyítékát szolgáltatva, hogy nagyobb áldozatoktól sem riad vissza akkor, ha a tagok érdekeit előmozdíthatja.

Pétervására. Sztura századost nem találjuk.

Baja, Lökert. Cselényi százados 6. honvéd kerékpáros zlj. Balassagyarmat.

Véghelyi csendőr, Lebény. A volt pozsonyi 13. h. gy. e. irattárának megmentett része a győri alispáni hivatalnál van, forduljon oda. Oberhoffer és Istók főhadnagy urakat nem találjuk.

M. J. őrmester, Szilvásvárad. Verse közlésre nem alkalmas, de hazafias érzése dicséretreméltó.

Gyulafehérvár. A fekete sapka ninesen rendszeresítve, az esakis mint kihordandó öltözeti cikk szerepel. L. 120.706/eh. VI/c. 1922. számú rendelet utolsó előtti bekezdését. (Csendőrségi Közlöny 1923. évi 4. szám.)

Jövő. Csendőrségi rendfokozatokba való előléptetés szempontjából a honvédségnél töltött idő és az ott viselt rendfokozat nem jön számításba, csak az az idő, amit a csendőrségnél szolgált. Az Ön csendőrségi szolgálata attól a naptól számít, amely nappal Önt a budapesti kerületi parancsnokság állományparancsával állományba vette. Ha tehát az állománybavétel 1922-ben történt meg, akkor csendőrségi szolgálata a felszámolóhoz történt vezénylése dacára is, ettől a naptól számít, míg ha csak 1923-ban vették állományba, akkor addigi szolgálata pótesendőri szolgálatnak számít, azt pedig az előléptetésnél nem lehet figyelembe venni. Megjegyezzük, hogy az előléptetését nem kérheti, mert az nem jog, hanem jutalom, amire nem mindenki tarthat igényt.

Magyar. A volt es. és kir. 39-ik gy. e. iratai a debreceni alispáni hivatalnál vannak. Demjén százados és Papp hadnagy urakat nem találjuk.

1848. 1. Hatósági engedélyre ninesen szüksége, elég, ha a telek tulajdonosa beleegyezik. 2. A Csendőrségi Lapok régebbi számaint nem küldhetjük meg, mert a tömeges megrendelés folytán kifogytak.

Kutyatelep. Csendőrségi internátus most még sehol sem működik.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados,

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringér Károly műszaki igazgató.

350 darab

A. E. G. Mignon írógépet rendeltek meg nálunk a m. kir. csendőrség tagjai néhány hónap alatt.

Minden őrsparancsnok úr arra törekszik, hogy szép, rendes és tiszta jelentéseket terjesszen fel előljáróihoz és a hatóságokhoz, mert ezzel elismerést és dicséretet szerez a maga és őrsé számára.

Valóban szépen, tisztán, könnyen olvashatóan és emellett gyorsan is csak írógéppel lehet dolgozni.

Az A. E. G. írógép csendőrségi használatra a legmegfelelőbb, mert összehasonlíthatatlanul **olcsóbb minden más írógépnél, rendkívül tartós és a kezelése is egyszerű.**

Rendelje meg próbára ezt az írógépnélket havi 150.000 korona részletfizetésre, biztosítjuk, hogy a legteljesebb mértékben meg lesz vele elégedve.

UNIO MAGYAR VILLAMOSSÁGI RT.

IRÓGÉP OSZTÁLYA

Budapest, VI., Andrássy-út 15. I. em.